

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

**O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30.06.2020. GODINE**

Sarajevo, septembar 2020. godine

Skraćenice i termini:

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BD	Brčko Distrikt
BDP	Bruto domaći proizvod
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u BiH
DPP	Devizni platni promet
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Evropski fond za Jugoistočnu Evropu)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	The Federal Reserve (Američka centralna banka)
FMF	Federalno ministarstvo finansija/financija
FOO	Finansijsko-obavještajni odjel
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokriva likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SBS	Subjeki bankarskog sistema FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, lizing društva, faktoring društva, mjenjači i druge finansijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SPNiFTA	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH
UPP	Unutrašnji platni promet
USAID FINRA Projekat	United States Agency for International Development - Financial Reform Agenda Activity Project (Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj - Projekat reformi finansijskog sektora)
UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o lizingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:.....	2
Spisak tabela:.....	5
Spisak grafikona:.....	7
SAŽETAK.....	8
UVOD	13
1. MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA KREDITNIH INSTITUCIJA	14
2. BANKARSKI SEKTOR	18
2.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	18
2.1.1. Status, broj i poslovna mreža	18
2.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće	19
2.1.3. Kadrovska struktura	21
2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	21
2.2.1. Bilans stanja	21
2.2.2. Obaveze.....	26
2.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala	29
2.2.4. Kreditni rizik.....	32
2.2.5. Profitabilnost.....	39
2.2.6. Ponderisane NKS i EKS.....	42
2.2.7. Likvidnost	43
2.2.8. Devizni (FX) rizik.....	47
2.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR.....	48
3. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	50
3.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	50
3.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH	50
3.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	50
3.1.1.2. Struktura vlasništva.....	50
3.1.1.3. Kadrovska struktura	50
3.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	51
3.1.2.1. Bilans stanja	51
3.1.2.2. Kapital i obaveze.....	52
3.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	54
3.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH	56
3.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	58
3.2. LIZING SEKTOR	59
3.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	59
3.2.1.1. Broj lizing društava	59
3.2.1.2. Struktura vlasništva.....	59
3.2.1.3. Kadrovska struktura	59
3.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	59
3.2.2.1. Bilans stanja	59
3.2.2.2. Kapital i obaveze.....	62
3.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	62
3.2.2.4. Profitabilnost.....	63
3.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga.....	65
3.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	66
3.3. FAKTORING POSLOVI	67
3.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH.....	67
3.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH	67
3.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE.....	69
4. USLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SBS SA STANDARDIMA SPNiFTA	70
4.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa.....	70

4.2. Usklađenost SBS sa standardima SPNiFTA.....	71
4.2.1. Usklađenost banaka sa standardima SPNiFTA.....	71
4.2.2. Usklađenost poslovanja mikrokreditnog sektora sa standardima SPNiFTA.....	72
4.2.3. Usklađenost poslovanja lizing sektora sa standardima SPNiFTA.....	72
ZAKLJUČAK	73
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR - podaci sa 30.06.2020. godine	74
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH.....	74
Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans).....	75
Prilog 3 - Pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH	76
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL.....	77
Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA	78
Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite	79
Prilog 6a - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima	80
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR - podaci sa 30.06.2020. godine.....	81
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH.....	81
Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF.....	82
Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD	83
Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH.....	84
Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO	85
Prilog 11a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO.....	85
Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF.....	86
Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD	87
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR - podaci sa 30.06.2020. godine	88
Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH	88
Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava.....	89
Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH.....	90
Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava	91
Prilog 18 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu.....	92
Prilog 18a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu	92

Spisak tabela:

Tabela 1:	Odabrani makroekonomski pokazatelji.....	14
Tabela 2:	Banke FBiH, organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH i mreža bankomata i POS uređaja	18
Tabela 3:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	20
Tabela 4:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	20
Tabela 5:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	21
Tabela 6:	Ukupna aktiva po zaposlenom.....	21
Tabela 7:	Bilans stanja.....	22
Tabela 8:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	22
Tabela 9:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode.....	24
Tabela 10:	Novčana sredstva banaka	24
Tabela 11:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	25
Tabela 12:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	25
Tabela 13:	Sektorska struktura depozita.....	27
Tabela 14:	Štednja stanovništva.....	28
Tabela 15:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima.....	28
Tabela 16:	Kreditni, štednja i depoziti stanovništva	29
Tabela 17:	Izvještaj o stanju regulatornog kapitala.....	30
Tabela 18:	Struktura izloženosti riziku.....	31
Tabela 19:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	32
Tabela 20:	Stopa finansijske poluge.....	32
Tabela 21:	Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL.....	33
Tabela 22:	Izloženost prema nivoima kreditnog rizika.....	34
Tabela 23:	Sektorska struktura kredita.....	35
Tabela 24:	Ročna struktura kredita.....	36
Tabela 25:	Kreditni prema nivoima kreditnog rizika.....	37
Tabela 26:	Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	40
Tabela 27:	Struktura ukupnih prihoda.....	40
Tabela 28:	Struktura ukupnih rashoda.....	41
Tabela 29:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	42
Tabela 30:	LCR.....	44
Tabela 31:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	44
Tabela 32:	Koeficijenti likvidnosti.....	45
Tabela 33:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	46
Tabela 34:	Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno).....	48
Tabela 35:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	51
Tabela 36:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	51
Tabela 37:	Ročna struktura uzetih kredita.....	53
Tabela 38:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	53
Tabela 39:	Neto mikrokreditni	54
Tabela 40:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	54
Tabela 41:	RKG.....	55
Tabela 42:	Zbirni bilans uspjeha mikrokreditnog sektora.....	57
Tabela 43:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH.....	59
Tabela 44:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu.....	60
Tabela 45:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled.....	61
Tabela 46:	Struktura neto bilansnih pozicija aktive.....	61
Tabela 47:	Pregled rezervi za finansijski lizing.....	62
Tabela 48:	Struktura ukupnih prihoda.....	64
Tabela 49:	Struktura ukupnih rashoda.....	64
Tabela 50:	Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema	65
Tabela 51:	Nominalni iznos otkupljenih novč. potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	68

Tabela 52: Obim UPP-a i DPP-a	70
Tabela 53: Obim DPP-a	70
Tabela 54: Obim UPP-a	70
Tabela 55: Izvršeni mjenjački poslovi banaka	71
Tabela 56: Izvršeni mjenjački poslovi ovlaštenih mjenjača.....	71
Tabela 57: Izvještene transakcije po broju i vrijednosti - banke.....	72
Tabela 58: Izvještene sumnjive transakcije po broju i vrijednosti - banke.....	72
Tabela 59: Izvještene sumnjive transakcije po broju i vrijednosti - MKO	72

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Glavne kamatne stope vodećih centralnih banaka.....	15
Grafikon 2:	Omjer NPL-a i stopa ukupnog kapitala banaka u EU	16
Grafikon 3:	Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %.....	19
Grafikon 4:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %	20
Grafikon 5:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima	23
Grafikon 6:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	24
Grafikon 7:	Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	26
Grafikon 8:	Ukupni depoziti (000 KM).....	26
Grafikon 9:	Omjer kredita i depozita.....	27
Grafikon 10:	Štednja stanovništva po periodima	28
Grafikon 11:	Kreditni (000 KM)	35
Grafikon 12:	Učešće NPL-a u kreditima.....	38
Grafikon 13:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	46

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 30.06.2020. godine poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 544 organizaciona dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.549 lica.

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 23,5 milijardi KM i za 692,7 miliona KM ili 2,9% je manja u odnosu na 31.12.2019. godine.

Ukupni kapital banaka u FBiH na dan 30.06.2020. godine iznosi tri milijarde KM, što je za 151,3 miliona KM ili 4,8% manje u odnosu na kraj 2019. godine, od čega dionički kapital iznosi 1,3 milijarde KM. Učešće ukupnog kapitala u izvorima na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 12,7%.

Regulatorni kapital iznosi 2,7 milijardi KM i veći je za 16,4 miliona KM ili 0,6% u odnosu na kraj 2019. godine. Osnovni kapital smanjen je za 74,1 milion KM ili 2,8%, dok je dopunski kapital povećan za 90,4 miliona KM ili 267,8%. Značajno povećanje dopunskog kapitala posljedica je primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka¹ i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Stopa regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH na dan 30.06.2020. godine iznosi 18,2% i za 0,3 procentna poena veća je u odnosu na kraj 2019. godine, a za 6,2 procentna poena veća je od zakonom propisanog minimuma od 12%. Ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala) na nivou bankarskog sektora FBiH veće su u odnosu na propisane minimume.

Stopa finansijske poluge (odnos osnovnog kapitala i ukupne izloženosti banke) na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 10,5%, koliko je iznosila i na kraju 2019. godine. U odnosu na regulatorno propisani minimum od 6%, ista je veća za 4,5 procentnih poena.

Ukupna izloženost banaka iznosi 27,8 milijardi KM, od čega se 24,1 milijarda KM odnosi na bilansne izloženosti, a 3,7 milijardi KM na vanbilansne stavke.

U prvih šest mjeseci 2020. godine zabilježen je pad bilansne sume u odnosu na kraj 2019. godine za iznos od 602,4 miliona KM ili 2,4%, a uzrokovan je smanjenjem novčanih sredstava i izvršenim knjigovodstvenim otpisom u skladu sa novim regulatornim okvirom. U istom periodu zabilježen je rast vanbilansnih stavki za 159,4 miliona KM ili 4,5%, koji je najvećim dijelom posljedica rasta na poziciji neopozivo odobrenih, a neiskorištenih kredita kod jedne banke.

FBA je u 2019. godini, s ciljem standardizacije upravljanja kreditnim rizikom i mjerenja ECL i usklađivanja sa MSFI 9, donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, sa obavezom primjene od 01.01.2020. godine. Istom je uveden koncept raspoređivanja izloženosti u tri nivoa kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, odnosno u nivo kreditnog rizika 1 (izloženosti sa niskim nivoom kreditnog rizika po kojima dužnik ne kasni sa otplatom u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana), nivo kreditnog rizika 2 (povećan nivo kreditnog rizika, kašnjenje duže od 30 dana) i nivo kreditnog rizika 3 (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, kašnjenje duže od 90 dana). Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2020. godine iznose 21,3 milijarde KM i čine 88,3% ukupnih bilansnih izloženosti. Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.06.2020. godine iznose 1,7 milijardi KM i čine

¹ „Službene novine Federacije BiH“, br. 44/19 i 37/20

7,1% ukupnih bilansnih izloženosti, dok bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 3 iznose 1,1 milijardu KM i čine 4,6% ukupnih bilansnih izloženosti.

Vanbilansne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2020. godine iznose 3,3 milijarde KM i čine 89,6% ukupnih vanbilansnih izloženosti. Izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 iznose 368,6 miliona KM ili 10,1% ukupnih vanbilansnih izloženosti, dok je u nivo kreditnog rizika 3 raspoređeno 12,6 miliona KM ili 0,3% ukupnih vanbilansnih izloženosti.

Kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, stope pokrivenosti ECL su povećane u odnosu na kraj 2019. godine. Pokrivenost za bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 povećana je sa 0,6% na 0,9%, u nivou kreditnog rizika 2 sa 6,9% na 8,5% i u nivou kreditnog rizika 3 sa 72,7% na 80,9%.

Ukupna pokrivenost ECL vanbilansnih izloženosti povećana je sa 1,2% na 1,3%. Povećanje pokrivenosti zabilježeno je kod nivoa kreditnog rizika 1 i 2, dok je kod nivoa kreditnog rizika 3 došlo do smanjenja stope pokrivenosti, najvećim dijelom uslijed izvršenog računovodstvenog otpisa kod dvije banke.

Na dan 30.06.2020. godine krediti iznose 15,2 milijarde KM i isti su ostvarili smanjenje od 30,2 miliona KM ili 0,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Krediti odobreni stanovništvu, sa učešćem u ukupnim kreditima od 48,1%, ostvarili su smanjenje od 1,4% i iznose 7,3 milijarde KM. Krediti odobreni pravnim licima, sa učešćem u ukupnim kreditima od 51,9%, ostvarili su rast od 0,9% i iznose 7,9 milijardi KM.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 30.06.2020. godine iznosi 1,1 milijardu KM i čini 7,1% ukupnog kreditnog portfolija, i smanjen je za 13% u odnosu na kraj prethodne godine, najvećim dijelom zbog izvršenog knjigovodstvenog otpisa. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 80,6% (pravna lica 78,4%, a stanovništvo 84%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 8,7 procentnih poena. U narednom periodu može se očekivati povećanje kreditnog portfolija u nivou kreditnog rizika 3, nakon isteka mjera koje je propisala FBA za privremeno ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem "COVID-19" (u daljem tekstu: pandemija), radi posljedica utjecaja pandemije na poslovanje klijenata banaka.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima, na NPL se odnosi 647,6 miliona KM ili 8,2%, što je za 1,6 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 437,6 miliona KM ili 6%, što je za 0,5 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine.

U periodu do 30.06.2020. godine, ukupan iznos kredita stanovništva po kojima je odobren moratorij/posebne mjere je 826,6 miliona KM (11,3% kreditnog portfolija stanovništva), a ukupan iznos kreditnih obaveza za pravna lica po kojima je odobren moratorij/posebne mjere je dvije milijarde KM (25,3% kreditnog portfolija pravnih lica), odnosno ukupan iznos kredita sa izvršenim moratorijem je 2,8 milijardi KM ili 18,6% ukupnog kreditnog portfolija na dan 30.06.2020. godine.

Novčana sredstva iznose sedam milijardi KM ili 29,6% ukupne aktive i manja su za 684,4 miliona KM ili 9% u odnosu na kraj 2019. godine, kao rezultat smanjenja depozita.

Ulaganja u vrijednosne papire sa 30.06.2020. godine iznose 1,6 milijardi KM, sa učešćem u aktivni od 6,9% i povećana su u odnosu na kraj 2019. godine za 158 miliona KM ili 10,9%.

Depoziti, kao najznačajniji izvor finansiranja banaka iznose 18,9 milijardi KM, uz ostvareno smanjenje za iznos od 521,5 miliona KM ili 2,7%, sa učešćem od 80,3% u ukupnoj pasivi. Štedni

depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, smanjeni su za 71,9 miliona KM ili 0,8% i iznose 9,5 milijardi KM.

Uzeti krediti iznose 833,3 miliona KM, sa učešćem od 3,5% u ukupnoj pasivi i smanjeni su za 23,4 miliona KM ili 2,7% u odnosu na kraj 2019. godine.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine, i pored negativnih efekata na privredu uzrokovanih pandemijom, još uvijek zadovoljavajuća.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, prema izvještajnim podacima banaka sa 30.06.2020. godine, iskazan je pozitivan finansijski rezultat, koji je za 41,9% manji od iskazanog u istom periodu prethodne godine. Jedna banka je iskazala gubitak u poslovanju u prvoj polovini 2020. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH sa 30.06.2020. godine, dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). Na kraju prvog polugodišta 2020. godine, broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH je 382, u kojima je zaposleno 1.354 lica, što je za 0,8% više u odnosu na 31.12.2019. godine.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 641 milion KM i za 11,4 miliona KM ili 1,8% veća je u odnosu na 31.12.2019. godine. U posmatranom periodu stopa rasta ukupne aktive MKD je 2,2%, a MKF 1,6%.

Ukupni neto mikrokrediti iznose 507,2 miliona KM, što čini 79,1% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH i zabilježili su neznatan porast za 0,4 miliona KM ili 0,1% u odnosu na 31.12.2019. godine. Stopa rasta neto mikrokredita u MKD je 0,7%, dok je na nivou MKF zabilježen pad od 0,2% u odnosu na 31.12.2019. godine.

U periodu do 30.06.2020. godine, ukupan iznos mikrokredita po kojima je odobren moratorij/posebne mjere iznosi 121,3 miliona KM, od čega se na fizička lica odnosi 114,4 miliona KM ili 94,3%, a na pravna lica iznos od 6,9 miliona KM ili 5,7%.

Ukupne obaveze po uzetim kreditima mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznose 312,5 miliona KM, sa učešćem od 48,7% u ukupnoj pasivi i veće su za devet miliona KM ili 2,9% u odnosu na 31.12.2019. godine. U posmatranom periodu rast kreditnih obaveza MKD je 3,5%, a MKF 2,6%.

Ukupni kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 301,2 miliona KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 6,8 miliona KM ili 2,3% u odnosu na kraj 2019. godine, pri čemu je stopa rasta ukupnog kapitala MKD 3,8%, a MKF 2%.

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01.-30.06.2020. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat (prije oporezivanja) u iznosu od tri miliona KM, što je manje za 71,7% u odnosu na isti period 2019. godine, uslijed značajnog povećanja troškova rezervisanja za kreditne i ostale gubitke i ostalih poslovnih rashoda. MKD su iskazala neto gubitak u iznosu od 2,6 miliona KM, dok su MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 5,6 miliona KM.

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.06.2020. godine je 19,82%, što je u okviru propisanog pokazatelja (do 45%), a iskazani povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je pozitivan i iznosi 1,69%, što je u skladu sa propisanim ograničenjem poslovanja.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH ukazuju na rast ukupne aktive, mikrokreditnog portfolija, obaveza po uzetim kreditima, ukupnog kapitala i broja zaposlenih, te je nastavljeno poslovanje sa pozitivnim finansijskim rezultatom, koji je značajno niži od iskazanog u istom periodu prethodne godine. Pokazatelji kvaliteta mikrokreditnog portfolija na nivou sektora (portfolio u riziku preko 30 dana - 1,95% i otpisi - 1,14%) su u okviru propisanih ograničenja uz blaga povećanja u odnosu na kraj 2019. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Lizing sistem u FBiH sa 30.06.2020. godine čini pet lizing društva (lizing sektor) i jedna komercijalna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga. U lizing sektoru FBiH je sa 30.06.2020. godine zaposleno ukupno 112 lica što je na istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2020. godine iznosi 331,6 miliona KM i veća je za 8,3 miliona KM ili 2,5% u odnosu na 31.12.2019. godine.

Neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, kao najznačajnija stavka u strukturi ukupne aktive, iznose 246,8 miliona KM ili 74,4% ukupne aktive i u odnosu na 31.12.2019. godine veća su za iznos od 5,7 miliona KM ili 2,4%. U pogledu kvaliteta aktive lizing sektora u FBiH u prvom polugodištu 2020. godine uočen je porast dospjelih neizmirenih potraživanja za 100,6% u odnosu na 31.12.2019. godine, na šta je najvećim dijelom utjecalo povećanje ove stavke kod jednog lizing društva kod kojeg su dospjela potraživanja porasla za 12,3 puta. Rezerve za gubitke po finansijskom lizingu smanjene su za 25,1% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupan broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora za finansijski i operativni lizing, u posmatranom periodu bilježe smanjenje za 46,9%, odnosno 28,9%.

U periodu do 30.06.2020. godine, ukupan iznos kredita po kojima je odobren moratorij/posebne mjere iznosi 98,2 miliona KM, od čega se na fizička lica odnosi 4,4 miliona KM ili 4,5%, a na pravna lica iznos od 93,8 miliona KM ili 95,5%.

U strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine najveću stavku predstavljaju obaveze po uzetim kreditima u iznosu od 293 miliona KM, koje čine 88,4% ukupne pasive. U odnosu na 31.12.2019. godine ove obaveze su povećane za iznos od 6,7 miliona KM ili 2,3%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, cjelokupan iznos obaveza po uzetim kreditima, odnosi se na obaveze po dugoročnim kreditima.

Ukupni kapital lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2020. godine iznosi 31,2 miliona KM, što čini 9,4% ukupne pasive lizing sektora FBiH i u poređenju sa 31.12.2019. godine povećan je za iznos od 2,1 milion KM ili 7,4%.

Na nivou lizing sektora u FBiH u periodu 01.01.-30.06.2020. godine iskazana je dobit u iznosu od 1,8 miliona KM, što predstavlja povećanje za 0,8 miliona KM u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Povećanje poslovnog rezultata lizing sektora najvećim dijelom posljedica je poboljšanja poslovnog rezultata jednog lizing društva koje je iskazalo značajan gubitak u poslovanju u istom periodu prethodne godine. Tri lizing društva su iskazala pozitivan finansijski rezultat u

iznosu od 2,2 miliona KM, dok su dva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 0,4 miliona KM.

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Sa 30.06.2020. godine, poslove faktoringa u FBiH obavljale su četiri komercijalne banke, od kojih su tri članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

U FBiH je sa 30.06.2020. godine zaključen 191 ugovor o faktoringu ukupne nominalne vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja u iznosu od 56,7 miliona KM. U odnosu na broj zaključenih ugovora o faktoringu u istom periodu prethodne godine, u prvom polugodištu 2020. godine zabilježeno je povećanje broja zaključenih ugovora za 50,4%, dok nominalna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i plaćenih kupčevih obaveza prema dobavljaču bilježi smanjenje od 36% u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukupni prihodi pružalaca usluga faktoringa u FBiH za period 01.01. - 30.06.2020. godine iznosili su 0,5 miliona KM, koji su u poređenju sa istim periodom 2019. godine manji za 0,5 miliona KM ili 49,3%.

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti u skladu sa odredbama ZoA, međunarodnim standardima, principima supervizije i pravilima struke. UO FBA vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz djelokruga FBA i za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH. U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i na web stranici javno objavljuje kvartalne informacije o SBS, koje odobrava UO FBA.

Informacija o SBS sa stanjem na dan 30.06.2020. godine sačinjena je korištenjem obrađenih izvještajnih podataka, koje SBS dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS. Pojedini izvještajni obrasci su privremeno izmijenjeni s obzirom na vanrednu situaciju uzrokovanu pandemijom virusnog oboljenja.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u četiri dijela. Prvi dio se odnosi na makroekonomsko okruženje u kojem posluju kreditne institucije na globalnom nivou. Drugi dio obuhvata detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu bankarske supervizije, njegove strukture, finansijskih pokazatelja poslovanja i preporuka FBA za bankarski sektor u FBiH. U trećem dijelu prezentirana je detaljna analiza poslovanja nedepozitnih finansijskih institucija, kao i usklađenost njihovog poslovanja sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i lizing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, sa pripadajućim preporukama FBA. Četvrti dio odnosi se na usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa i SBS sa standardima SPNiFTA.

Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderisane NKS i EKS za MKO i ugovore o finansijskom lizingu po segmentima prezentira se sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji iskazani su u pravilu sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima u kojima je to relevantno.

Vlada FBiH je 16.03.2020. godine donijela Odluku o proglašenju stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije BiH, s obzirom na globalnu pojavu virusnog oboljenja COVID-19. FBA je nastavila niz aktivnosti vezanih za izradu podzakonskih akata - privremenih mjera, preporuka i saopštenja u cilju ublažavanja ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem i održavanja stabilnosti poslovanja SBS. U cilju osiguranja stvaranja uslova dinamičnog rasta i oporavka nakon završetka pandemije, FBA je nastavila raditi na izradi podzakonskih akata s ciljem stvaranja uslova za stimulisanje kreditnih aktivnosti SBS, privrednog rasta, zapošljavanja u uslovima trajanja pandemije, kao i nakon njenog završetka.

1. MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA KREDITNIH INSTITUCIJA

Nakon blagog usporavanja globalne ekonomske aktivnosti u toku 2019. godine, prvo polugodište 2020. godine obilježeno je do sada najvećim ekonomskim šokom izazvanim pandemijom. MMF je u junu 2020. godine ažurirao proljetne ekonomske prognoze nazvavši dokument „Krizna kao nijedna dosad“ i najavio pad globalne ekonomske aktivnosti u 2020. godini za 4,9%. Takav pad nije zabilježen od Drugog svjetskog rata.

U sljedećoj tabeli dati su odabrani makroekonomski pokazatelji kroz periode:

<i>Tabela 1: Odabrani makroekonomski pokazatelji</i>						
R. br.	Područje/kamatne stope	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. ²
Rast BDP-a u %						
1.	SAD	1,5	2,2	2,9	2,3	-5,9
2.	Eurozona	1,9	2,5	1,9	1,3	-8,7
3.	EU	2,1	2,7	2,1	1,5	-8,3
4.	Slovenija	3,1	4,8	4,1	2,4	-7,0
5.	Hrvatska	3,5	3,1	2,7	2,9	-10,8
6.	Srbija	3,3	2,1	4,4	4,2	-3,0
7.	BiH	3,2	3,1	3,6	2,7	-5,0
Promjena potrošačkih cijena (CPI), godišnji prosjek u %						
1.	SAD	1,3	2,1	2,4	1,8	0,6
2.	Eurozona	0,2	1,5	1,8	1,2	0,3
3.	BiH	-1,6	0,8	1,4	0,7	-0,6
Najvažnije kamatne stope						
1.	6-mjesečni euribor ³	-0,22	-0,27	-0,25	-0,33	-0,31
2.	Prinos na 10-godišnju njemačku državnu obveznicu ⁴	0,25	0,30	0,19	-0,37	-0,47
3.	Prinos na 10-godišnju talijansku državnu obveznicu	1,89	1,80	2,98	1,21	1,67

Izvor: MMF, World Economic Outlook Database, April 2020.; Eurostat

Očekivani pad BDP-a u najvećoj svjetskoj ekonomiji SAD-u iznosi 5,9% na godišnjem nivou. Preliminarna procjena za kritično razdoblje drugog kvartala, u vrijeme kada su restrikcije kretanja i aktivnosti najjače djelovale, iznosi -9,5% u odnosu na prvi kvartal⁵, što ukazuje na realnost spomenutog očekivanja. U EU se očekuje veći pad ekonomske aktivnosti, za 8,3% na godišnjem nivou. Preliminarne procjene za drugi kvartal govore o padu za 11,9% u odnosu na prethodni kvartalni period (Njemačka -10,1%, Italija -12,4%)⁶. Podaci potvrđuju mogućnost da će ekonomija EU zabilježiti veći pad od SAD.

Inflacijski pritisci su potpuno nestali. To je centralnim bankama otvorilo prostor za nezabilježenu monetarnu ekspanziju. Glavna kamatna stopa ECB (MRO - eng. marginal refinancing operations) već se petu godinu zaredom nalazi na nuli, a američki FED je serijom obaranja glavne kamatne stope u martu i aprilu 2020. godine spustio kamatnu stopu na nulu (raspon se kreće između 0% i 0,25%).

U Grafikonu 1. daje se pregled glavnih kamatnih stopa vodećih centralnih banaka:

² Očekivane vrijednosti za 2020. (MMF, World Economic Outlook za SAD, BiH i Srbiju i Ljetne prognoze Evropske komisije); za kamatne stope podatak za juni 2020. g.

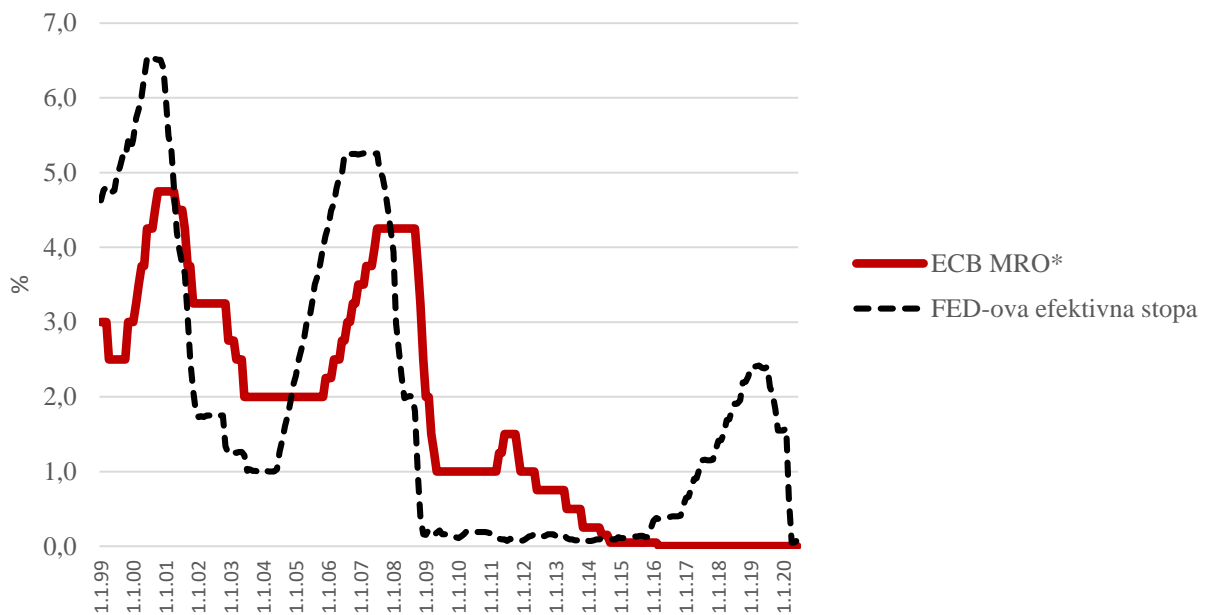
³ Podatak za period odnosi se na euribor na prvi radni dan zadnjeg mjeseca u izvještajnom periodu

⁴ Eurostat za države članice EU, 10-godišnji prinos koji se koristi za računanje kriterija iz Maastrichta: podaci za zadnji mjesec izvještajnog razdoblja

⁵ U.S. Bureau of Economic Analysis

⁶ Eurostat

Grafikon 1: Glavne kamatne stope vodećih centralnih banaka

* Eng. Marginal Refinancing Operations
Izvor: ECB, FED

U ovako vanrednim recesijskim uslovima kamatne stope nisu dovoljno snažan monetarni instrument. Zbog toga su centralne banke širom svijeta započele sa dodatnim mjerama kvantitativnog popuštanja monetarne politike. Generalno su proširene mogućnosti za otkupe raznovrsnih, ne samo državnih vrijednosnih papira, uz povoljnije zahtjeve vrijednosti kolaterala. Relaksirani su uslovi za direktno refinansiranje banaka (ECB-ov TLTROs⁷ program ima potencijal veći od milijardu EUR), a uvedeni su i novi instrumenti. FED je uveo mogućnosti otkupa dionica određenih investicijskih fondova (ETF-ovi, engl. exchange traded funds) i direktnog kreditiranja velikih korporacija, a ECB je napustio načelo kapitalnog ključa, što znači da pri otkupu obveznica pojedinih država članica eurozone fleksibilno interpretira nacionalne kvote koje proizlaze iz udjela pojedinih država u kapitalu centralne banke.

ECB je dva puta proširivao program otkupa imovine u okviru vanrednog pandemijskog programa otkupa (engl. pandemic emergency purchase programme). Program je pokrenut u martu 2020. godine u iznosu od 750 milijardi EUR da bi u junu 2020. godine bio proširen za 600 milijardi EUR. Tada je najavljen i najraniji datum kraja ovog programa - decembar 2021. godine, pri čemu je ECB zadržao mogućnost produženja ovisno o stanju ekonomije. Ukupan iznos pandemijske monetarne intervencije predstavlja oko 11,3% BDP-a eurozone.

Iz ovako obimnih monetarnih intervencija proizlazi stabilnost kamatnih stopa. I u krizama mnogo manje snage često dolazi do eskalacije rizika i poremećaja na finansijskim tržištima. Međutim, snaga ECB-ove intervencije sada osigurava nastavak perioda niskih kamatnih stopa bez značajnijih poremećaja. Iako su rizici pojedinih država različiti (npr. razlika prinosa između italijanske i

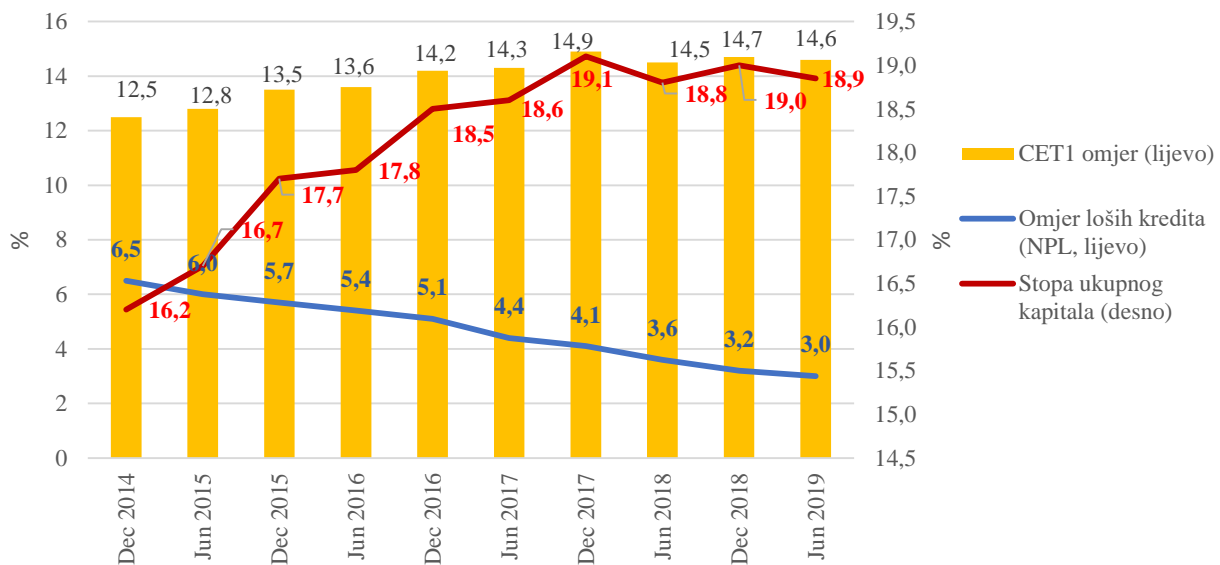
⁷ Targeted longer-term refinancing operations - Program ciljanog dugoročnog refinansiranja kreditnih institucija

njemačke desetogodišnje obveznice u Tabeli 1), situacija u pogledu kamatnih stopa generalno ostaje povoljna. Ona se nastavlja prelijevati na banke u BiH. Zahvaljujući valutnom odboru i integraciji s bankarskim grupacijama čija se sjedišta nalaze u eurozoni, banke na domaćem tržištu u ovoj krizi zadržavaju visoku likvidnost, što smanjuje ili otklanja značajnije pritiske na rast kamatnih stopa.

Na samom početku pandemije prevladao je stav da se očekivana dubina recesije ne može prevladati samo mjerama monetarne politike. Većina zemalja koristi i mjere fiskalne ekspanzije i finansijske politike. U dijelu finansijske politike primjenjuju se dva instrumenta: (1) prilagođavanje regulative i supervizije banaka kako bi se omogućio pristup likvidnosti, te normalno poslovanje klijenata s privremenim poteškoćama u otplati zbog jednokratnog utjecaja krize „COVID-19“; (2) uvođenje državnih garantnih šema radi poticanja kreditiranja u krizi.

EBA je odgodila stres testove banaka u EU i pozvala nacionalne regulatore na fleksibilnu implementaciju propisa, naročito u dijelu primjene standarda MSFI 9. EBA je objavila tumačenje koje ukida potrebu reklasifikacije ranijih kvalitetnih kredita ako kreditor procijeni da je intervencija u kreditni ugovor (moratorij, reprogramiranje kredita) privremeno izazvana krizom „COVID-19“. Jedan od razloga za takav fleksibilan supervizorski pristup, osim same težine krize, leži u uvjerenju da su evropske banke stabilne i dovoljno jake da podnesu udar krize. Omjeri kapitala prije krize zadržani su na relativno visokom prosječnom nivou od oko 19%, a omjer loših kredita (NPL) nastavio se poboljšavati, te je sredinom 2019. godine dostigao donju granicu od svega 3%.

Grafikon 2: Omjer NPL i stopa ukupnog kapitala banaka u EU

Izvor: EBA

Kapital banaka u ovako snažnoj krizi predstavlja garanciju očuvanja štednje i vrijednosti potraživanja ostalih povjerilaca. Međutim, kapitalizacija sama ne može osigurati nastavak kreditnog ciklusa. Novo kreditiranje ovisi o procjenama rizika, a one su u kriznim uslovima veoma teške, ponekad i nemoguće. Zbog toga se veliki broj država odlučio za uvođenje specijalnih državnih garantnih šema. Uz njihovu pomoć vlade preuzimaju značajan dio rizika novih kredita, a banke se izlažu kreditnom riziku u manjim omjerima, najčešće između 10% i 50%, ovisno o vrsti kredita.

Ove garantne šeme najčešće se odobravaju na portfolio principu, što znači da se javni interes održavanja toka kredita usmjerava prema ciljanim segmentima tržišta, dok krajnjeg dužnika bira banka prema vlastitim kriterijima. Najčešće su to mikro, mala i srednja preduzeća kojima se prvima, zbog većeg rizika, uskraćuje kreditna podrška u krizi. U nekim zemljama postoje i sektorske garantne šeme, kao i garantne šeme koje ovise o namjeni kredita (za likvidnost, za investicije i sl.). Vrijednosti ovih šema veoma se razlikuju među zemljama, ovisno o fiskalnom kapacitetu za podnošenje rizika, neke nisu čvrsto unaprijed određene već se prilagođavaju prema potrebi, a također nema univerzalnog principa za organizaciju šema. Najčešći oblik su garantne šeme kojima upravljaju javne razvojne banke. Najveću vrijednost državnih potpora za kredite za likvidnost i garantne šeme u EU odobrile su Italija (oko 32% BDP-a) i Njemačka (oko 27% BDP-a). S druge strane, mnogo manje iznose, između 2% i 4% BDP-a, odobrile su Grčka, Danska i Holandija.⁸

Efekti monetarnih intervencija iz EU mogu imati utjecaja na tržište u BiH kroz kretanje kamatnih stopa, aktivnosti banaka, kao i utjecaj na značajne poslovne subjekte koji imaju vezu sa EU tržištem.

⁸ Anderson, Julia i dr. (2020): The fiscal response to the economic fallout from the coronavirus, Bruegel Datasets

2. BANKARSKI SEKTOR

2.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

2.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.06.2020. godine u FBiH bankarsku dozvolu ima 15 komercijalnih banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2019. godine i sve banke su članice AOD.

Posebnim zakonskim propisom regulisano je osnivanje i rad Razvojne banke FBiH, a njen nadzor se vrši u skladu sa Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30.06.2020. godine.

Banke iz FBiH su sa 30.06.2020. godine imale ukupno 544 organizaciona dijela, što je za 11 organizacionih dijelova ili 2,1% više u odnosu na 31.12.2019. godine. Na području FBiH nalazi se 481 organizacioni dio banaka. Sedam banaka iz FBiH imale su 53 organizaciona dijela u RS-u, a devet banaka je imalo deset organizacionih dijelova u BD-u.

Tri banke iz RS-a imaju 27 organizacionih dijelova u FBiH, što je na istom nivou u odnosu na 31.12.2019. godine.

U sljedećem pregledu prikazani su organizacioni dijelovi banaka u FBiH na dan 30.06.2020. godine:

<i>Tabela 2: Banke FBiH, organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH i mreža bankomata i POS uređaja</i>					
R. br.	Naziv banke	Poslovna jedinica/viši organizacioni dijelovi	Ostali organizacioni dijelovi	POS uređaji	Bankomati
I Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)					
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	35	-	-	81
2.	ASA Banka d.d. Sarajevo	13	7	-	26
3.	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	34	1	-	55
4.	Intesa Sanpaolo Banka d.d. BiH Sarajevo	5	48	2.892	116
5.	Komercijalno-investiciona banka d.d. V. Kladaša	5	7	-	4
6.	NLB Banka d.d. Sarajevo	6	36	1.786	82
7.	Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo	7	7	-	23
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	3	3	-	14
9.	Raiffeisen Bank d.d. BiH Sarajevo	38	68	8.728	282
10.	Sberbank BH d.d. Sarajevo	32	-	33	66
11.	Sparkasse Bank d.d. BiH Sarajevo	9	40	-	107
12.	UniCredit Bank d.d. Mostar	74	-	8.989	276
13.	Union Banka d.d. Sarajevo	4	9	-	15
14.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	3	18	-	22
15.	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	18	14	789	65
Ukupno I		286	258	23.217	1.234
II Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH					
1.	Komercijalna banka a.d. Banja Luka	2	-	1	2
2.	Nova banka a.d. Banja Luka	3	11	538	26
3.	MF banka a.d. Banja Luka	6	5	62	10
Ukupno II		11	16	601	38

2.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

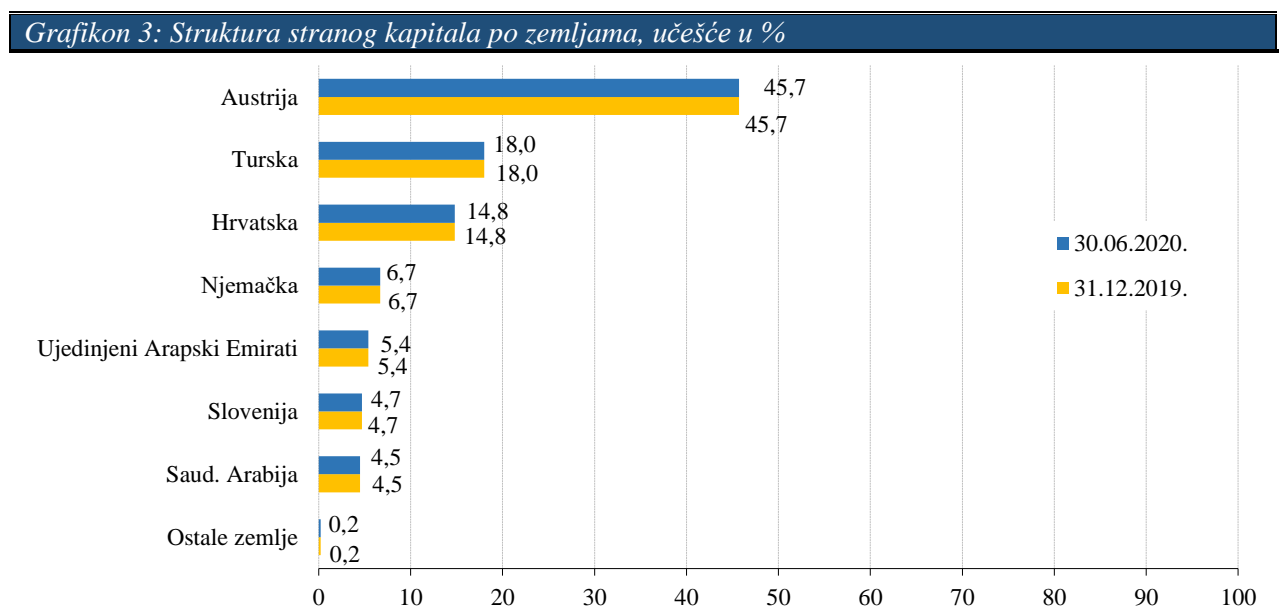
Vlasnička struktura banaka⁹ u FBiH na dan 30.06.2020. godine je sljedeća:

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu¹⁰ - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, prema kriteriju zemlje porijekla dioničara, na dan 30.06.2020. godine stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2019. godine, s obzirom da najveće učešće i dalje imaju dioničari iz Austrije (45,7% stranog kapitala), zatim Turske (18%) i Hrvatske (14,8%), dok ostale zemlje nemaju značajnije pojedinačno učešće.

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

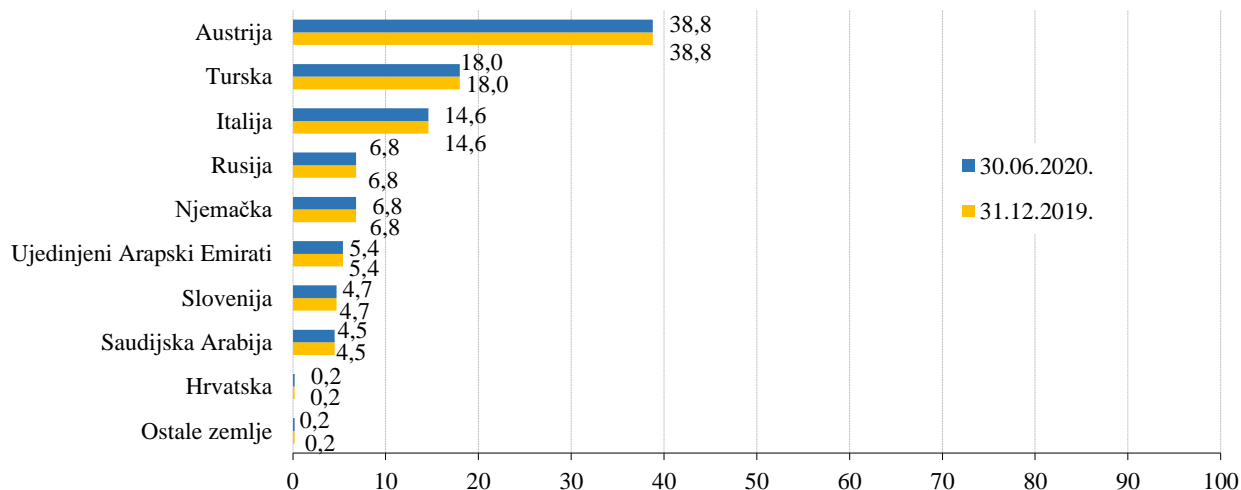
Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se posmatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH.

Prema ovom kriteriju stanje je, također, nepromijenjeno u odnosu na kraj 2019. godine, s obzirom da najveće učešće imaju bankarske grupe i banke iz Austrije, zatim iz Turske i Italije, dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 7%).

Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

⁹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

¹⁰ Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

Grafikon 4: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe¹¹, učešće u %

Struktura vlasništva prema vrijednosti ukupnog kapitala daje se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

R. br.	Banke	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Državne banke	61.488	2,1	68.881	2,2	66.650	2,2	112	97
2.	Privatne banke	2.909.598	97,9	3.062.473	97,8	2.913.419	97,8	105	95
	Ukupno	2.971.086	100	3.131.354	100	2.980.069	100	105	95

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na dan 30.06.2020. godine, smanjen je za 151,3 miliona KM ili 4,8% u odnosu na kraj 2019. godine i iznosi tri milijarde KM.

Smanjenje ukupnog kapitala za 151,3 milion KM ostvareno je kao neto efekat: povećanja po osnovu tekućeg finansijskog rezultata za prvo polugodište 2020. godine od 105,5 miliona KM, te smanjenja akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 8,5 miliona KM, smanjenja po osnovu prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka u iznosu od 244 miliona KM i po osnovu prenosa na obaveze za obračunati porez na prenesene rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti u osnovni kapital u iznosu od 4,3 miliona KM.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što je prikazano u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

R. br.	Dionički kapital	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Državni kapital	41.619	3,2	41.619	3,2	41.619	3,2	100	100
2.	Privatni kapital (rezidenti)	139.637	10,7	139.355	10,7	139.367	10,7	100	100
3.	Strani kapital (nerezidenti)	1.118.444	86,1	1.118.725	86,1	1.118.714	86,1	100	100
	Ukupno	1.299.700	100	1.299.699	100	1.299.700	100	100	100

¹¹ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

Učešće državnog kapitala, privatnog kapitala (rezidenti) i stranog kapitala (nerezidenti) sa 30.06.2020. godine ostalo je na istom nivou u odnosu na kraj 2019. godine. Navedeno može biti rezultat teškoće u radu Komisije za vrijednosne papire FBiH u posmatranom periodu.

2.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2020. godine broj zaposlenih je 6.549 i manji je za 110 zaposlenih ili 1,7% u odnosu na kraj 2019. godine. Smanjenje broja zaposlenih prisutno je kod 11 banaka, kod tri banaka došlo je do povećanja broja zaposlenih, a kod jedne banke broj zaposlenih je na istom nivou u odnosu na kraj 2019. godine.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou bankarskog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tabeli:

<i>Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH</i>									
R. br.	Stepen stručne spreme	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Visoka stručna sprema - VSS	4.102	60,9	4.125	61,9	4.067	62,1	101	99
2.	Viša stručna sprema - VŠS	520	7,7	485	7,3	468	7,1	93	96
3.	Srednja stručna sprema - SSS	2.108	31,3	2.041	30,7	2.007	30,7	97	98
4.	Ostali	9	0,1	8	0,1	7	0,1	89	88
Ukupno		6.739	100	6.659	100	6.549	100	99	98

Smanjenje broja zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, prisutno je kod zaposlenih u svim kategorijama kvalifikacione strukture.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ukupne aktive po zaposlenom u bankarskom sektoru FBiH po periodima:

- 000 KM -

<i>Tabela 6: Ukupna aktiva po zaposlenom</i>								
31.12.2018.			31.12.2019.			30.06.2020.		
Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.739	22.094.135	3.279	6.659	24.210.567	3.636	6.549	23.517.864	3.591

2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.1. Bilans stanja

U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivnog podbilansa jedne banke sa većinskim državnim kapitalom¹², a u skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka FBiH, prema kojim su banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans.

¹² Banke u većinskom državnom vlasništvu u „ukupnom“ bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke

S tim u vezi, podaci su iskazani u Prilogu 2. ove Informacije - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans). U Prilogu 3. daje se pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH na dan 30.06.2020. godine.

U sljedećoj tabeli daje se sažeti pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

- 000 KM -

<i>Tabela 7: Bilans stanja</i>									
R. br.	O p i s	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učeš. %	Iznos	Učeš. %	Iznos	Učeš. %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AKTIVA (IMOVINA)									
1.	Novčana sredstva	6.591.117	29,8	7.641.570	31,6	6.957.158	29,6	116	91
2.	Vrijednosni papiri	1.304.626	5,9	1.456.321	6,0	1.614.359	6,9	112	111
3.	Plasmani drugim bankama	270.604	1,2	149.197	0,6	86.951	0,4	55	58
4.	Kredit	14.325.634	64,8	15.220.759	62,8	15.190.555	64,6	106	100
5.	Ispravka vrijed.	1.190.760	5,4	1.120.940	4,6	1.183.415	5,0	94	106
6.	Kredit-neto (kred. - isp. vrij.)	13.134.874	59,5	14.099.819	58,2	14.007.140	59,6	107	99
7.	Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	531.767	2,4	600.684	2,5	555.547	2,3	113	92
8.	Ostala aktiva	261.147	1,2	262.976	1,1	296.709	1,2	101	113
UKUPNA AKTIVA		22.094.135	100	24.210.567	100	23.517.864	100	110	97
OBAVEZE									
9.	Depoziti	17.604.487	79,7	19.414.294	80,2	18.892.746	80,3	110	97
10.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
11.	Obaveze po uzetim kreditima	862.931	3,9	856.626	3,5	833.255	3,5	99	97
12.	Ostale obaveze	655.631	3,0	808.293	3,3	811.794	3,5	123	100
KAPITAL									
13.	Kapital	2.971.086	13,4	3.131.354	13,0	2.980.069	12,7	105	95
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)		22.094.135	100	24.210.567	100	23.517.864	100	110	97

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 23,5 milijardi KM i za 692,7 miliona KM ili 2,9% je manja u odnosu na kraj 2019. godine. U strukturi aktive banaka najveće učešće imaju neto krediti (59,6%), zatim slijede novčana sredstva (29,6%), vrijednosni papiri (6,9%), fiksna aktiva (2,3%), ostala aktiva (1,2%) i plasmani drugim bankama (0,4%). U okviru pasive bilansa banaka najveće učešće imaju depoziti (80,3%), zatim slijedi kapital (12,7%), te obaveze po uzetim kreditima (3,5%) i ostale obaveze (3,5%).

Sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine zabilježen je rast vrijednosnih papira i ostale aktive, dok su smanjena novčana sredstava, plasmani drugim bankama, krediti i poslovni prostor i ostala fiksna aktiva.

U posmatranom periodu u pasivi bilansa banaka prisutan je rast ostalih obaveza, dok je zabilježen pad depozita, obaveza po uzetim kreditima i ukupnog kapitala.

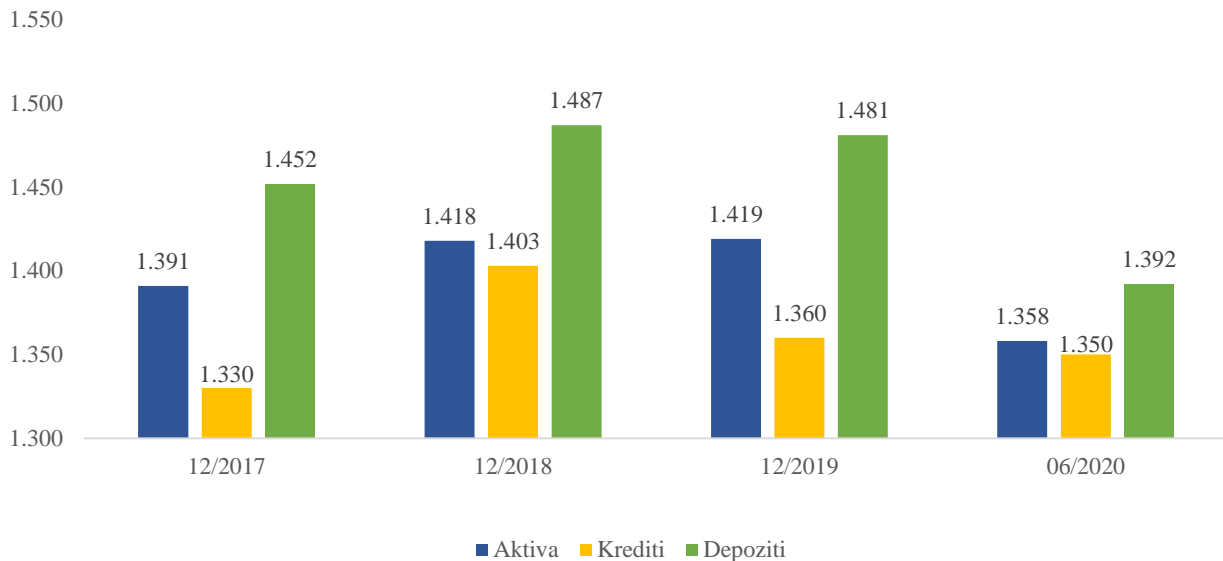
U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

- 000 KM -

<i>Tabela 8: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi</i>												
R. br.	Banke	31.12.2018.			31.12.2019.			30.06.2020.			Indeks	
		Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	(7/4)	(10/7)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Državne	1	775.490	3,5	1	801.261	3,3	1	935.233	4,0	103	117
2.	Privatne	14	21.318.645	96,5	14	23.409.306	96,7	14	22.582.631	96,0	110	96
Ukupno		15	22.094.135	100	15	24.210.567	100	15	23.517.864	100	100	97

Pokazatelj koncentracije u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹³. Pregled istog po periodima daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 5: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

Sa 30.06.2020. godine Herfindahlov indeks koncentracije u odnosu na kraj 2019. godine je smanjen za aktivu za 61 jedinicu, kredite za 10 jedinica i depozite za 89 jedinica. Herfindahlov indeks koncentracije za posmatrani period pokazuje umjerenu koncentraciju¹⁴ u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima).

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁵ (u daljem tekstu: CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima.

Ako se posmatra ukupno učešće pet najvećih banaka u sektoru - CR5 sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, prisutno je smanjenje u svim odabranim relevantnim kategorijama: kod tržišnog učešća za 0,7 procentnih poena, kredita za 0,2 procentna poena i depozita za 1,2 procentna poena. Dvije najveće banke u sektoru čine 45,5% tržišta (aktiva 45,7%, krediti 44,1% i depoziti 46,6%).

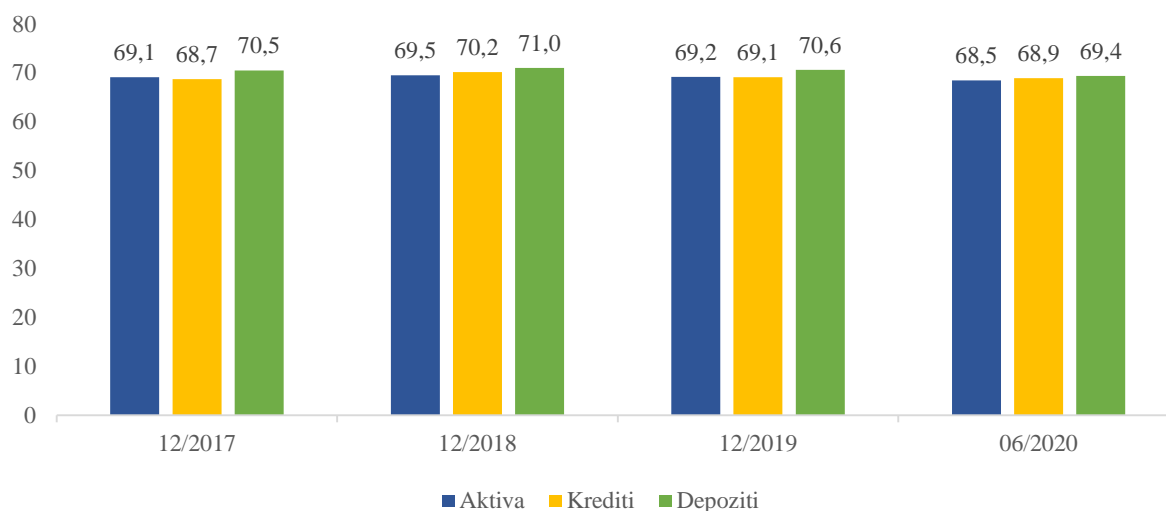
Pregled koncentracijskih stopa za pet najvećih banaka u sektoru daje se u sljedećem grafikonu:

¹³ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbir kvadrata

procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000

¹⁴ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

¹⁵ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun

Grafikon 6: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive¹⁶. Sa 30.06.2020. godine u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini aktive, izdvajaju se tri banke sa učešćem od 55,1%, koje čine I grupu banaka sa aktivom preko dvije milijarde KM.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode:

- 000 KM -

R. br.	Iznos aktive	31.12.2018.			31.12.2019.			30.06.2020.		
		Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	I (preko 2 milijarde KM)	12.456.111	56,4	3	13.686.527	56,5	3	12.954.063	55,1	3
2.	II (1-2 milijarde KM)	6.075.531	27,5	5	6.645.925	27,5	5	5.607.991	23,9	4
3.	III (0,5-1 milijarda KM)	2.168.293	9,8	3	3.451.044	14,2	5	4.566.480	19,4	6
4.	IV (0,1-0,5 milijarde KM)	1.394.200	6,3	4	427.071	1,8	2	290.165	1,2	1
5.	V (ispod 0,1 milijarde KM)	0	0,0	0	0	0,0	0	99.165	0,4	1
	Ukupno	22.094.135	100	15	24.210.567	100	15	23.517.864	100	15

Promjena u strukturi, odnosno učešću grupa banaka u ukupnoj aktivi bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine nastala je kod III grupe banaka (povećanje učešća za 5,2 procentna poena) zbog prelaska jedne banke iz II grupe banaka u III grupu banaka.

Na nivou bankarskog sektora sa 30.06.2020. godine jedna banka je imala aktivnu ispod 0,1 milijarde KM (prelazak iz IV grupe u V grupu banka).

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2020. godine iznosila su sedam milijardi KM i smanjena su u odnosu na kraj 2019. godine za 684,4 miliona KM ili 9%, kao rezultat smanjenja depozita. Pregled novčanih sredstava kroz periode daje se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

R. br.	Novčana sredstva	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Gotov novac	910.481	13,8	1.004.445	13,1	1.235.728	17,8	110	123
2.	Račun rezervi kod CBBiH	4.002.281	60,7	4.329.659	56,7	4.079.533	58,6	108	94
3.	Računi kod depoz. inst. u BiH	38.746	0,6	48.611	0,6	38.896	0,6	125	80
4.	Računi kod depoz. inst. u inostr.	1.639.544	24,9	2.258.758	29,6	1.602.996	23,0	138	71
5.	Novč. sred. u procesu naplate	65	0,0	97	0,0	5	0,0	149	5
	Ukupno	6.591.117	100	7.641.570	100	6.957.158	100	116	91

¹⁶ Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

Sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine prisutno je smanjenje novčanih sredstava u okviru svih računa, izuzev gotovog novca, gdje je iskazano povećanje za 231,3 miliona KM ili 23%, a najveće povećanje (53,5%) odnosi se na jednu banku.

U valutnoj strukturi novčanih sredstava sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, učešće domaće valute povećano je sa 66,7% na 70,7%, uz istovremeno smanjenje učešća sredstava u stranoj valuti sa 33,3% na 29,3%.

Portfolio vrijednosnih papira na dan 30.06.2020. godine iznosio je 1,6 milijardi KM, što je za 158 miliona KM ili 10,9% više u odnosu na kraj 2019. godine. U sljedećim tabelama daje se pregled portfolija prema vrsti instrumenata i emitentu:

- 000 KM -

Tabela 11: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vlasnički vrijednosni papiri	5.281	0,4	5.313	0,4	5.380	0,3	101	101
2.	Dužnički vrijednosni papiri:	1.299.345	99,6	1.451.008	99,6	1.608.979	99,7	112	111
2.1.	- VP svih nivoa vlasti u BiH	619.536	47,5	747.632	51,3	904.137	56,0	121	121
2.2.	- Državni VP (druge zemlje)	533.666	40,9	549.649	37,7	529.255	32,8	103	96
2.3.	- Korporativne obveznice ¹⁷	146.143	11,2	153.727	10,6	175.587	10,9	105	114
	Ukupno	1.304.626	100	1.456.321	100	1.614.359	100	112	111

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH¹⁸ ukupne vrijednosti 614,4 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 240,1 milion KM.

- 000 KM -

Tabela 12: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

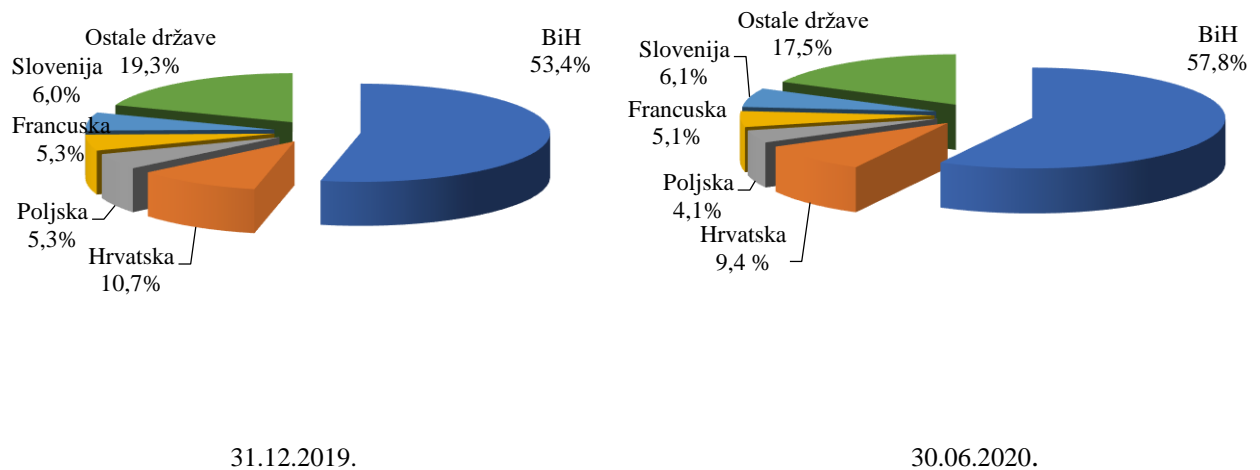
R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	436.164	71,3	532.147	72,6	614.383	71,9	122	115
1.1.	- Trezorski zapisi	35.179	5,7	18.921	2,6	44.891	5,3	54	237
1.2.	- Obveznice	400.985	65,6	513.226	70,0	569.492	66,6	128	111
2.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	175.395	28,7	201.089	27,4	240.075	28,1	115	119
2.1.	- Trezorski zapisi	0	0,0	0	0,0	39.500	4,6	-	-
2.2.	- Obveznice	175.395	28,7	201.089	27,4	200.575	23,5	115	100
	Ukupno	611.559	100	733.236	100	854.458	100	120	117

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveće učešće od 57,8% je prema emitentima iz BiH, a zatim slijede Hrvatska sa učešćem od 9,4%, Slovenija 6,1%, Francuska 5,1% i ostale države sa pojedinačnim učešćem ispod 5%.

¹⁷ Najveći dio, od cca. 73%, odnosi se na obveznice banaka iz EU i SAD, a preostali dio na obveznice kompanija iz EU i BiH

¹⁸ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

Grafikon 7: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

2.2.2. Obaveze

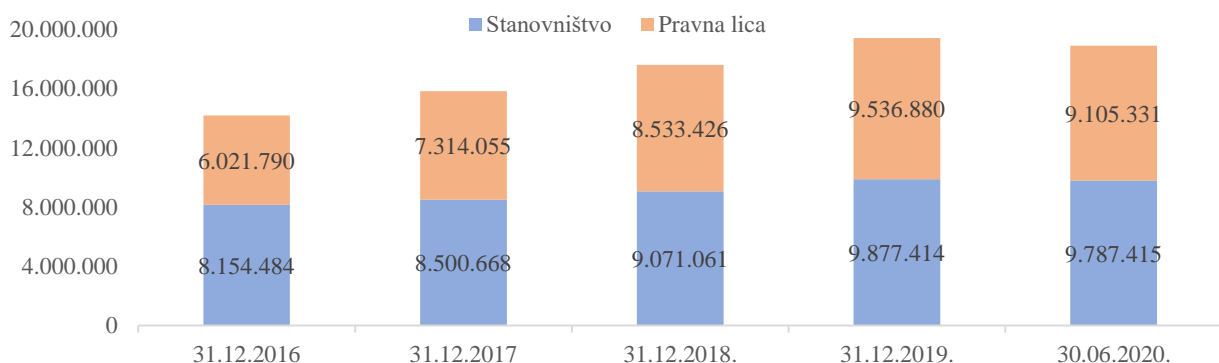
Sa 30.06.2020. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, neznatno je povećano za 0,1 procentni poen (80,3%), dok je učešće kreditnih obaveza ostalo na istom nivou u odnosu na kraj 2019. godine (3,5%).

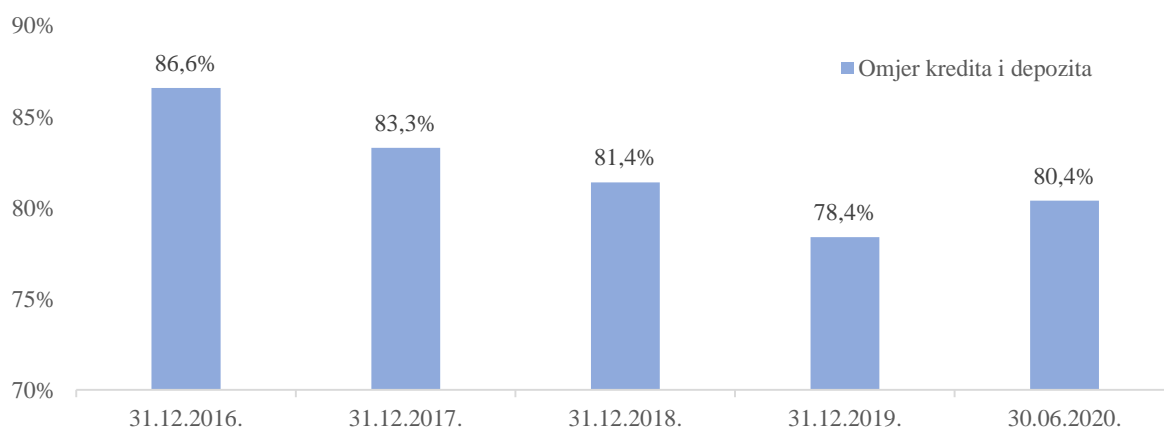
Kreditne obaveze banaka sa iznosom od 833,3 miliona KM smanjene su za 23,4 miliona KM ili 2,7% u odnosu na kraj 2019. godine. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 194,3 miliona KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 4,4%.

Depoziti na dan 30.06.2020. godine iznose 18,9 milijardi KM i smanjeni su u odnosu na kraj 2019. godine za 521,5 miliona KM ili 2,7%. Od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda, 1,2 milijarde KM ili 6,4% odnosi se na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

U sljedećim grafikonima daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po periodima:

Grafikon 8: Ukupni depoziti (000 KM)

Grafikon 9: Omjer kredita i depozita

U sljedećoj tabeli dat je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vladine institucije	1.778.835	10,1	2.157.147	11,1	2.321.696	12,3	121	108
2.	Javna preduzeća	1.538.501	8,7	1.651.976	8,5	1.418.673	7,5	107	86
3.	Privatna preduzeća i društva	2.834.717	16,1	3.236.224	16,7	3.369.699	17,8	114	104
4.	Bankarske institucije	1.215.334	6,9	1.208.613	6,2	710.532	3,8	99	59
5.	Nebankarske finansijske institucije	746.690	4,3	803.516	4,1	794.858	4,2	108	99
6.	Stanovništvo	9.071.061	51,5	9.877.414	50,9	9.787.415	51,8	109	99
7.	Ostalo	419.349	2,4	479.404	2,5	489.873	2,6	114	102
	Ukupno	17.604.487	100	19.414.294	100	18.892.746	100	110	97

Najveće učešće u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa 51,8% i njihovo učešće je povećano za 0,9 procentnih poena u odnosu na kraj 2019. godine. Depoziti stanovništva na dan 30.06.2020. godine iznose 9,8 milijardi KM.

Rast depozita sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je kod depozita vladinih institucija za 164,5 miliona KM ili 7,6%, depozita privatnih preduzeća za 133,5 miliona KM ili 4,1% i ostalih depozita za 10,5 miliona KM ili 2,2%.

Smanjenje depozita sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine zabilježeno je kod depozita javnih preduzeća za 233,3 miliona KM ili 14,1%, depozita bankarskih institucija za 498,1 milion KM ili 41,2%, depozita nebankarskih finansijskih institucija za 8,7 miliona KM ili 1,1% i depozita stanovništva za 90 miliona KM ili 0,9%.

Najveće izmjene u sektorskoj strukturi depozita odnose se na izmjene u strukturi finansiranja vezano za depozite bankarskih grupacija, dok ostale izmjene nisu značajne. Finansijska podrška bankarske grupe prisutna je u osam banaka u FBiH, tako da se 80,9% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na finansijsku podršku bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita na dan 30.06.2020. godine promijenjena je u odnosu na kraj 2019. godine u pogledu povećanja učešća depozita u domaćoj valuti sa 61,2% na 63,8% i smanjenja učešća depozita u stranoj valuti sa 38,8% na 36,2%. Depoziti u KM povećani su za iznos od 157,3 miliona KM ili 1,3%, dok su depoziti u stranim valutama smanjeni za iznos od 678,9 miliona KM ili 9%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 17,9 milijardi KM i imaju učešće od 94,5% (+2,6 procentnih poena), a depoziti nerezidenata iznose jednu milijardu KM, što je 5,5% ukupnih depozita (-2,6 procentnih poena).

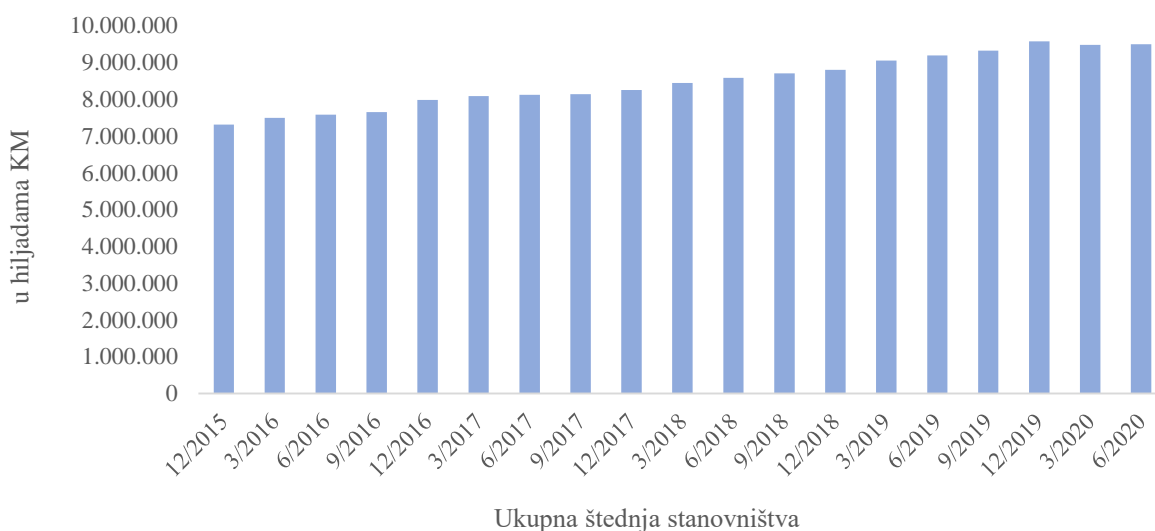
Štedni depoziti na dan 30.06.2020. godine iznose 9,5 milijardi KM i smanjeni su za 71,9 miliona KM ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine. Trend štednje stanovništva prikazan je u sljedećoj tabeli i grafikonu:

- 000 KM -

Tabela 14: Štednja stanovništva

R. br.	Banke	Iznos			Indeks	
		31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državne	91.645	96.979	96.940	106	100
2.	Privatne	8.712.454	9.476.470	9.404.651	109	99
Ukupno		8.804.099	9.573.449	9.501.591	109	99

Grafikon 10: Štednja stanovništva po periodima

U dvije najveće banke koncentrisano je 54,5% štednje, dok pet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 5,2% ukupne štednje u sektoru. Od ukupnog iznosa štednje, 49,3% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 50,7% u stranoj valuti.

Sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je rast kratkoročnih štednih depozita stanovništva za 81,3 miliona KM ili 1,4%, (povećanje učešća za 1,3 procentna poena), odnosno smanjenje dugoročnih štednih depozita stanovništva za 153,1 milion KM ili 3,9% (smanjenje učešća za 1,3 procentna poena).

Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 15: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

R. br.	Štedni depoziti	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	(5/3)	(7/5)
			%		%		%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Kratkoročni štedni depoziti	4.977.201	56,5	5.634.426	58,9	5.715.684	60,2	113	101
2.	Dugoročni štedni depoziti	3.826.898	43,5	3.939.023	41,1	3.785.907	39,8	103	96
Ukupno		8.804.099	100	9.573.449	100	9.501.591	100	109	99

Kreditni odobreni stanovništvu sa 30.06.2020. godine iznose 7,3 milijarde KM i smanjeni su za 1,4% u odnosu na kraj 2019. godine. U isto vrijeme i depoziti stanovništva su smanjeni za 0,9% i sa 30.06.2020. godine iznose 9,8 milijardi KM.

- 000 KM -

Tabela 16: Krediti, štednja i depoziti stanovništva

R. br.	Opis	31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.	Indeks	
		Iznos	Iznos	Iznos	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Kreditni stanovništva	6.853.979	7.400.278	7.299.805	108	99
2.	Štednja stanovništva	8.804.099	9.573.449	9.501.591	109	99
2.1.	Oročena štednja	4.126.382	4.280.620	4.130.184	104	96
2.2.	Štednja po viđenju	4.677.717	5.292.829	5.371.407	113	101
3.	Kreditni/Štednja	78%	77%	77%	-	-
4.	Depoziti stanovništva	9.071.061	9.877.414	9.787.415	109	99
5.	Kreditni/Depoziti stanovništva	76%	75%	75%	-	-

2.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA sa novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke¹⁹.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke izmijenjen je sadržaj i forma regulatornih izvještaja. Najznačajnije izmjene odnose se na način izračuna regulatornog kapitala uz primjenu odgovarajuće metodologije za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik, nove metodologije za održavanje zaštitnih slojeva kapitala i obračuna finansijske poluge.

FBA je u 2019. godini donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, sa obavezom primjene od 01.01.2020. godine. U skladu sa istom, banke su bile dužne obračunati efekte primjene nove odluke sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, odnosno početnim stanjem na dan 01.01.2020. godine, evidentirati ih na računima kapitala i iskazati u redovnom osnovnom kapitalu.

Sa 30.06.2020. godine ukupan kapital banaka iznosio je tri milijarde KM i ostvareno je smanjenje istog za 151,3 miliona KM ili za 4,8% u odnosu na kraj 2019. godine (više detalja dato u podnaslovu 2.1.2. - Struktura vlasništva i tržišno učešće).

U sljedećoj tabeli daje se izvještaj o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

¹⁹ „Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17, 50/19 i 37/20

Tabela 17: Izvještaj o stanju regulatornog kapitala

R. br.	Opis	31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Regulatorni kapital	2.478.985	2.690.298	2.706.661	109	101
1.1.	Osnovni kapital	2.351.425	2.656.534	2.582.469	113	97
1.1.1.	Redovni osnovni kapital	2.351.425	2.656.534	2.582.469	113	97
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.290.878	1.299.335	1.299.335	101	100
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290	137.290	137.290	100	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	-215	-215	-215	100	100
1.1.1.4.	Zadržana dobit prethodnih godina	238.344	403.027	338.145	169	84
1.1.1.5.	Priznata dobit ili gubitak	-34.743	-36.302	-137.400	104	378
1.1.1.6.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	10.296	26.630	18.139	259	68
1.1.1.7.	Ostale rezerve	876.626	970.088	999.897	111	103
1.1.1.8.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-56.116	-57.589	-54.421	103	94
1.1.1.9.	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane porezne obaveze	-101	-14	-40	14	286
1.1.1.10.	(-) Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital	0	-1.255	0	-	0
1.1.1.11.	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-1.625	-1.349	-2.007	83	149
1.1.1.12.	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-12.118	-15.950	-16.254	132	102
1.1.1.13.	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala – ostalo	-97.091	-67.162	0	69	0
1.1.2.	Dodatni osnovni kapital	0	0	0	-	-
1.2.	Dopunski kapital	127.560	33.764	124.192	26	368
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	105.592	170.158	124.206	161	73
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14	-14	-14	100	100
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	153.706	163.569	0	106	0
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0	1.255	0	-	0
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-131.724	-301.204	0	229	0

Regulatorni kapital banaka u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 2,7 milijardi KM i u odnosu na kraj 2019. godine povećan je za 16,4 miliona KM ili 0,6%. Osnovni kapital i redovni osnovni kapital banaka na posmatrani period iznose 2,6 milijardi KM, sa ostvarenim smanjenjem od 74,1 milion KM ili 2,8%, a dopunski kapital iznosi 124,2 miliona KM, sa ostvarenim povećanjem od 90,4 miliona KM ili 267,8% u odnosu na kraj 2019. godine.

U strukturi regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH osnovni kapital učestvuje sa 95,4% (12/2019. godine 98,7%), dok dopunski kapital učestvuje sa 4,6% (12/2019. godine 1,3%). U posmatranom periodu došlo je do promjene strukture regulatornog kapitala smanjenjem učešća osnovnog kapitala, što je rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i iskazivanja efekata primjene iste u redovnom osnovnom kapitalu. Povećanje učešća dopunskog kapitala rezultat je također primjene navedene Odluke i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Detaljnija analiza pokazuje da su najveći utjecaj na promjenu osnovnog kapitala imale sljedeće stavke:

- smanjenje po osnovu prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, koja je stupila na snagu 01.01.2020. godine, u iznosu od 244,1 milion KM,
- smanjenje akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 8,5 miliona KM,
- smanjenje po osnovu gubitka za prvo polugodište 2020. godine kod jedne banke u iznosu od 0,5 miliona KM,
- povećanje po osnovu prijenosa RKG formirane iz dobiti u osnovni kapital, u skladu s odlukom skupštine banke, u iznosu od 16 miliona KM,
- povećanje po osnovu smanjenja odbitnih stavki (nedostajuće rezerve) u iznosu od 68 miliona KM po osnovu prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i smanjenja nematerijalne imovine u iznosu od četiri miliona KM
- povećanje po osnovu uključene dobiti za 2019. godinu u iznosu od 91 milion KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja.

Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 30.06.2020. godine iznosila je 14,9 milijardi KM, čija struktura se daje u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 18: Struktura izloženosti riziku

R. br.	Izloženost riziku	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	12.296.292	86,7	13.085.560	87,1	12.963.194	87,1	106	99
2.	Izloženosti riziku namirenja / slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	223.778	1,6	228.011	1,5	201.700	1,4	102	88
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.657.561	11,7	1.705.834	11,4	1.724.151	11,5	103	101
Ukupan iznos izloženosti riziku		14.177.631	100	15.019.405	100	14.889.045	100	106	99

Ukupan iznos izloženosti riziku na nivou bankarskog sektora FBiH u prvih šest mjeseci 2020. godine smanjen je za 130,4 miliona KM ili 0,9%. U posmatranom periodu povećana je izloženost riziku za operativni rizik za 18,3 miliona KM ili 1,1%, dok je iznos izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik smanjen za 122,4 miliona KM ili 0,9%, a iznos izloženosti za tržišni rizik zabilježio je pad od 26,3 miliona KM ili 11,5%. Tri banke u sektoru nisu iskazale izloženost riziku za valutni rizik jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi 2% regulatornog kapitala.

Sa 30.06.2020. godine, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (učešće 87,1%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U odnosu na kraj prethodne godine nije došlo do značajnije promjene u strukturi učešća pojedinih vrsta rizika u ukupnoj izloženosti, odnosno kreditni rizik je zadržao učešće od 87,1%, dok je smanjeno učešće izloženosti za tržišni rizik za 0,1 procentni poen, za koliko je povećano učešće izloženosti za operativni rizik.

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisano je da banke moraju u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve u pogledu stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%, stope osnovnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Također je propisana obaveza bankama da održavaju zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH daju se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 19: Pokazatelji adekvatnosti kapitala

R. br.	Stope kapitala	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma		
		31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.
1	2	3	4	5
1. Stopa redovnog osnovnog kapitala		16,6%	17,7%	17,3%
2. Višak (+) / manjak (-) redovnog osnovnog kapitala		1.394.434	1.642.724	1.577.459
3. Stopa osnovnog kapitala		16,6%	17,7%	17,3%
4. Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala		1.075.438	1.304.787	1.242.455
5. Stopa regulatornog kapitala		17,5%	17,9%	18,2%
6. Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala		777.668	887.971	919.978

Stopa regulatornog kapitala na dan 30.06.2020. godine iznosi 18,2% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum od 12%, a što se odnosi i na ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala).

U odnosu na kraj 2019. godine stopa regulatornog kapitala povećana je za 0,3 procentna poena, dok je stopa osnovnog kapitala smanjena za 0,4 procentna poena, što je posljedica početka primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, odnosno iskazivanja efekata prve primjene u redovnom osnovnom kapitalu i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je i nova metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenje visine finansijske poluge. Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge, kao odnos osnovnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od najmanje regulatorno propisanih 6%. U sljedećoj tabeli daje se pregled stopa finansijske poluge bankarskog sektora FBiH kroz periode:

- 000 KM -

Tabela 20: Stopa finansijske poluge

R. br.	Vrijednosti izloženosti	31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.
1	2	3	4	5
1.	Izloženosti stope finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	23.162.644	25.201.918	24.575.224
2.	Osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.351.425	2.656.534	2.582.469
	Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10,1%	10,5%	10,5%

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2020. godine iznosi 10,5%, koliko je iznosila i na kraju 2019. godine. Sa 30.06.2020. godine, osam banaka ima stopu finansijske poluge iznad, a sedam banaka ispod prosjeka bankarskog sektora FBiH, a sve banke ispunjavaju zakonski propisanu minimalnu stopu.

2.2.4. Kreditni rizik

Od 01.01.2018. godine banke su u obavezi primjenjivati novi standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

FBA je u 2019. godini, s ciljem standardizacije upravljanja kreditnim rizikom i mjerenja ECL i usklađivanja sa MSFI 9, donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, sa obavezom primjene od 01.01.2020. godine. Također, doneseno je i Uputstvo za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive, kojim su detaljnije definirane pojedine odredbe

ove Odluke, s ciljem osiguranja jedinstvenog računovodstvenog i regulatornog tretmana finansijske aktive.

Sa početkom primjene navedene Odluke prestala je važiti Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka. Najznačajnija izmjena odnosi se na činjenicu da je dotadašnja klasifikacija aktive u pet kategorija kvalitete i obaveza formiranja RKG za iste, zamijenjena konceptom raspoređivanja izloženosti u tri nivoa kreditnog rizika i utvrđivanja ECL.

U nivo kreditnog rizika 1 raspoređuju se izloženosti sa niskim nivoom kreditnog rizika po kojima dužnik ne kasni sa otplatom u materijalno značajnom iznosu (za fizička lica 200 KM i 1% ukupne izloženosti dužnika, a za pravna lica hiljadu KM i 1% ukupne izloženosti dužnika) duže od 30 dana. U nivo kreditnog rizika 2 raspoređuju se stavke sa povećanim nivoom kreditnog rizika sa kašnjenjem materijalno značajnog iznosa duže od 30 dana, a u nivo kreditnog rizika 3 (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza) raspoređuju se stavke kod kojih dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu.

Banke su dužne donijeti interne metodologije kojima će definirati način klasifikacije i vrednovanja izloženosti, njihovog raspoređivanja u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, a koje trebaju biti usklađene sa zahtjevima propisanim predmetnom Odlukom i Uputstvom. Dodatno, banke su prilikom prve primjene navedene Odluke bile dužne izvršiti računovodstveni otpis bilansnih izloženosti (prenos u vanbilansnu evidenciju) dvije godine nakon što je banka knjigovodstveno evidentirala ECL u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i istu proglasila u potpunosti dospjelim.

U sljedećoj tabeli daje se pregled bilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama finansijske imovine, vanbilansnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

<i>Tabela 21: Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL</i>										
R. br.	Opis	31.12.2018.			31.12.2019.			30.06.2020.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Novac i novčani plasmani	6.749.437	10.960	0,2	7.796.241	7.696	0,1	7.051.724	10.731	0,2
2	Finansijska imovina po amortiziranom trošku	14.598.680	1.238.638	8,5	15.417.105	1.150.848	7,5	15.398.002	1.195.211	7,8
3.	Finansijska imovina po fer vrijednosti	1.167.107	0	0,0	1.318.635	0	0,0	1.460.383	0	0,0
4.	Ostala finansijska potraživanja	154.014	20.060	13,0	224.665	36.030	16,0	244.149	31.885	13,1
I Ukupno bilansna izloženost		22.669.238	1.269.658	5,6%	24.756.646	1.194.574	4,8	24.154.258	1.237.827	5,1
5.	Izdate garancije	1.199.603	19.197	1,6	1.350.083	21.488	1,6	1.354.943	23.823	1,8
6.	Nepokriveni akreditivi	55.676	781	1,4	48.255	554	1,1	48.411	700	1,4
7.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	2.058.020	20.741	1,0	2.058.199	19.685	1,0	2.251.483	24.594	1,1
8.	Ostale potencijalne obaveze banke	16.707	143	0,9	54.122	310	0,6	15.241	319	2,1
II Ukupno vanbilansne stavke		3.330.006	40.862	1,2	3.510.659	42.037	1,2	3.670.078	49.436	1,3
Ukupna izloženost (I+II)		25.999.244	1.310.520	5,0	28.267.305	1.236.611	4,4	27.824.336	1.287.263	4,6

Ukupna izloženost banaka na dan 30.06.2020. godine iznosi 27,8 milijardi KM, od čega se 24,1 milijardu KM odnosi na bilansne izloženosti, a 3,7 milijardi KM na vanbilansne stavke.

U prvom polugodištu 2020. godine zabilježen je pad bilansne izloženosti u odnosu na kraj 2019. godine za iznos od 602,4 miliona KM ili 2,4%, a uzrokovan je smanjenjem novčanih sredstava i izvršenim knjigovodstvenim otpisom u skladu sa novim regulatornim okvirom. U istom periodu

zabilježen je rast vanbilansnih stavki za 159,4 miliona KM ili 4,5%, a isti je najvećim dijelom posljedica rasta na poziciji neopozivo odobrenih, a neiskorištenih kredita kod jedne banke.

U sljedećoj tabeli daje se pregled bilansnih i vanbilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 22: Izloženosti prema nivoima kreditnog rizika

R. br.	Opis	31.12.2018.			31.12.2019.			30.06.2020.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Nivo kreditnog rizika 1	19.393.493	132.218	0,7	21.787.417	123.558	0,6	21.317.507	182.013	0,9
2.	Nivo kreditnog rizika 2	1.899.346	115.699	6,1	1.652.439	113.839	6,9	1.711.923	145.982	8,5
3.	Nivo kreditnog rizika 3	1.376.399	1.021.741	74,2	1.316.790	957.177	72,7	1.124.828	909.832	80,9
I Ukupno bilansna izloženost		22.669.238	1.269.658	5,6	24.756.646	1.194.574	4,8	24.154.258	1.237.827	5,1
4.	Nivo kreditnog rizika 1	2.908.560	21.387	0,7	3.027.094	20.431	0,7	3.288.924	25.106	0,8
5.	Nivo kreditnog rizika 2	410.239	12.629	3,1	474.159	15.610	3,3	368.597	20.640	5,6
6.	Nivo kreditnog rizika 3	11.207	6.846	61,1	9.406	5.996	63,7	12.557	3.690	29,4
II Ukupno vanbilansne stavke		3.330.006	40.862	1,2	3.510.659	42.037	1,2	3.670.078	49.436	1,3
Ukupna izloženost (I+II)		25.999.244	1.310.520	5,0	28.267.305	1.236.611	4,4	27.824.336	1.287.263	4,6

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2020. godine iznosi 21,3 milijardi KM i čine 88,3% ukupnih bilansnih izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2019. godine smanjena za 469,9 miliona KM ili za 2,2%. Smanjenje je najvećim dijelom ostvareno kao neto efekat: smanjenja novčanih sredstava i novčanih potraživanja u iznosu od 745,9 miliona KM, a povećanja vrijednosnih papira za 106,3 miliona KM, kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika za 143,9 miliona KM i ostalih finansijskih potraživanja za 23,9 miliona KM.

Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.06.2020. godine iznose 1,7 milijardi KM i čine 7,1% ukupnih bilansnih izloženosti. U odnosu na kraj 2019. godine iste su veće za 59,5 miliona KM ili 3,6%. Najveći utjecaj na povećanje ukupnih bilansnih izloženosti u ovom nivou kreditnog rizika imao je rast vrijednosnih papira raspoređenih u nivo kreditnog rizika 2 za 52 miliona KM i ostale aktive koja se vrednuje po amortiziranom trošku za 8,7 miliona KM. Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 2 je u posmatranom periodu smanjen za 2,9 miliona KM.

Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 3 na dan 30.06.2020. godine iznose 1,1 milijardu KM i čine 4,6% ukupnih bilansnih izloženosti. Iste su u odnosu na kraj 2019. godine smanjene za 192 miliona KM ili 14,6%, najvećim dijelom kao rezultat računovodstvenog otpisa bilansnih izloženosti.

U prvoj polovini 2020. godine ECL za nivo kreditnog rizika 1 i 2 za bilansnu izloženost ukupno je povećan za 90,6 miliona KM (ECL za nivo kreditnog rizika 1 povećan je za 58,5 miliona KM, a za nivo kreditnog rizika 2 za 32,1 milion KM). ECL za nivo kreditnog rizika 3 smanjen je za 47,3 miliona KM. Visina ECL za bilansne izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH na 30.06.2020. godine, manja je od ispravke vrijednosti iskazane u Obrascu BS za iznos od 518 hiljada KM, a posljedica je metodološkog pristupa kod tri banke, koje imaju formirane ispravke vrijednosti i za stavke aktive, koje nisu finansijska imovina.

Kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, stope pokrivenosti ECL su povećane u odnosu na kraj 2019. godine. Pokrivenost za izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 povećana je sa 0,6% na 0,9%, u nivou kreditnog rizika 2 sa 6,9% na 8,5% i u nivou kreditnog rizika 3 sa 72,7% na 80,9%.

Vanbilansne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2020. godine iznose 3,3 milijarde KM i čine 89,6% ukupnih vanbilansnih izloženosti. Izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 iznose 368,6 miliona KM ili 10,1% ukupnih vanbilansnih izloženosti, dok je u nivo kreditnog rizika 3 raspoređeno 12,6 miliona KM ili 0,3% ukupnih vanbilansnih izloženosti.

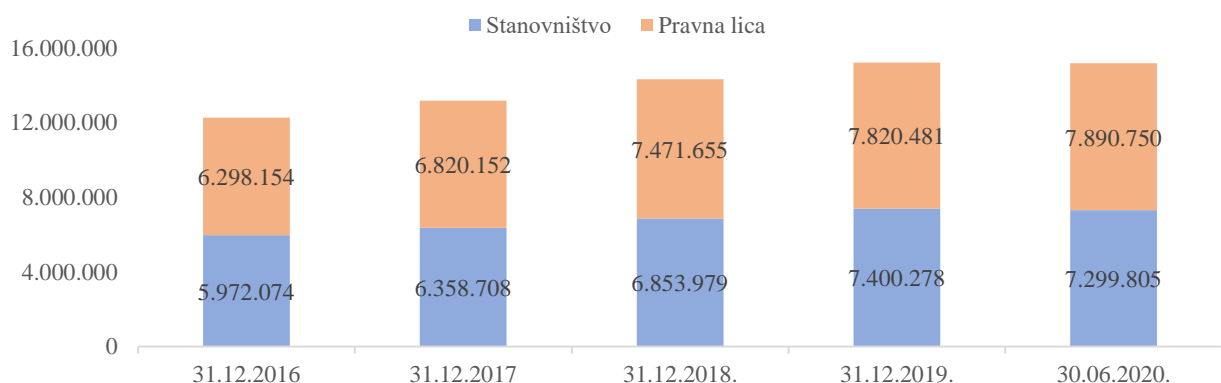
Ukupna pokrivenost ECL vanbilansnih izloženosti povećana je sa 1,2% na 1,3%. Povećanje pokrivenosti zabilježeno je kod nivoa kreditnog rizika 1 i 2, dok je kod nivoa kreditnog rizika 3 došlo do smanjenja stope pokrivenosti, najvećim dijelom uslijed izvršenog računovodstvenog otpisa kod dvije banke.

Na dan 30.06.2020. godine krediti iznose 15,2 milijarde KM i isti su ostvarili smanjenje od 30,2 miliona KM ili 0,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Međutim, u posmatranom periodu ostvaren je nominalni rast kreditnog portfolija ima li se u vidu činjenica da je stupanjem na snagu Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, na nivou bankarskog sektora FBiH izvršen računovodstveni otpis kreditnog portfolija u iznosu od 191,2 miliona KM.

Kreditni odobreni stanovništvu iznose 7,3 milijardi KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 48,1% i u prvih šest mjeseci 2020. godine ostvarili su smanjenje od 1,4%, dok su krediti odobreni pravnim licima, koji iznose 7,9 milijardi KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 51,9%, ostvarili rast od 0,9%.

U sljedećem grafikonu daje se pregled kredita odobrenih stanovništvu i kredita odobrenih pravnim licima u bankarskom sektoru FBiH, za period 31.12.2016. - 30.06.2020. godine:

Grafikon 11: Krediti (000 KM)

Trend i promjena učešća pojedinih sektora – korisnika kredita u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vladine institucije	216.596	1,5	189.360	1,2	166.120	1,1	87	88
2.	Javna preduzeća	321.493	2,3	359.635	2,4	409.652	2,7	112	114
3.	Privatna preduzeća i društva	6.625.641	46,3	6.922.742	45,5	6.653.819	43,7	104	96
4.	Bankarske institucije	217.706	1,5	247.501	1,6	564.917	3,7	114	228
5.	Nebankarske finansijske institucije	75.804	0,5	86.902	0,6	83.638	0,6	115	96
6.	Građani	6.853.979	47,8	7.400.278	48,6	7.299.805	48,1	108	99
7.	Ostalo	14.415	0,1	14.341	0,1	12.604	0,1	99	88
Ukupno		14.325.634	100	15.220.759	100	15.190.555	100	106	100

Rast kredita sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je kod kredita odobrenih javnim preduzećima za 50 miliona KM ili 13,9% i kod kredita odobrenih bankarskim institucijama za 317,4 miliona KM ili 128,2% (jedna banka je ostvarila rast od 92,6%), dok je kod ostalih sektora privrede zabilježeno smanjenje.

Smanjenje kredita odobrenih vladinim institucijama iznosi 23,2 miliona KM ili 12,3%, privatnim preduzećima iznosi 268,9 miliona KM ili 3,9%, nebankarskim finansijskim institucijama smanjenje je 3,3 miliona KM ili 3,8%, stanovništvu 100,5 miliona KM ili 1,4% i ostalim sektorima za 1,7 miliona KM ili 12,1%.

U sljedećoj tabeli daje se ročna struktura kredita po sektorima - korisnicima kredita sa stanjem na dan 30.06.2020. godine:

- 000 KM -

Tabela 24: Ročna struktura kredita

R. br.	Sektori	31.12.2019.			30.06.2020.			Indeks		
		Kratk. krediti (do 1 g.)	Dug. krediti (preko 1 g.)	Dospjela potraživanja	Kratk. krediti (do 1 g.)	Dug. krediti (preko 1 g.)	Dospjela potraživanja	(6/3)	(7/4)	(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vladine institucije	40	189.215	105	837	165.139	144	2.093	87	137
2.	Javna preduzeća	39.363	307.603	12.668	42.672	360.697	6.283	108	117	50
3.	Privatna preduzeća i druš.	2.414.723	3.897.580	610.440	2.401.163	3.718.293	534.363	99	95	88
4.	Bankarske institucije	247.491	0	10	564.913	0	4	228	0	40
5.	Nebankarske finans. inst.	26.103	55.779	5.020	18.982	63.649	1.007	73	114	20
6.	Građani	423.373	6.651.895	325.010	402.453	6.630.251	267.101	95	100	82
7.	Ostalo	7.772	5.686	883	7.080	5.291	233	91	93	26
	Ukupno	3.158.865	11.107.758	954.136	3.438.100	10.943.320	809.135	109	99	85

Sa 30.06.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH su povećani za 279,2 miliona KM ili 8,8%, a dugoročni krediti su smanjeni za 164,4 miliona KM ili 1,5%.

Dospjela potraživanja iznose 809,1 milion KM i smanjena su za 145 miliona KM ili 15,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Ovako visoka stopa smanjenja dospjelih potraživanja najvećim dijelom je rezultat izvršenog računovodstvenog otpisa.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 49,3% ili 7,5 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni sa valutnom klauzulom sa učešćem od 46,5% ili 7,1 milijarda KM (EUR: 7,1 milijarda KM ili 99,8%, CHF: 16 miliona KM ili 0,2%), a najmanje učešće od 4,2% ili 640,3 miliona KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 639,6 miliona KM ili 99,9%).

U sljedećoj tabeli daje se pregled kredita pravnim licima i stanovništvu prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

Tabela 25: Krediti prema nivoima kreditnog rizika										
R. br.	Opis	31.12.2018.			31.12.2019.			30.06.2020.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Krediti pravna lica										
1.	Nivo kreditnog rizika 1	5.624.867	59.945	1,1	6.146.371	51.146	0,8	6.300.484	83.891	1,3
2.	Nivo kreditnog rizika 2	1.017.975	57.914	5,7	904.039	55.828	6,2	942.678	85.423	9,1
3.	Nivo kreditnog rizika 3	828.813	572.989	69,1	770.071	516.128	67,0	647.588	507.721	78,4
Ukupno I		7.471.655	690.848	9,2	7.820.481	623.102	8,0	7.890.750	677.035	8,6
II Krediti stanovništvo										
4.	Nivo kreditnog rizika 1	5.814.039	59.449	1,0	6.451.878	59.562	0,9	6.441.511	81.417	1,3
5.	Nivo kreditnog rizika 2	572.455	56.327	9,8	471.019	57.081	12,1	420.679	57.502	13,7
6.	Nivo kreditnog rizika 3	467.485	384.481	82,2	477.381	381.194	79,9	437.615	367.461	84,0
Ukupno II		6.853.979	500.257	7,3	7.400.278	497.837	6,7	7.299.805	506.380	6,9
Ukupno krediti:										
7.	Nivo kreditnog rizika 1	11.438.906	119.394	1,0	12.598.249	110.708	0,9	12.741.995	165.308	1,3
8.	Nivo kreditnog rizika 2	1.590.430	114.241	7,2	1.375.058	112.909	8,2	1.363.357	142.925	10,5
9.	Nivo kreditnog rizika 3	1.296.298	957.470	73,9	1.247.452	897.322	71,9	1.085.203	875.182	80,6
Ukupna krediti (I+II)		14.325.634	1.191.105	8,3	15.220.759	1.120.939	7,4	15.190.555	1.183.415	7,8

Kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2020. godine iznosi 12,7 milijardi KM i čine 83,9% ukupnog kreditnog portfolija. Isti je u odnosu na kraj 2019. godine povećan za 143,7 miliona KM ili za 1,1%. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 1 iznosi 1,3% (i za pravna lica i za stanovništvo) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 0,4 procentna poena.

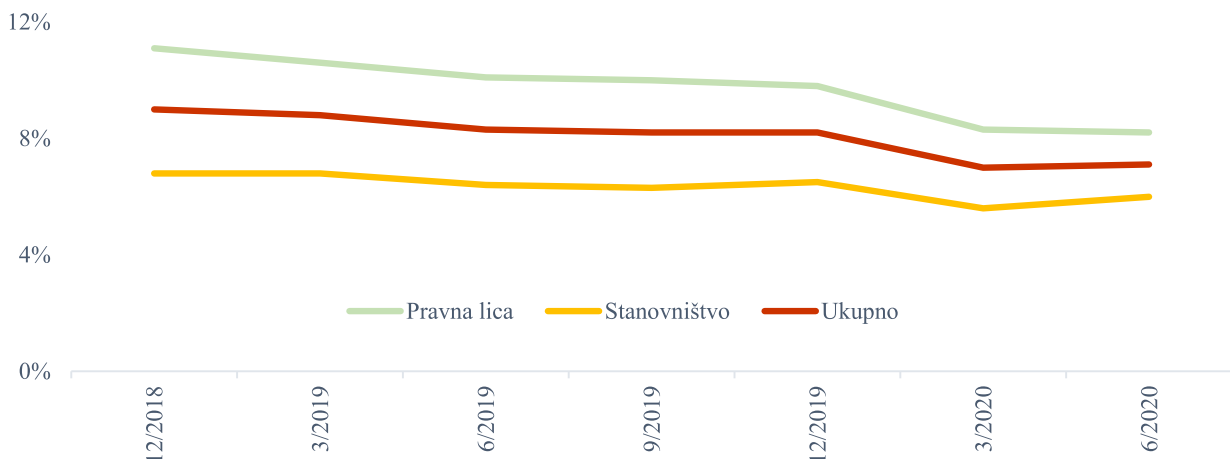
Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.06.2020. godine iznosi 1,4 milijarde KM i čini 9% ukupnog kreditnog portfolija. U odnosu na kraj 2019. godine isti je manji za 11,7 miliona KM ili 0,9%. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 2 iznosi 10,5% (pravna lica 9,1%, stanovništvo 13,7%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 2,3 procentna poena.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 30.06.2020. godine iznosi 1,1 milijardu KM i čini 7,1% ukupnog kreditnog portfolija. Smanjenje istog za 162,2 miliona KM ili 13% u odnosu na kraj 2019. godine, najvećim dijelom je rezultat izvršenog računovodstvenog otpisa u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 80,6% (pravna lica 78,4%, a stanovništvo 84%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 8,7 procentnih poena.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima, na NPL se odnosi 647,6 miliona KM ili 8,2%, što je za 1,6 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 437,6 miliona KM ili 6% kreditnog portfolija stanovništva, što je za 0,5 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 3) daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 12: Učešće NPL-a u kreditima

Detaljnija i potpunija sektorska analiza kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH može se sagledati iz Priloga 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (prema privrednoj djelatnosti) i stanovništvu (po namjeni).

Kod kredita odobrenim pravnim licima najveće učešće imaju krediti odobreni trgovini (2,9 milijardi KM ili 36,1% kredita pravnih lica, odnosno 18,8% ukupnog kreditnog portfolija), prerađivačkoj industriji (1,6 milijardi KM ili 20,6% kredita pravnih lica, odnosno 10,7% ukupnih kredita), te finansijskoj djelatnosti (668,4 miliona KM ili 8,5% kredita pravnih lica, odnosno 4,4% ukupnih kredita). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih trgovini iznosi 7,9%, kod prerađivačke industrije je 7,6%, dok je kod finansijske djelatnosti 0,2%.

Kod kredita odobrenih pravnim licima, najveće učešće NPL-a sa 30.06.2020. godine prisutno je kod kredita odobrenih obrazovanju (32,9%), proizvodnji i opskrbi električnom energijom i plinom (21,1%), te poljoprivredi (20,3%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (5,9 milijardi KM ili 80,5% kredita stanovništvu, odnosno 38,7% ukupnog kreditnog portfolija) i krediti odobreni za stambene potrebe (1,3 milijarde KM ili 18,2% kredita stanovništvu, odnosno 8,8% ukupnog kreditnog portfolija). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 6,4%, dok je kod stambenih kredita 3,9%. Visoko učešće kredita za opću potrošnju u kreditnom portfoliju bankarskog sektora FBiH poziva na pojačan oprez u oblikovanju kreditnih politika banaka.

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sistema ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, postupanje sa nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

U prvoj polovini 2020. godine došlo je do poboljšanja ključnih pokazatelja mjerenja kreditnog rizika bankarskog sektora FBiH: učešće NPL-a, stope pokrivenosti ECL-a i učešće dospjelih kredita, uglavnom uslijed primjene novog regulatornog okvira. Izazov za bankarski sektor FBiH u narednom periodu bit će održati pozitivne trendove, s obzirom na negativne efekte na ekonomiju izazvane pandemijom.

Održavanje stabilnog učešća NPL-a u ukupnom kreditnom portfoliju rezultat je mjera koje je propisala FBA za privremeno ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih

pandemijom, te se u narednom periodu može očekivati povećanje učešća NPL-a u ukupnim kreditima.

Sa ciljem ublažavanja negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pandemijom i očuvanja stabilnosti bankarskog sektora FBiH, FBA je u martu 2020. godine donijela Odluku o privremenim mjerama koje banka primjenjuje za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „COVID-19“²⁰. Istom su utvrđene privremene mjere, koje se odnose na odobravanje olakšica klijentima banke koji su direktno ili indirektno pogođeni negativnim efektima, sa ciljem prevazilaženja poteškoća sa kojima se suočavaju i olakšavanja klijentima banke da u narednom periodu uredno izmiruju svoje obaveze prema banci. Također, predmetnom Odlukom definirana su posebna pravila za upravljanje kreditnim rizikom, koja banka primjenjuje u slučaju odobravanja posebnih mjera klijentu banke i preventivne mjere sa ciljem očuvanja kapitala banaka.

U periodu do 30.06.2020. godine, ukupan broj podnesenih zahtjeva za odobrenje moratorija, odnosno posebnih mjera u bankama iznosio je 47.729, od čega su se 44.487 zahtjeva odnosila na stanovništvo, a 3.242 zahtjeva na pravna lica. Od ukupnog broja zahtjeva odobren je 39.302 zahtjev, od čega se na stanovništvo odnosi 36.462, a na pravna lica 2.840 zahtjev. Ukupan iznos kreditnih obaveza stanovništva po kojima je odobren moratorij/posebne mjere je 826,6 miliona KM (11,3% kreditnog portfolija stanovništva), a ukupan iznos kreditnih obaveza za pravna lica po kojima je odobren moratorij/posebne mjere je dvije milijarde KM (25,3% kreditnog portfolija pravnih lica), odnosno ukupan iznos kredita sa izvršenim moratorijem je 2,8 milijardi KM ili 18,6% ukupnog kreditnog portfolija na dan 30.06.2020. godine.

2.2.5. Profitabilnost

Na profitabilnost banaka, najznačajnije utječu kvalitet aktive, odnosno rizici, struktura, diverzificiranost i troškovi izvora finansiranja, troškovna efikasnost, eksterni faktori koji su specifični za bankarski, odnosno finansijski sektor u FBiH (razvijenost finansijskog sistema, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksterni makroekonomski faktori (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Nivo, kvalitet i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01.-30.06.2020. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 105,5 miliona KM, što je za 76,2 miliona KM ili 41,9% manje u odnosu na isti period 2019. godine. Posljedice pandemije, koje će se moći sagledati tek u narednom periodu, imale su značajan utjecaj na finansijski rezultat bankarskog sektora FBiH sa prvim polugodištem 2020. godine. Iskazana ukupna neto dobit iznosila je 106 miliona KM (14 banaka), a gubitak je iskazala jedna banka u iznosu od 0,5 miliona KM.

U Prilogu 5. prikazan je zbirni bilans uspjeha banaka u FBiH za period 01.01.-30.06.2020. godine, po šemi FBA, sa uporednim podacima za isti izvještajni period 2019. godine.

²⁰ „Službene novine Federacije BiH“, br. 22/20 i 37/20

U sljedećoj tabeli daje se pregled iskazanog finansijskog rezultata na nivou bankarskog sektora u FBiH, kroz sljedeće izvještajne periode:

- 000 KM -

Tabela 26: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

R. br.	O p i s	30.06.2018.		30.06.2019.		30.06.2020.	
		Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Dobit	174.820	15	182.231	14	105.962	14
2.	Gubitak	0	0	550	1	474	1
Ukupno		174.820	15	181.681	15	105.488	15

Komparirajući podatke iz prethodne tabele, uočava se da je nakon iskazanog rasta ostvarene dobiti u prvoj polovini 2019. godine, došlo do značajnog pada iste u 2020. godini (za 41,9%).

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 30.06.2020. godine, ukupni prihodi na nivou bankarskog sektora u FBiH iznose 577,9 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjeni su za iznos od 11,7 miliona KM ili za 2%.

- 000 KM -

Tabela 27: Struktura ukupnih prihoda

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	30.06.2019.		30.06.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I Prihodi od kamata i slični prihodi						
1.	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	2.582	0,4	1.638	0,3	63
2.	Kredit i poslovi lizinga	324.284	55,0	313.259	54,2	97
3.	Ostali prihodi od kamata	38.755	6,6	34.744	6,0	90
Ukupno I		365.621	62,0	349.641	60,5	96
II Operativni prihodi						
4.	Naknade za izvršene usluge	152.085	25,8	147.046	25,4	97
5.	Prihodi iz posl. sa devizama	28.732	4,9	25.496	4,4	89
6.	Ostali operativni prihodi	43.166	7,3	55.678	9,7	129
Ukupno II		223.983	38,0	228.220	39,5	102
Ukupni prihodi (I+II)		589.604	100	577.861	100	98

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 60,5%, dok operativni prihodi učestvuju sa 39,5%. U odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do smanjenja učešća prihoda od kamata i sličnih prihoda za 1,5 procentnih poena, koliko iznosi povećanje učešće operativnih prihoda.

Ukupni kamatni i slični prihodi su u posmatranom periodu zabilježili smanjenje od 16 miliona KM ili 4,4%. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i poslovima lizinga, čije je učešće u ukupnim prihodima smanjeno za 0,8 procentnih poena. U istom periodu smanjeno je učešće kredita i potraživanja po poslovima lizinga u ukupnoj aktivni za 0,1 procentni poen (sa 64,7% na 64,6%) i smanjene su prosječne aktivne kamatne stope na kredite sa 3,34% na 3,09% (za 0,25 procentnih poena).

U okviru ostalih prihoda od kamata zabilježeno je smanjenje na svim pozicijama kamatnih prihoda (vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca za 7,3%, plasmani drugim bankama za 35,1% i ostali prihodi od kamata za 9,1%). Od ukupnih kamatnih prihoda na plasmane drugim bankama, koji u ukupnim prihodima od kamata učestvuju sa manje od 1%, najveći dio (93,7%) ostvarile su dvije banke. Najveći dio ostvarenih kamatnih prihoda na vrijednosne papire (82%) odnosi se na jednu banku, a najveća banka u sistemu ostvarila je 36,2% ukupnih ostalih prihoda od kamata.

Ukoliko se posmatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva (62,2%), iako krediti stanovništvu čine 48,1% ukupnog kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH, zbog većih prosječnih NKS, koje za stanovništvo iznose 5,26%, a za privredu 2,49%. Od ukupnih kamatnih prihoda, na prihode od privatnih preduzeća odnosi se 29,2%, od vladinih institucija 4,2%, a od javnih preduzeća 1,5%.

Ukupni operativni prihodi su u posmatranom periodu zabilježili rast od 4,2 miliona KM ili 1,9%. U strukturi ukupnih operativnih prihoda, najveća stavka su prihodi po naknadama za izvršene usluge koji su zabilježili smanjenje za pet miliona KM ili 3,3%. Smanjeni su i prihodi iz poslovanja sa devizama za 3,2 miliona KM ili 11,3%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 12,5 miliona KM ili 29%.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 30.06.2020. godine, ukupni rashodi na nivou bankarskog sektora u FBiH iznose 472,4 miliona KM i u odnosu na 30.06.2019. godine povećani su za iznos od 65,5 miliona KM ili 16,1%. Struktura ukupnih rashoda bankarskog sektora u FBiH u posmatranom periodu daje se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

<i>Tabela 28: Struktura ukupnih rashoda</i>						
R. br.	Struktura ukupnih rashoda	30.06.2019.		30.06.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I Rashodi od kamata i slični rashodi						
1.	Depoziti	47.091	11,6	46.650	9,9	99
2.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	4.544	1,1	4.505	1,0	99
3.	Ostali rashodi od kamata	10.934	2,7	15.615	3,3	143
Ukupno I		62.569	15,4	66.770	14,2	107
II Ukupni nekamatni rashodi						
4.	Troškovi IV, rezerv. po potenc. obavez. i ostala vrijednosna usklađenja	22.432	5,5	82.714	17,5	369
5.	Troškovi plaća i doprinosa	129.746	31,9	128.211	27,1	99
6.	Troškovi poslovnog prostora i amortizacija	75.722	18,6	78.778	16,7	104
7.	Ostali poslovni i direktni troškovi	63.937	15,7	65.320	13,8	102
8.	Ostali operativni troškovi	52.460	12,9	50.605	10,7	96
Ukupno II		344.297	84,6	405.628	85,8	118
Ukupni rashodi (I+II)		406.866	100	472.398	100	116

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi sa učešćem od 85,8%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 14,2%.

U posmatranom periodu kamatni i slični rashodi povećani su za 4,2 miliona KM ili za 6,7%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima, koji predstavljaju dominantan izvor finansiranja bankarskog sektora u FBiH, smanjeni za 0,4 miliona KM ili 0,9% i pored većeg nivoa depozita u odnosu na kraj polugodišta prethodne godine. Depozitni potencijal na kraju juna 2020. godine iznosi 18,9 milijardi KM i veći je za 586,4 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine. Kamatonosni depoziti u ukupnom depozitnom potencijalu sa 30.06.2020. godine učestvuju sa 71,2%, i smanjeno im je učešće, s obzirom da su na kraju juna 2019. godine učestvovali sa 71,9%. Smanjenje kamatnih rashoda po depozitima posljedica je, pored smanjenja učešća kamatonosnih depozita, i smanjenja prosječne NKS sa 0,82%, koliko je iznosila 30.06.2019. godine na 0,67% koliko iznosi na kraju prvog polugodišta 2020. godine.

Ostali rashodi po kamatama povećani su u posmatranom periodu za 4,7 miliona KM ili 42,8%, i to najvećim dijelom po osnovu negativne kamatne stope na depozite kod ino-banaka i negativne naknade na sredstva banaka iznad obavezne rezerve kod CBBiH.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u posmatranom periodu neznatno su smanjeni (0,9%), dok je u isto vrijeme nivo zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama povećan za 29,3 miliona KM ili 3,6%.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, u posmatranom periodu, ukupni nekamatni rashodi su povećani za 61,3 miliona KM ili 17,8%, pri čemu se najznačajnija strukturalna promjena odnosi na povećanje troškova ispravki vrijednosti rizične aktive i rezerviranja za potencijalne obaveze i ostala vrijednosna usklađenja za 60,3 miliona KM ili 268,7%. Ovako veliko povećanje troškova ispravki vrijednosti posljedica je primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, ali i pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija uslijed negativnog utjecaja pandemije na ekonomiju FBiH.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U sljedećoj tabeli dat je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

- 000 KM ili % -

<i>Tabela 29: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti</i>				
R. br.	Opis	30.06.2018.	30.06.2019.	30.06.2020.
1	2	3	4	5
1.	Neto dobit	174.820	181.681	105.488
2.	Prosječna neto aktiva	20.541.772	22.617.958	23.741.273
3.	Prosječni ukupni kapital	2.858.998	3.069.157	2.950.906
4.	Ukupan prihod	519.894	527.035	511.091
5.	Neto kamatni prihod	302.750	303.052	282.871
6.	Operativni prihodi	217.144	223.983	228.220
7.	Operativni rashodi	255.606	257.928	257.594
8.	Poslovni i direktni rashodi	89.468	86.369	148.034
9.	Ostali poslovni i direktni troškovi	57.171	63.937	65.320
10.	Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	0,9	0,8	0,4
11.	Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	6,1	5,9	3,6
12.	Ukupan prihod/prosječna aktiva	2,5	2,3	2,2
13.	Neto kamatni prihod/prosječna aktiva (NIM)*	1,5	1,3	1,2
14.	Neto kamatna marža (kamatni prihod/prosječna kamatonosna aktiva-kamatni rashod/prosječna kamatonosna pasiva)	1,5	1,4	1,3
15.	Operativni rashodi/ukupni prihod umanjen za ostale poslov. i dir. troš. (CIR)**	55,2	55,7	57,8

* NIM eng. Net Income Margin

** CIR eng. Cost-income Ratio

Svi pokazatelji profitabilnosti pokazuju trend pogoršanja u prvoj polovini 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine, što je najvećim dijelom posljedica utjecaja pandemije i mjera koje su poduzimale nadležne institucije za sprečavanje širenja pandemije.

Ukoliko se posmatra neto kamatni prihod, zabilježen je pad istog u odnosu na isti period 2019. godine za 20,2 miliona KM ili 6,7% i isti čini 55,3% ukupnog prihoda, dok je u istom periodu 2019. godine činio 57,5% ukupnog prihoda.

2.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH, te

obavezno mjesečno izvještavanje FBA o ponderisanim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, u skladu sa propisanom metodologijom²¹.

Za potrebe korisnika kredita, prilikom analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, s obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani sa kreditom, tj. uslovima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uslov su za korištenje kredita).

U Prilogu 6. daju se prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite sa 30.06.2020. godine, a u Prilogu 6a. prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.

Ukupne prosječne ponderisane EKS na kredite u bankarskom sektoru FBiH sa 30.06.2020. godine iznose 3,59% i u odnosu na kraj 2019. godine, kada su iznosile 3,86%, smanjene su za 0,27 procentnih poena.

Trend smanjenja prosječnih ponderisanih EKS na nivou bankarskog sektora u FBiH u posmatranom periodu prisutan je kod dugoročnih kredita za 0,1 procentni poen (sa 5,49% smanjenje na 5,39%), a kod kratkoročnih kredita za 0,17 procentnih poena (sa 2,67% na 2,50%).

U navedenom periodu, posmatrano prema sektorskoj strukturi, EKS na ukupne kredite odobrene privredi smanjene su za 0,1 procentni poen (sa 2,81% na 2,71%), a EKS na ukupne kredite odobrene stanovništvu povećane su za 0,11 procentnih poena (sa 6,89% na 7,00%).

Ukupne prosječne ponderisane EKS na depozite u bankarskom sektoru FBiH sa 30.06.2020. godine iznose 0,67% i u odnosu na kraj 2019. godine, kada su iznosile 0,75%, smanjene su za 0,08 procentnih poena.

Posmatrano prema ročnosti depozita, prosječne ponderisane EKS na kratkoročne depozite zabilježile su povećanje za 0,02 procentna poena (sa 0,33% na 0,35%), dok su na dugoročne depozite smanjene za 0,22 procentna poena (sa 1,19% na 0,97%).

Na ukupnom nivou u posmatranom periodu smanjenje EKS na kredite (za 0,27 procentnih poena) bilo je izraženije u odnosu na smanjenje EKS na depozite (za 0,08 procentnih poena).

2.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor, njegovu stabilnost i sigurnost.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a (min 100%) i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U sljedećoj tabeli daje se trend u ispunjenju LCR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

²¹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

- 000 KM -

Tabela 30: LCR

R. br.	Opis				Indeks	
		31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	4.325.281	4.727.454	5.140.068	109	109
2.	Neto likvidnosni odlivi	1.392.629	1.628.421	2.379.321	117	146
LCR		311%	290%	216%	93	74

Sa 30.06.2020. godine LCR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 216%. Sve banke u bankarskom sektoru FBiH sa stanjem na dan 30.06.2020. godine ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a, a većina banaka značajno iznad propisanog minimuma.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 31: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

R. br.	Depoziti	31.12.2018.		31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Štednja i dep. po vid. (do 7 dana)	10.562.608	60,0	11.196.133	57,7	12.002.226	63,5	106	107
2.	7-90 dana	1.058.414	6,0	855.191	4,4	789.695	4,2	81	92
3.	91 dan do jedne godine	2.616.873	14,9	3.175.998	16,4	2.578.118	13,7	121	81
I Ukupno kratkoročni		14.237.895	80,9	15.227.322	78,5	15.370.039	81,4	107	101
4.	Do 5 godina	3.193.809	18,1	3.983.643	20,5	3.350.102	17,7	125	84
5.	Preko 5 godina	172.783	1,0	203.329	1,0	172.605	0,9	118	85
II Ukupno dugoročni		3.366.592	19,1	4.186.972	21,5	3.522.707	18,6	124	84
Ukupno (I + II)		17.604.487	100	19.414.294	100	18.892.746	100	110	97

Sa 30.06.2020. godine kratkoročni depoziti imali su učešće od 81,4%, a dugoročni 18,6%, pri čemu je došlo do povećanja učešća kratkoročnih, odnosno smanjenja učešća dugoročnih depozita za 2,9 procentnih poena u odnosu na kraj 2019. godine.

U posmatranom periodu zabilježeno je povećanje kratkoročnih depozita za 142,7 miliona KM ili 0,9%, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 664,3 miliona KM ili 15,9%. Smanjenje dugoročnih depozita ostvareno je i kod depozita ročnosti do pet godina (za 633,5 miliona KM ili 15,9%) i kod depozita preko pet godina (za 30,7 miliona KM ili 15,1%).

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,1%).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u sljedećoj tabeli:

Tabela 32: Koeficijenti likvidnosti

R. br.	Koeficijenti	31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.
1	2	3	4	5
1.	Likvidna sredstva ²² /neto aktiva	30,8	31,9	29,7
2.	Likvidna sredstva/kratkoročne fin. obaveze	46,3	49,2	43,9
3.	Kratkoročne fin. obaveze/ukupne fin. obaveze	77,7	75,4	78,2
4.	Kredit/depoziti i uzeti krediti ²³	77,6	75,1	77,0
5.	Kredit/depoziti, uzeti krediti i subord. dugovi ²⁴	77,1	74,4	76,3

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite na dan 30.06.2020. godine je 77%, što je za 1,9 procentnih poena više u odnosu na kraj 2019. godine i nalazi se u zoni „na granici zadovoljavajućeg“. Kod tri banke pokazatelj je viši od 85%.

Sa krajem prve polovine 2020. godine, svi pokazatelji likvidnosti su izmijenjeni u odnosu na kraj 2019. godine, što se može ocijeniti djelimično kao posljedica ekonomske krize uzrokovane pandemijom i izmjene u strukturi finansiranja kod depozita bankarskih grupa. Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko, ali je odnos likvidnih sredstava u neto aktivi još uvijek zadovoljavajući.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora.

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijea stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana²⁵.

S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu ročnu neusklađenost između izvora i plasmana, održavajući je u skladu sa propisanim limitima.

Sa ciljem ublažavanja negativnih efekata izazvanih pandemijom, te nepovoljnih posljedica na ekonomsko stanje u zemlji, FBA je u maju 2020. godine izvršila izmjene i dopune Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke, kako bi se stimulisale kreditne aktivnosti banaka na način da izmjene odredbi Odluke omogućavaju bankama da u novonastalim okolnostima poslovanja primijene mjere koje se odnose na smanjenje propisanih ograničenja ročne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza u periodima ročnosti do 180 dana, kako bi bile fleksibilnije u odgovoru na zahtjeve klijenata i upravljanju pozicijama likvidnosti u okolnostima kada je proglašeno stanje nesreće. Predmetnom Odlukom propisano je da najmanje 65% izvora sredstava s rokom dospijea do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijea do 30 dana, najmanje 60% izvora sredstava s rokom dospijea do 90 dana u plasmane s rokom dospijea do 90 dana i najmanje 55% izvora sredstava s rokom dospijea do 180 dana mora biti angažovano u plasmane s rokom dospijea do 180 dana.

²² Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijea manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

²³ Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²⁴ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

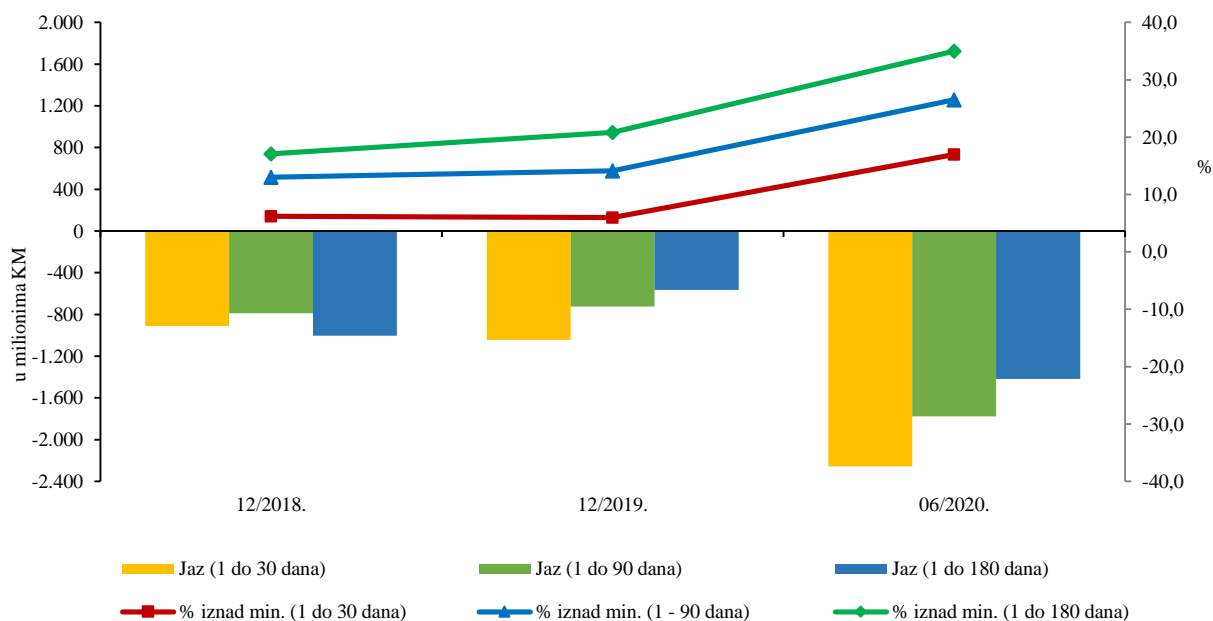
²⁵ Odluka o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17 i 37/20)

U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza do 180 dana:

- 000 KM -

Tabela 33: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana						
R. br.	Opis	31.12.2018.	31.12.2019.	30.06.2020.	Indeks	
		Iznos	Iznos	Iznos	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
I 1-30 dana						
1.	Iznos finansijske aktive	9.513.412	10.579.834	10.257.463	111	97
2.	Iznos finansijskih obaveza	10.425.706	11.624.766	12.512.019	112	108
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-912.294	-1.044.932	-2.254.556	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	91,2%	91,0%	82,0%		
b)	Propisani minimum %	85,0%	85,0%	65,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b		6,2%	6,0%	17,0%		
II 1-90 dana						
1.	Iznos finansijske aktive	10.556.830	11.641.857	11.351.939	110	98
2.	Iznos finansijskih obaveza	11.345.741	12.367.913	13.129.150	109	106
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-788.911	-726.056	-1.777.211	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	93,0%	94,1%	86,5%		
b)	Propisani minimum %	80,0%	80,0%	60,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b		13,0%	14,1%	26,5%		
III 1-180 dana						
1.	Iznos finansijske aktive	11.640.075	12.985.569	12.689.854	112	98
2.	Iznos finansijskih obaveza	12.644.902	13.550.664	14.107.647	107	104
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-1.004.827	-565.095	-1.417.793	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	92,1%	95,8%	90,0%		
b)	Propisani minimum %	75,0%	75,0%	55,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b		17,1%	20,8%	35,0%		

Grafikon 13: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana

Na dan 30.06.2020. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza, a ostvareni procenti ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 17%, u drugom za 26,5% i u trećem intervalu za 35%.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine, i pored negativnih efekata na privredu uzrokovanu pandemijom, zadovoljavajuća, s obzirom na visok nivo likvidnosti u prethodnom periodu.

2.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke²⁶, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke²⁷.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje devizne aktivnosti u okvirima istih.

Prema stanju na dan 30.06.2020. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 3,5 milijardi KM, sa učešćem od 14,9% (na kraju 2019. godine 3,8 milijardi KM ili 15,7%).

Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 7,9 milijardi KM ili 33,7% (na kraju 2019. godine 8,6 milijardi KM, uz učešće od 35,5%).

U sljedećoj tabeli daje se struktura finansijske aktive i finansijskih obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

²⁶ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17 i 37/20

²⁷ Članom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR najviše do 40%, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 40% priznatog kapitala banke

Tabela 34: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno)											
R. br.	Opis	31.12.2019.				30.06.2020.				Indeks	
		EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(7/3)	(9/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I Finansijska aktiva											
1.	Novčana sredstva	2.065	20,6	2.543	23,8	1.510	15,9	2.028	20,0	73	80
2.	Kredit	336	3,4	337	3,2	625	6,6	626	6,1	186	186
3.	Kredit sa val. kl.	6.651	66,3	6.655	62,2	6.413	67,8	6.415	63,2	96	96
4.	Ostalo	727	7,2	911	8,5	672	7,1	846	8,3	92	93
5.	Ostala fin.akt. sa val. kl.	251	2,5	251	2,3	243	2,6	243	2,4	97	97
Ukupno I (1+2+3+4+5)		10.030	100	10.697	100	9.463	100	10.158	100	94	95
II Finansijske obaveze											
6.	Depoziti	6.841	73,8	7.529	75,6	6.138	71,9	6.845	74,0	90	91
7.	Uzeti kredit	850	9,2	850	8,5	828	9,7	828	9,0	97	97
8.	Dep. i kred. s val. klauz.	1.363	14,7	1.364	13,7	1.337	15,7	1.337	14,4	98	98
9.	Ostalo	213	2,3	221	2,2	233	2,7	243	2,6	109	110
Ukupno II (1+2+3+4)		9.268	100	9.964	100	8.536	100	9.253	100	92	93
III Vanbilans											
10.	Aktiva	37		79		32		66			
11.	Pasiva	764		771		897		900			
IV Pozicija											
Duga (iznos)		35		41		62		71			
%		1,3%		1,5%		2,3%		2,6%			
Kratka											
%											
Dozvoljena		30,0%		30,0%		40,0%		40,0%			
Manja od dozvoljene		28,7%		28,5%		37,7%		37,4%			

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sektora FX riziku sa 30.06.2020. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30.06.2020. godine dugu deviznu poziciju imalo je sedam banaka, a osam banaka kratku poziciju. Na nivou sektora iskazana je duga devizna pozicija od 2,6% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 37,4 procentna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 2,3%, što je za 37,7 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (duga pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi²⁸ dominantno je učešće EUR od 80,2% (31.12.2019. godine 82,5%), uz smanjenje nominalnog iznosa za 320,3 miliona KM ili 10,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Učešće EUR-a u finansijskim obavezama je 90,9% i u odnosu na kraj 2019. godine je smanjeno za 704,8 miliona KM ili 8,9%. Osnovica za izračun učešća EUR-a u finansijskoj aktivi i finansijskim obavezama ne uključuje stavke sa valutnom klauzulom.

2.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- praćenju posljedica pandemije i poduzetih mjera kriznih stožera na poslovanje privrednih subjekata i finansijsku sposobnost stanovništva i blagovremeno intervenisanje u regulatornom

²⁸ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Stavke bilansne aktive i vanbilansa se iskazuje po neto principu, odnosno umanjuju se za iznos očekivanih kreditnih gubitaka.

- okviru s ciljem omogućavanja podrške bankarskom sektoru, privrednim subjektima i stanovništvu (klijentima), uz očuvanje stabilnosti bankarskog sektora;
- praćenju efekata posebnih mjera FBA na ublažavanju negativnih posljedica uzrokovanih pandemijom i postupanju banaka po istima;
 - provođenju SREP-a za sve banke u skladu sa usvojenom Metodologijom;
 - kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
 - realizaciji planova kapitala banaka, a posebno onih sa značajnim učešćem NPL-a;
 - praćenju primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka;
 - nastavku kontinuirane saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i sa međunarodnim finansijskim institucijama;
 - unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga i
 - nastavku saradnje sa UBBiH sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije, projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA Projekta i dr.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sistemu i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, a imajući u vidu negativne posljedice izazvane pandemijom, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- dosljednu primjenu posebnih mjera koje je FBA usvojila u cilju ublažavanja negativnih posljedica pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- kreditnu podršku privredi i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sistema upravljanja rizicima i unapređenje sistema ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ovima;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MRS/MSFI;
- ažuriranje planova kontinuiteta poslovanja u cilju adekvatne pripreme za poslovanje u vanrednim situacijama;
- ažuriranje planova oporavka sa posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa novim regulatornim zahtjevima;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- dodatno praćenje pojačanih rizika koji su vezani za sigurnost informacionih sistema i primjene novih tehnologija, a naročito sa stanovišta poslovanja klijenata i dr.

3. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

U ovom dijelu Informacije daje se pregled strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH (MKO, lizing društva i faktoring poslovanje) za drugi kvartal 2020. godine čije je osnivanje, poslovanje, upravljanje, nadzor i prestanak rada uređen posebnim zakonskim i podzakonskim propisima. Podaci MKO za 2019. godinu usklađeni su sa novom metodologijom izrade izvještaja²⁹ po obrascima propisanim Odlukom o izvještajima koje mikrokreditna organizacija dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja³⁰.

3.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

3.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

3.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30.06.2020. godine, dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). U odnosu na 31.12.2019. godine, nije bilo promjena u broju MKO.

Mikrokreditni sektor u FBiH sa 30.06.2020. godine posluje putem ukupno 382 organizaciona dijela MKO sa sjedištem u FBiH, što u odnosu na podatke sa 31.12.2019. godine predstavlja povećanje za osam organizacionih dijelova ili 2,1%. Sa 30.06.2020. godine četiri MKD koja imaju sjedište u RS-u posluju u FBiH putem 49 organizacionih dijelova, što predstavlja povećanje za jedan organizacioni dio ili 2,1% u odnosu na 31.12.2019. godine.

U Prilogu 7. dati su osnovni podaci o MKF i MKD, koji sa 30.06.2020. godine imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

3.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica koji su registrovani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od tri MKD, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu jedne MKF, jedno je MKD u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

3.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH sa 30.06.2020. godine zaposleno je ukupno 1.354 lica, što je za 11 zaposlenih lica ili 0,8% više u odnosu na stanje sa 31.12.2019. godine. Analitički posmatrano, povećanje broja zaposlenih prisutno je kod pet MKF i jednog MKD, kod tri MKF i jednog MKD je došlo do smanjenja zaposlenih, dok je kod tri MKF i jednog MKD broj zaposlenih ostao nepromijenjen. Od ukupnog broja zaposlenih u mikrokreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.099 lica ili 81,2%, a u MKD ukupno 255 lica ili 18,8%.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tabeli:

²⁹ Način i metodologija izrade izvještaja MKO propisani su Uputstvom za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija broj: 01-56/20 od 15.01.2020. godine

³⁰ "Službene novine Federacije BiH", broj: 87/19

Tabela 35: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	702	52,3	714	52,7	102
2.	Viša stručna sprema – VŠS	102	7,6	103	7,6	101
3.	Srednja stručna sprema - SSS	529	39,4	527	39,0	100
4.	Ostali	10	0,7	10	0,7	100
Ukupno		1.343³¹	100	1.354	100	101

Analizom podataka o efikasnosti osoblja na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine, zaključuje se da je na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, aktiva po zaposlenom u MKO iznosila 0,5 miliona KM, što je za 1% više u odnosu na 31.12.2019. godine.

3.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

3.1.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 641 milion KM i za 11,4 miliona KM ili 1,8% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2019. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je šest MKF i tri MKD, dok je pad zabilježilo pet MKF. Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima pet MKF i jedno MKD sa aktivom u iznosu od 586,9 miliona KM ili 91,5% ukupne aktive mikrokreditnog sektora.

U prilogima 8. i 9. dat je zbirni prikaz bilansa stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 10. dat pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO prema izvještajnim podacima na dan 30.06.2020. godine.

Zbirni bilans stanja mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine i uporednim podacima sa 31.12.2019. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 36: Bilans stanja mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2019.				30.06.2020.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	35.594	13.281	48.875	7,8	44.033	16.569	60.602	9,5	124
2.	Plasmani bankama	2.150	0	2.150	0,3	2.140	0	2.140	0,3	100
3.	Mikrokrediti	370.298	140.707	511.005	81,2	371.709	145.513	517.222	80,7	101
4.	RKG	2.759	1.411	4.170	0,7	4.822	5.159	9.981	1,6	239
5.	Neto mikrokrediti	367.539	139.296	506.835	80,5	366.887	140.354	507.241	79,1	100
6.	Materijalna i nematerijalna imovina	28.231	5.747	33.978	5,4	28.282	4.981	33.263	5,2	98
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	5,3	33.081	0	33.081	5,2	100
8.	Ostala aktiva	3.415	1.304	4.719	0,7	3.359	1.343	4.702	0,7	100
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	3	0	3	0,0	3	0	3	0,0	100
Ukupno aktiva		469.987	159.628	629.615	100	477.779	163.247	641.026	100	102
PASIVA										
10.	Obav. po uzetim kred.	196.769	106.797	303.566	48,2	201.971	110.573	312.544	48,7	103
11.	Ostale obaveze	24.218	7.517	31.735	5,0	21.690	5.635	27.325	4,3	86
12.	Kapital	249.000	45.314	294.314	46,8	254.118	47.039	301.157	47,0	102
Ukupno pasiva		469.987	159.628	629.615	100	477.779	163.247	641.026	100	102
13.	Vanbilansna evidencija	357.812	62.655	420.467		343.494	36.453	379.947		90

U strukturi aktive mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.06.2020. godine, smanjen je nivo i učešće neto materijalne i nematerijalne imovine. Plasmani bankama, neto krediti, dugoročne investicije i

³¹ Korekcija konsolidacije podataka

ostala aktiva su na skoro istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine, odnosno neznatno su porasli, dok su ostale pozicije aktive zabilježile rast u odnosu na kraj prethodne godine.

Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 5,6%, što je u okviru propisanog standarda poslovanja (do 10%). Jedna MKF i jedno MKD nisu u okviru propisanog standarda, dok je jedna MKF na granici propisanog standarda poslovanja.

Neto mikrokreditni portfolio, kao dominantna stavka aktive mikrokreditnog sektora iznosi 507,2 miliona KM sa učešćem od 79,1% u ukupnoj aktivi, te je zabilježio neznatan porast u apsolutnom iznosu od 0,4 miliona KM ili 0,1%, od čega su neto mikrokrediti u MKF neznatno smanjeni za iznos od 0,6 miliona KM sa stopom pada od 0,2%, dok su neto krediti u MKD neznatno povećani za iznos od jedan milion KM sa stopom rasta od 0,7% u odnosu na 31.12.2019. godine. Nivo RKG na ukupan mikrokreditni portfolio je u posmatranom periodu veći za 5,8 miliona KM ili 139,3%, što je najvećim dijelom posljedica utjecaja negativnih efekata pandemije. RKG kod MKF povećane su za dva miliona KM, sa stopom rasta od 74,8%, a kod MKD za iznos od 3,7 miliona KM, sa stopom rasta od 265,6%. Jedna MKD ima učešće od 79,3% u ukupnim RKG MKD, odnosno 41% ukupnih RKG mikrokreditnog sektora.

Ukupna vanbilansna evidencija sa 30.06.2020. godine iznosi 379,9 miliona KM i u odnosu na 31.12.2019. godine manja je za 40,5 miliona KM ili 9,6%, pri čemu je kod MKF smanjena za 14,3 miliona KM ili 4%, dok je kod MKD smanjena za 26,2 miliona KM ili 41,8%. Najveće smanjenje vanbilansne evidencije evidentirano je kod jednog MKD kod kojeg je ukupna vanbilansna evidencija smanjena za 26,8 miliona KM, odnosno za 75,1%, s obzirom da je vanbilansna stavka odobrenih nepovučениh kreditnih sredstava od povjerilaca, smanjena za 27,1 milion KM, odnosno za 76,2%. Jedna MKF ima 53,7% učešća u ukupnoj vanbilansnoj evidenciji mikrokreditnog sektora s obzirom da u okviru ostalih vanbilansnih stavki iskazuje iznos od 150,3 miliona KM koji se odnosi na evidenciju mjenica kao instrumenata osiguranja kredita, što čini 71,8% od ukupnog iznosa iskazanog na poziciji ostale vanbilansne stavke (209,3 miliona KM).

Od ukupnog iznosa vanbilansne evidencije sa 30.06.2020. godine, na otpisane kredite odnosi se 149,6 miliona KM ili 39,4% (otpisi po glavnici i redovnoj kamati - 99,9 miliona KM ili 66,8%, otpisi po zateznoj kamati - 43,2 miliona KM ili 28,9% i otpisi po sudskim troškovima - 6,5 miliona KM ili 4,3%), a isti su manji za 2,9 miliona KM ili 1,9% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija sa 30.06.2020. godine je 36.737, što u odnosu na 31.12.2019. godine predstavlja smanjenje za ukupno 535 mikrokreditne partije (1,4%), kao neto efekat novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokreditnih partija.

3.1.2.2. Kapital i obaveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine odnose se na: obaveze po uzetim kreditima koje iznose 312,5 miliona KM ili 48,7% ukupne pasive i kapital koji iznosi 301,2 miliona KM i čini 47% ukupne pasive. Preostali iznos od 27,3 miliona KM ili 4,3% odnosi se na ostale obaveze. U odnosu na 31.12.2019. godine, obaveze po uzetim kreditima su sa krajem prvog polugodišta 2020. godine povećane za iznos od devet miliona KM ili 2,9%.

Ročna struktura obaveza po uzetim kreditima prikazana je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM-

Tabela 37: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2019.				30.06.2020.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obav. po uzetim kratk. kred.	45.676	56.995	102.671	33,8	59.784	47.484	107.268	34,3	104
2.	Obav. po uzetim dug. kred.	150.186	48.888	199.074	65,6	141.381	61.997	203.378	65,1	102
3.	Obaveze po dosp. kamatama	907	914	1.821	0,6	806	1.092	1.898	0,6	104
Ukupno		196.769	106.797	303.566	100	201.971	110.573	312.544	100	103

U strukturi ukupnih obaveza po uzetim kreditima sa 30.06.2020. godine, kreditne obaveze MKF čine 64,6%, a MKD 35,4%. U pogledu ročne strukture obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na 31.12.2019. godine, kratkoročne obaveze su na kraju prvog polugodišta 2020. godine povećane za 4,5%, dok su dugoročne obaveze povećane za 2,1%. Obaveze po dospjelim kamatama povećane su za 4,2%. Najveći kreditori mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine, prema njihovom učešću u ukupnom kreditnom zaduženju MKO su EFSE - Luksemburg sa 9,9%, Blue Orchard - Švicarska sa 5,2% i Hansainvest Finance - Njemačka sa 4,8%.

U posmatranom periodu ukupno povećanje kapitala na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH je iznosilo 6,8 miliona KM ili 2,3%, od čega je kapital MKF povećan za 5,1 milion KM ili 2%, dok je kapital MKD u posmatranom periodu povećan za iznos od 1,7 miliona KM ili 3,8%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 38: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2019.				30.06.2020.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	11	12
1.	Donirani kapital	48.076	0	48.076	16,3	48.076	0	48.076	15,9	100
2.	Osnovni kapital	3.868	31.600	35.468	12,1	3.868	33.100	36.968	12,3	104
3.	Višak/manjak prih. nad rash.	196.938	0	196.938	66,9	202.064	0	202.064	67,1	103
4.	Emisiona ažia	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	0
5.	Neraspor. dobit	0	9.191	9.191	3,1	0	7.529	7.529	2,5	82
6.	Zakonske rezerve	0	2.528	2.528	0,9	0	3.568	3.568	1,2	141
7.	Ostale rezerve	118	2.000	2.118	0,7	110	2.842	2.952	1,0	139
Ukupno kapital		249.000	45.319	294.319	100	254.118	47.039	301.157	100	102

Od ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora FBiH koji sa 30.06.2020. godine iznosi 301,2 miliona KM, ukupan kapital MKF iznosi 254,1 milion KM ili 84,4%, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 202,1 milion KM i čini 79,5% ukupnog kapitala MKF i donirani kapital koji iznosi 48,1 milion KM ili 18,9%. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, od čega na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH učestvuju sa 69,1% (33,2 miliona KM), pri čemu najveći donator samo jedne MKF učestvuje sa 10,1 milion KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu.

Ukupan kapital MKD iznosi 47,1 milion KM, što čini 15,6% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog najveće stavke su osnovni kapital, u iznosu od 33,1 milion KM ili 70,4% i neraspoređena dobit u iznosu od 7,5 miliona KM ili 16%, a preostalih 6,5 miliona KM ili 13,6% kapitala MKD odnosi se na zakonske i ostale rezerve. Posmatrajući pokazatelj stope kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 30.06.2020. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 39,5%, može se konstatovati da je isti u skladu sa propisanim ograničenjem (više od 10%).

Ostale obaveze na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznose 27,3 miliona KM ili 4,3% ukupne pasive, i u poređenju sa 31.12.2019. godine smanjene su za iznos od 4,4 miliona KM ili 13,9%.

3.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Mikrokreditni portfolio iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 517,2 miliona KM ili 80,7% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Ukoliko se isti umanjuje za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od deset miliona KM, neto mikrokreditni portfolio iznosi 507,2 miliona KM što čini 79,1% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH. U poređenju sa 31.12.2019. godine bruto mikrokreditni portfolio je povećan za iznos od 6,2 miliona KM ili 1,2%, dok je neto mikrokreditni portfolio neznatno povećan za iznos od 0,4 miliona KM ili 0,1%.

U istom periodu nivo RKG je povećan za 5,8 miliona KM ili 139,3%. Omjer RKG u odnosu na ukupan bruto mikrokreditni portfolio sa 30.06.2020. godine iznosi 1,9%, što u poređenju sa istim omjerom 31.12.2019. godine, kada je iznosio 0,8%, predstavlja povećanje za 1,1 procentni poen. U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfolija sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine, neto mikrokreditni MKF iznose 366,9 miliona KM i čine 72,3% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 140,3 miliona KM ili 27,7% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora. U poređenju sa 31.12.2019. godine neto mikrokreditni MKF su neznatno smanjeni za iznos od 0,6 miliona KM ili 0,2%, dok su neto mikrokreditni MKD neznatno povećani za iznos od jedan milion KM ili 0,7%.

Neto mikrokreditni sa 30.06.2020. godine su prikazani u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2019.			30.06.2020.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokreditni (bruto)	370.298	140.707	511.005	371.709	145.513	517.222	101
2.	RKG	2.759	1.411	4.170	4.822	5.159	9.981	239
3.	Neto mikrokreditni (1.-2.)	367.539	139.296	506.835	366.887	140.354	507.241	100

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija (umanjenog za odgođeni prihod po osnovu naknada) na dan 30.06.2020. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

R. br.	Mikrokreditni	Kratkoročni mikrokreditni	Dugoročni Mikrokreditni	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravnim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	213	7.713	68	7.994	55,2
b)	Trgovina	150	2.806	20	2.976	20,5
c)	Poljoprivreda	30	1.092	1	1.123	7,7
d)	Proizvodnja	126	2.135	6	2.267	15,6
e)	Ostalo	23	107	5	135	1,0
	Ukupno 1	542	13.853	100	14.495	100
2.	Fizičkim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	3.427	91.070	299	94.796	19,1
b)	Trgovina	911	13.264	58	14.233	2,9
c)	Poljoprivreda	5.460	159.689	475	165.624	33,3
d)	Proizvodnja	369	10.888	24	11.281	2,3
e)	Stambene potrebe	2.197	108.062	331	110.590	22,2
f)	Ostalo	13.824	85.439	1.037	100.300	20,2
	Ukupno 2	26.188	468.412	2.224	496.824	100
	Ukupno (1+2)	26.730	482.265	2.324	511.319	-

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija sa 30.06.2020. godine, iskazanog u prethodnoj tabeli, najveće učešće imaju dugoročni mikrokrediti sa 94,3%, kratkoročni mikrokrediti učestvuju sa 5,2% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,5%.

Posmatrajući sektorsku strukturu, dominantno je učešće mikrokredita odobrenih fizičkim licima od 97,2%, a preostalih 2,8% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim licima. U okviru mikrokreditnog portfolija fizičkih lica, najveće je učešće mikrokredita odobrenih za poljoprivredu koje je iznosilo 33,3% i za stambene potrebe 22,2%. Prema visini učešća slijede ostali sektori sa 20,2% i uslužne djelatnosti sa 19,1%. Učešće mikrokredita za trgovinu je 2,9%, a za proizvodnju 2,3%. U strukturi mikrokredita pravnim licima, dominantno je učešće mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 55,2%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled potraživanja sa pripadajućim rezervisanjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjižena iz bilansa stanja, na dan 30.06.2020. godine:

- 000 KM -

Tabela 41: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ost. stavki aktive	Rezervisanja				Ukupna rezervisanja
					Stopa rezer.	Iznos kamate		Po mikrokr.	Po dosp. kam.	Po ost. stavkama aktive	Više izdv. rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4x3	10=7x6	11=8x3	12	13=9+10+11+12
1.	0	0%	478.034	92,6	0%	373	390	0	0	0	296	296
2.	1-15	2%	16.254	3,2	2%	191	0	326	4	0	3	333
3.	16-30	15%	11.658	2,3	100%	59	0	1.749	59	0	43	1.851
4.	31-60	50%	5.337	1,0	100%	44	0	2.669	44	0	52	2.765
5.	61-90	80%	1.768	0,3	100%	59	0	1.414	59	0	59	1.532
6.	91-180	100%	2.959	0,6	100%	216	0	2.959	216	0	29	3.204
Ukupno			516.010	100		942	390	9.117	382	0	482	9.981
7.	preko 180	Otpis	1.525	-	100%	190	0	0	0	0	0	0

U mikrokreditnom portfoliju na nivou sektora, 92,6% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 7,4% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 5,5% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 1,9% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,9 miliona KM), kašnjenja u otplati do 30 dana čine 26,5%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 33,9%. Za dospjele kamate koje nisu naplaćene u roku do 15 dana MKO je dužna u 100%-tnom iznosu potraživanja formirati RKG. U drugom kvartalu 2020. godine, MKO su otpisale 1,7 miliona KM glavnice i kamate.

Ukupan iznos rezervisanja po osnovu mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 30.06.2020. godine je deset miliona KM, a najveću stavku čine rezervisanja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 3,2 miliona KM i čine 32,1% ukupnog iznosa rezervisanja.

Sa ciljem ublažavanja negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pandemijom i očuvanja stabilnosti finansijskog sektora FBiH, u martu 2020. godine, FBA je donijela Odluku o privremenim mjerama koje lizing društva i mikrokreditne organizacije primjenjuju za ublažavanje nepovoljnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „COVID-19“³².

MKO su do 30.06.2020. godine zaprimile 27.968 zahtjeva za odobrenje moratorija, odnosno posebnih mjera, od čega se 27.407 zahtjev ili 98% odnosio na fizička lica, a 561 zahtjev ili 2% na pravna lica. Od ukupnog broja zahtjeva odobren je 26.230 zahtjev, što čini 93,8% od ukupno

³² „Službene novine Federacije BiH“, br. 22/20 i 37/20

podnesenih zahtjeva za odobrenje posebnih mjera, od čega se na fizička lica odnosi 25.741 zahtjeva ili 98,1%, a na pravna lica 489 zahtjeva ili 1,9%.

Ukupan iznos mikrokredita po kojima je odobren moratorij/posebne mjere iznosi 121,3 miliona KM, od čega se na fizička lica odnosi 114,4 miliona KM ili 94,3%, a na pravna lica iznos od 6,9 miliona KM ili 5,7%.

Ključni pokazatelji kvaliteta mikrokreditnog portfolija

Pokazatelj portfolija u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 30.06.2020. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosio je 1,95% i povećan je za 1,09 procentnih poena u odnosu na 31.12.2019. godine. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfolija na nivou sektora je u okviru propisanog standarda (ispod 5%).

Na nivou mikrokreditnog sektora stopa otpisa mikrokredita sa 30.06.2020. godine iznosi 1,14%, što je u okviru propisanog standarda (ispod 3%), a u odnosu na 31.12.2019. godine stopa otpisa je povećana za 0,27 procentnih poena.

Ponderisane NKS i EKS na mikrokredite

U prvom polugodištu 2020. godine, MKO sa sjedištem u FBiH ukupno su isplatile 210,9 miliona KM mikrokredita, što je za 26 miliona KM ili 11% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Kod MKO sa sjedištem u FBiH, u posmatranom periodu, prosječne ponderisane NKS na ukupne mikrokredite su iznosile 19,22%, a EKS 24,23%, pri čemu su NKS na kratkoročne mikrokredite iznosile 20,62%, a na dugoročne 19,02%, te EKS na kratkoročne mikrokredite 31,87%, odnosno 23,13% na dugoročne mikrokredite. Prosječne ponderisane EKS na ukupne mikrokredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u prvom polugodištu 2020. godine, bilježe blago povećanje za 0,24 procentna poena u odnosu na isti period 2019. godine, pri čemu su prosječne ponderisane EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježile rast za 2,04 procentna poena, dok su na dugoročne mikrokredite zabilježile povećanje za 0,15 procentnih poena.

U Prilogu 11. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikrokredite koje su u periodu 01.01.-30.06.2020. godine isplatile MKO sa sjedištem u FBiH. Na poziciji kratkoročni nenamjenski krediti - osnovne potrebe za MKO u FBiH značajna je razlika između NKS (21,44%) i EKS (40,28%), koja proizilazi iz mikrokreditnog proizvoda jednog MKD kod kojeg se ne ugovara NKS, već se značajna jednokratna naknada reflektuje na izračun EKS.

U Prilogu 11a. daje se uporedan pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na isplaćene mikrokredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u periodu 2016.-2020. godine.

3.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupan finansijski rezultat na nivou mikrokreditnog sektora FBiH (prije oporezivanja) za period od 01.01. do 30.06.2020. godine bio je pozitivan i iznosio je tri miliona KM, što je za 7,7 miliona KM ili 71,7% manje u odnosu na isti period 2019. godine, uslijed značajnog povećanja troškova rezervisanja za kreditne i ostale gubitke i ostalih poslovnih rashoda.

Struktura zbirnog bilansa uspjeha na nivou mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 42: Zbirni bilans uspjeha mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2019.				Za period 01.01. - 30.06.2020.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11
1. PRIHODI										
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	35.603	12.936	48.539	90,2	37.303	12.949	50.252	92,7	104
1.2.	Operativni prihodi	5.177	101	5.278	9,8	3.413	55	3.468	6,4	66
1.3.	Ostali poslovni prihodi	0	0	0	0,0	392	103	495	0,9	-
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.+1.3.)	40.780	13.037	53.817	100	41.108	13.107	54.215	100	101
3. RASHODI										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	4.055	2.265	6.320	14,7	3.864	2.780	6.644	13,0	105
3.2.	Operativni rashodi	27.224	6.578	33.802	78,5	27.304	7.983	35.287	68,9	104
3.3.	Ostali poslovni rashodi	216	28	244	0,6	296	257	553	1,1	227
3.4.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	1.950	722	2.672	6,2	4.001	4.682	8.683	17,0	325
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.+3.4.)	33.445	9.593	43.038	100	35.465	15.702	51.167	100	119
5.	Dobit/gubitak i Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (2.-4.)	7.335	3.444	10.779	-	5.643	-2.595	3.048	-	28
6.	Porez na dobit i višak prihoda nad rashodima	0	379	379	-	638	0	638	-	168
7.	Neto dobit/gub. i Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (5.-6.)	7.335	3.065	10.400	-	5.005	-2.595	2.410	-	23

U prvom polugodištu 2020. godine, MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima (prije oporezivanja) u ukupnom iznosu od 5,6 miliona KM, koji je za 1,7 miliona KM ili 23% manji u odnosu na 30.06.2019. godine. Analitički posmatrano, četiri MKF su sa 30.06.2020. godine iskazale manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 0,3 miliona KM, dok su ostale MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u iznosu od 5,9 miliona KM. U posmatranom periodu ukupni prihodi MKF iznose 41,1 milion KM i veći su za 0,3 miliona KM ili 0,8%, pri čemu su kamatni i slični prihodi, kao dominantna stavka ukupnih prihoda MKF, veći za 1,7 miliona KM ili 4,8%. U prvom polugodištu 2020. godine, ukupni rashodi MKF iznose 35,5 miliona KM i veći su za dva miliona ili 6% u odnosu na isti period prethodne godine. Operativni rashodi MKF, kao dominantna stavka ukupnih rashoda, neznatno su povećani za 0,3%, dok su troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke u MKF povećani za dva miliona KM ili 105,2%.

MKD su iskazale ukupan neto gubitak u iznosu od 2,6 miliona KM, što u odnosu na 30.06.2019. godine predstavlja smanjenje za šest miliona KM ili 175,3%. U posmatranom periodu, jedno MKD je iskazalo neto dobit (prije oporezivanja) u iznosu od dvije hiljade KM, dok su dva MKD iskazala neto gubitak u iznosu od 2,6 miliona KM. U prvom polugodištu 2020. godine, MKD su ostvarila 13,1 milion KM ukupnih prihoda koji su ostvarili neznatan rast od 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine. U posmatranom periodu, prihodi od kamata i slični prihodi MKD, kao dominantna stavka ukupnih prihoda MKD neznatno su povećani za 0,1% u odnosu na isti period 2019. godine. Ukupni rashodi MKD u prvom polugodištu iznose 15,7 miliona KM i veći su za 6,1 milion KM ili 63,7% u odnosu na prvo polugodište 2019. godine. Operativni rashodi MKD, kao dominantna stavka ukupnih rashoda MKD zabilježili su rast za 1,4 miliona KM ili 21,3%, dok su troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke u MKD povećani za 3,9 miliona KM ili 548,5%, na šta je utjecalo povećanje troškova rezervisanja, kao posljedica nastale situacije uzrokovane pandemijom, za 443,9% kod jednog MKD koje ima 95,1% učešća u ukupnoj aktivni MKD.

U prilogima 12. i 13. dati su zbirni bilansi uspjeha za MKF i MKD.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.06.2020. godine iznosi 19,82%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%.

Prema izvještajnim podacima na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2020. godine prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA), je pozitivan i iznosi 1,69%. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 105,96%.

3.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti sa planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na nadzor:

- usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima, sa ciljem pune primjene odredaba ZoMKO i podzakonskih propisa u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja, zaštite prava korisnika finansijskih usluga, a naročito u kontekstu odobravanja privremenih mjera korisnicima mikrokredita čija je kreditna sposobnost pogoršana usljed pandemije;
- pravovremenog i adekvatnog poduzimanja aktivnosti u MKO prema izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju nepravilnosti i slabosti u poslovanju.

U izvršenju nadležnosti nadzora i održavanja stabilnosti mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će nastaviti saradnju sa Agencijom za bankarstvo RS sa ciljem unapređenja efikasnog nadzora MKO, kao i po pitanju ostvarivanja ciljeva mikrokreditiranja u skladu sa zakonskim propisima, te zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

Mikrokreditni sektor u FBiH ima obavezu da u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjuje propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvještavanja i revizije. U vezi sa navedenim, potrebno je da nadležna upravljačka tijela MKO osiguraju usklađenost poslovanja sa propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu zakonskih odredaba o zaštiti korisnika finansijskih usluga, uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite sa propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- klijentima pogođenim pandemijom omogućće odgodu plaćanja obaveza, restrukturiranje obaveza ili druge olakšice radi oporavka istih od posljedica pandemije, uz poduzimanje svih ostalih mjera za upravljanje kreditnim rizikom;
- održavanja i unapređenja zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;
- optimiziranja resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja, odnosno pozitivnih praksi u poslovanju sa sredstvima MKF-a;
- usklađivanja, odnosno unapređenja pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- redovnog, ažurnog i tačnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanja transparentnosti poslovanja i dr.

MKO koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu održivosti poslovanja, mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala održivost radnih mjesta u MKO, što će biti predmet supervizorske

pažnje sa ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

3.2. LIZING SEKTOR

3.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

3.2.1.1. Broj lizing društava

Dozvolu FBA za obavljanje poslova lizinga na dan 30.06.2020. godine ima pet lizing društava u FBiH, i nije bilo promjena u odnosu na 31.12.2019. godine. U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o lizing društvima koja sa 30.06.2020. godine čine lizing sektor u FBiH.

3.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH, prema podacima sa 30.06.2020. godine je sljedeća: dva lizing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok su dva lizing društva u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih lica.

3.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30.06.2020. godine u lizing sektoru u FBiH bilo je zaposleno 112 lica, što je na istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou lizing sektora u FBiH daje se u sljedećoj tabeli:

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2019.		30.06.2020.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	78	69,6	92	82,1	118
2.	Viša stručna sprema – VŠS	5	4,5	4	3,6	80
3.	Srednja stručna sprema – SSS	20	17,9	16	14,3	80
4.	Ostali	9	8,0	0	0,0	0
Ukupno		112	100	112	100	100

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 30.06.2020. godine na nivou lizing sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 2,9 miliona KM aktive, što je za 74 hiljade KM ili 2,5% više u odnosu na 31.12.2019. godine.

3.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

3.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2020. godine iznosila je 331,6 miliona KM i veća je za 8,3 miliona KM ili 2,5% u odnosu na 31.12.2019. godine. Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 74,4% ukupne aktive lizing sektora u FBiH.

Poređenjem iznosa aktive pojedinačnih lizing društava na dan 30.06.2020. godine sa podacima na dan 31.12.2019. godine, može se zaključiti da je kod tri lizing društva iskazan porast bilansne sume

u iznosu od 10,9 miliona KM, dok je kod dva lizing društva iskazano smanjenje bilansne sume od 2,6 miliona KM.

U Prilogu 15. dat je Zbirni bilans stanja lizing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 30.06.2020. godine, dok je u Prilogu 16. dat pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH sa 30.06.2020. godine

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije je učešće neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 246,8 miliona KM ili 74,4% ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2019. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su veća za 5,7 miliona KM ili 2,4%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za iznos od 2,5 miliona KM ili 0,9%. Jedna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga, na 30.06.2020. godine iskazuje neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 55 miliona KM, što ukazuje da su neto potraživanja na nivou lizing sistema iznosila 301,8 miliona KM i ista su za 3,3 miliona KM ili 1,1% manja u odnosu na kraj prethodne godine. U istom periodu rezerve za gubitke za potraživanja po finansijskom lizingu su smanjene za 0,7 miliona KM ili 25,1%.

U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizinga sektora u FBiH, posmatrano prema predmetu lizinga, ugovori koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti učestvuju sa 84,4%, ugovori po osnovu finansiranja opreme učestvuju sa 14,8%, dok se na ugovore putem kojih su finansirane nekretnine odnosi 0,8%. Prema korisniku lizinga, 88,1% se odnosi na ugovore odobrene pravnim licima, dok je porast potraživanja po finansijskom lizingu iskazan u segmentu pravnih lica i poduzetnika za 3,1%, odnosno za 3,4%.

U sljedećim tabelama iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjena po osnovu rezervi za gubitke) na dan 30.06.2020. godine i uporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2019. godine i 30.06.2020. godine:

- 000 KM -

<i>Tabela 44: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu</i>						
R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće %
1	2	3	4	5	6	7
1. Prema predmetu lizinga						
1.1.	Putnička vozila	39.460	77.093	2.467	119.020	47,9
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	33.355	54.847	2.643	90.845	36,5
1.3.	Mašine i oprema	12.450	23.464	971	36.885	14,8
1.4.	Nekretnine	259	1.765	19	2.043	0,8
1.5.	Ostalo	11	19	0	30	0,0
Ukupno		85.535	157.188	6.100	248.823	100
2. Prema korisniku lizinga						
2.1.	Pravna lica	76.676	137.894	4.678	219.248	88,1
2.2.	Poduzetnici	2.306	3.957	131	6.394	2,6
2.3.	Fizička lica	4.694	13.176	1.263	19.133	7,7
2.4.	Ostalo	1.859	2.161	28	4.048	1,6
Ukupno		85.535	157.188	6.100	248.823	100

Tabela 45: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled

R. br.	Opis	31.12.2019.	30.06.2020.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Prema predmetu lizinga			
1.1.	Putnička vozila	111.444	119.020	107
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	93.450	90.845	97
1.3.	Mašine i oprema	36.588	36.885	101
1.4.	Nekretnine	2.240	2.043	91
1.5.	Ostalo	21	30	143
	Ukupno	243.743	248.823	102
2.	Prema korisniku lizinga			
2.1.	Pravna lica	212.667	219.248	103
2.2.	Poduzetnici	6.184	6.394	103
2.3.	Fizička lica	20.057	19.133	95
2.4.	Ostalo	4.835	4.048	84
	Ukupno	243.743	248.823	102

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 30.06.2020. godine iznosila 5,1 milion KM ili 1,5% iznosa ukupne aktive lizing sektora u FBiH. U odnosu na 31.12.2019. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za iznos od 0,2 miliona KM ili 3,2%. Potraživanja po osnovu zajmova u strukturi ukupne aktive lizing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovu zajma, jer je odredbama ZoL-a lizing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilansima lizing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Iskazani iznos neto potraživanja po osnovu zajma se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfoliju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnim licima, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a finansirani projekti izgradnje nekretnina.

Bilansna pozicija novac i novčani ekvivalenti na dan 30.06.2020. godine iznosila je 2,6 miliona KM, što čini 0,8% ukupne aktive, a ista je za tri miliona KM ili 53% manja u odnosu na 31.12.2019. godine. Plasmani bankama, koje iskazuju dva lizing društva, na dan 30.06.2020. godine iznosili su 16,9 miliona KM, što čini 5,1% ukupne aktive lizing sektora u FBiH, a što je za 3,3 miliona KM ili 24,3% više u odnosu na 31.12.2019. godine. Od ukupnog iznosa ovih plasmana, 88,1% se odnosi na oročena sredstva jednog lizing društva kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 30.06.2020. godine iznosi 51,6 miliona KM i za 2,4 miliona KM ili 4,9% je povećana u odnosu na 31.12.2019. godine. Pojedinačno posmatrano, kod dva lizing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga u iznosu od 1,1 milion KM, dok je kod jednog lizing društva iskazano smanjenje u iznosu od 3,5 miliona KM.

Struktura neto bilansnih pozicija aktive sektora lizinga u FBiH iskazana je u sljedećoj tabeli:

Tabela 46: Struktura neto bilansnih pozicija aktive

R. br.	Opis	31.12.2019.	Učešće %	30.06.2020.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Finansijski lizing	241.078	74,5	246.828	74,4	102
2.	Operativni lizing	49.166	15,2	51.601	15,6	105
3.	Zajam	5.331	1,6	5.157	1,6	97
4.	Ostala imovina	27.712	8,7	27.987	8,4	101
	Ukupno	323.287	100	331.573	100	103

3.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupni kapital lizing društava na 30.06.2020. godine iznosi 31,2 miliona KM, što čini 9,4% ukupne pasive lizing sektora u FBiH, a u poređenju sa 31.12.2019. godine, navedena pozicija je povećana za 2,1 milion KM ili 7,4%. Posmatrano pojedinačno, kod tri lizing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u odnosu na 31.12.2019. godine u iznosu od 2,5 miliona KM, dok je kod dva lizing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala za 0,4 miliona KM.

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 30.06.2020. godine iznose 300,3 miliona KM, što čini 90,6% ukupne pasive lizing društava u FBiH. U poređenju sa stanjem na 31.12.2019. godine ukupne obaveze na nivou sektora su povećane za iznos od 6,1 milion KM ili 2,1%.

Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 30.06.2020. godine iznose 293 miliona KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH s obzirom da čine 88,4% ukupne pasive. U poređenju sa 31.12.2019. godine, pozicija obaveza po kreditima je veća za iznos od 6,7 miliona KM ili 2,3%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, cjelokupan iznos obaveza po uzetim kreditima odnosi se na dugoročne kredite.

3.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema izvještajnim podacima na nivou lizing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.06.2020. godine iskazane su u iznosu od dva miliona KM i manje su u odnosu na 31.12.2019. godine za 0,7 miliona KM ili 25,1%. Smanjenje rezervi za gubitke po finansijskom lizingu zabilježeno je u svim kategorijama dana kašnjenja. Od ukupnog iznosa iskazanih rezervi za gubitke, 53,2% odnosi se na jedno lizing društvo (čije je učešće u ukupnim rezervama lizing sektora smanjeno za 25,6 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine), a koje je u odnosu na kraj prethodne godine zabilježilo smanjenje rezervi za kredite gubitke za 49,5% zbog izvršenog otpisa u vanbilansnu evidenciju. Posmatrano pojedinačno, tri lizing društva su iskazala smanjenje rezervi za kreditne gubitke u ukupnom iznosu od 1,1 milion KM u odnosu na kraj prethodne godine, dok su dva lizing društva iskazala povećanje rezervi za kreditne gubitke u ukupnom iznosu od 0,4 miliona KM.

U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 30.06.2020. godine iskazano je ukupno 6,1 milion KM dospeljih neizmirenih potraživanja, koja su veća za 3,1 milion KM ili 100,6% u odnosu na 31.12.2019. godine. Na jedno lizing društvo odnosi se 59,6% od ukupnog iznosa dospeljih neizmirenih potraživanja, kod kojeg je ova stavka porasla za 12,3 puta u odnosu na kraj 2019. godine.

U sljedećoj tabeli daje se detaljan pregled rezervi za finansijski lizing na dan 30.06.2020. godine:

- 000 KM -

Tabela 47: Pregled rezervi za finansijski lizing

R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvojene rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7*3	10=8*4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,50%	0,50%	240.474	2.071	40.257	880	201	4	245	450
2.	60-90	10%	10%	2.236	0	283	0	28	0	27	55
3.	90-180	50%	50%	3.172	0	503	0	252	0	397	649
4.	preko 180	100%	75%	870	0	841	0	841	0	0	841
5.	preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno				246.752	2.071	41.884	880	1.322	4	669	1.995

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 30.06.2020. godine iznosi 24,5 miliona KM, te ova pozicija iskazuje povećanje u odnosu na 31.12.2019. godine za jedan milion KM ili 4,5%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, uslijed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga na dan 30.06.2020. godine na nivou lizing sektora FBiH iznosi 1,1 milion KM i smanjena je u odnosu na 31.12.2019. godine za 0,4 miliona KM ili 24,4%, dok je ukupno 80 izuzetih predmeta, uz zabilježeno povećanje broja izuzetih predmeta za dvije jedinice ili 2,5%. Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2020. godine, na putnička vozila i vozila za obavljanje djelatnosti odnosi se 50,4%. Na nekretnine (poslovne objekte) odnosi se 49,6% ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta, po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga, a cjelokupan iznos navedene pozicije odnosi se na jedno lizing društvo.

Posmatrano na nivou lizing sistema FBiH na dan 30.06.2020. godine tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 7,4 miliona KM i ista je smanjena za iznos od 0,4 miliona KM ili 5% u odnosu na 31.12.2019. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga odnosi se iznos od 6,3 miliona KM ili 85% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou lizing sistema.

Lizing društva su do 30.06.2020. godine zaprimila 816 zahtjeva za odobrenje moratorija, odnosno posebnih mjera, od čega se 224 zahtjeva ili 27,5% odnosio na fizička lica, a 592 zahtjeva ili 72,5% na pravna lica. Od ukupnog broja zahtjeva odobren je 731 zahtjev, što čini 89,6% od ukupno podnesenih zahtjeva za odobrenje posebnih mjera, od čega se na fizička lica odnosi 175 zahtjeva ili 23,9%, a na pravna lica 556 zahtjeva ili 76,1%.

Ukupan iznos kredita po kojima je odobren moratorij/posebne mjere iznosi 98,2 miliona KM, od čega se na fizička lica odnosi 4,4 miliona KM ili 4,5%, a na pravna lica iznos od 93,8 miliona KM ili 95,5%.

3.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima lizing društava, na nivou sektora lizinga u FBiH u periodu od 01.01. do 30.06.2020. godine iskazana je dobit u iznosu od 1,8 miliona KM, što predstavlja povećanje za 0,8 miliona KM ili 83,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje poslovnog rezultata lizing sektora najvećim dijelom posljedica je poboljšanja poslovnog rezultata jednog lizing društva koje je iskazalo značajan gubitak u poslovanju u istom periodu prethodne godine. Posmatrano pojedinačno, tri lizing društva iskazala su pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 2,2 miliona KM, dok su dva lizing društva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 0,4 miliona KM.

U prilogu 17. dat je zbirni bilans uspjeha lizing društava u FBiH za period 01.01.-30.06.2020. godine.

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01.-30.06.2020. godine iznose 17,4 miliona KM. Nivo i struktura ukupnih prihoda sa uporednim podacima za isti period prethodne poslovne godine predstavljani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 48: Struktura ukupnih prihoda

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01.-30.06.2019.		01.01.-30.06.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate po finansijskom lizingu	5.622	35,9	5.158	29,7	92
1.2.	Kamate na plasmane bankama	154	1,0	202	1,2	131
1.3.	Ostali prihodi od kamate	785	5,0	843	4,8	107
	Ukupno	6.561	41,9	6.203	35,7	95
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	6.867	43,8	8.442	48,6	123
2.2.	Naknada za izvršene usluge	1	0,0	1	0,0	100
2.3.	Ostali operativni prihodi	2.238	14,3	2.716	15,7	121
	Ukupno	9.106	58,1	11.159	64,3	123
3.	Prihod po osnovu otpuštanja rez. za gubitke	0	0,0	0	0	-
	Ukupni prihodi (1+2+3)	15.667	100	17.362	100	111

Kamatni prihodi lizing sektora FBiH u periodu od 01.01. do 30.06.2020. godine iznosili su 6,2 miliona KM, koji čine 35,7% ukupnih prihoda lizing sektora, i isti su manji za 0,4 miliona KM ili 5,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovu kamata iz finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 5,1 milion KM i isti su za 0,5 miliona KM ili 8,2% manji u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Operativni prihodi iznose 11,2 miliona KM sa učešćem od 64,3% u ukupnim prihodima lizing sektora, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećani su za iznos od dva miliona KM ili 22,5%, što je najvećim dijelom rezultat povećanja naknade za operativni najam, kao dominantne stavke operativnih prihoda, za 1,6 miliona KM ili 22,9% i ista iznosi 8,4 miliona KM.

Ukupni rashodi za period 01.01.-30.06.2020. godine iznose 15,6 miliona KM, a nivo i struktura ukupnih rashoda sa uporednim podacima u odnosu na isti period prethodne poslovne godine predstavljani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 49: Struktura ukupnih rashoda

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01.-30.06.2019.		01.01.-30.06.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	1.963	13,4	2.064	13,3	105
1.2.	Naknade za obradu kredita	50	0,3	52	0,3	104
1.3.	Ostali rashod po kamati	6	0,0	1	0,0	17
	Ukupno	2.019	13,7	2.117	13,6	105
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plaća i doprinosa	2.677	18,2	2.506	16,1	94
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	4.653	31,7	5.656	36,3	122
2.3.	Ostali troškovi	4.641	31,6	4.751	30,4	102
	Ukupno	11.971	81,5	12.913	82,8	108
3.	Troškovi rezervi	711	4,8	559	3,6	79
	Ukupni rashodi (1+2+3)	14.701	100	15.589	100	106

U periodu 01.01.-30.06.2020. godine, rashodi po osnovu kamata u lizing sektoru iznosili su 2,1 milion KM, sa učešćem od 13,6% u ukupnim rashodima lizing sektora, te su veći u odnosu na isti period prethodne poslovne godine za 0,1 milion KM ili 4,8%. Kamatni rashodi na uzete kredite zabilježili su rast za 0,1 milion KM ili 5,1%.

U posmatranom periodu ukupni operativni rashodi lizing sektora iznosili su 12,9 miliona KM sa učešćem od 82,8% u ukupnim rashodima lizing sektora, i isti su veći za jedan milion KM ili 7,9% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi smanjeni troškovi plaća i doprinosa za 6,4%, dok su povećanje zabilježili troškovi poslovnog prostora za 21,6%, te ostali troškovi za 2,4%. Ukupni troškovi rezervi za gubitke iznose 0,6 miliona KM i isti čine 3,6% ukupnih rashoda lizing sektora, a isti su zabilježili smanjenje za iznos od 0,2 miliona KM, odnosno za 21,4%.

3.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01. do 30.06.2020. godine iznosila je 76,2 miliona KM i manja je za 31 milion KM ili 28,9% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, od čega se na lizing sektor, kojeg čini pet lizing društava, odnosi 70,8 miliona KM, odnosno 92,8% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Broj novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema, u istom periodu, je iznosio 1.615, što je za 1.428 ugovora ili 46,9% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Od toga se na lizing sektor odnosi 1.562 ugovora ili 96,7% od ukupnog broja zaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u prvom polugodištu 2020. godine iznosila je 47,2 hiljade KM i ista je veća za 33,9% u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 35,2 hiljade KM, dok je prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sektora iznosila 45,3 hiljade KM što je za 37,3% više u odnosu na isti period 2019. godine kada je iznosila 33 hiljade KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvom polugodištu 2020. godine, na ugovore finansijskog lizinga odnosi se 60,4 miliona KM ili 79,3%, dok se na ugovore operativnog lizinga odnosi 15,8 miliona KM ili 20,7%.

U sljedećoj tabeli prikazan je uporedni pregled broja zaključenih ugovora u periodu 01.01.-31.06.2020. godine i u istom periodu prethodne poslovne godine kao i uporedni pregled ostvarenog obima novozaključenih ugovora u istim periodima.

- 000 KM -

<i>Tabela 50: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema</i>													
R. br.	O p i s	01.01.-30.06.2019.						01.01.-30.06.2020.					
		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	2.377	73.346	515	18.779	2.892	92.125	1.127	50.894	424	15.815	1.551	66.709
2.	Oprema	151	15.098	0	0	151	15.098	64	9.515	0	0	64	9.515
3.	Nekretnine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	2.528	88.444	515	18.779	3.043	107.223	1.191	60.409	424	15.815	1.615	76.224

Ukupan iznos novih finansiranja u prvom polugodištu 2020. godine ostvarila su tri lizing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima finansijskog lizinga (pravni sljednik lizing društva koje se pripojilo istoj).

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 91,7% ukupnog iznosa finansiranja u prvom polugodištu 2020. godine. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderisane NKS i EKS

Ukupna prosječna ponderisana NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prvom polugodištu 2020. godine iznosila je 4,12% za kratkoročne ugovore i 4,05% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 8,34%, a za dugoročne 7,01% u istom periodu. Ukupna prosječna ponderisana NKS iznosila je 4,05%, a EKS 7,02%. U poređenju sa istim periodom 2019. godine, kada je iskazana ukupna prosječna ponderisana NKS od 6,48% i EKS od 10,01%, evidentan je pad NKS za 2,43 procentna poena i EKS za 2,99 procentnih poena.

U Prilogu 18. dat je pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS po ugovorima o finansijskom lizingu, zaključenim u prvom polugodištu 2020. godine, prema ročnosti, predmetu i korisniku lizinga.

Razlike u visini prosječnih ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, s obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza.

U Prilogu 18a. dat je uporedan pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku lizinga. Razlike između iskazanih NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kao i kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi lizing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

3.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na sljedeće aspekte:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sektora, odnosno sistema u FBiH, putem izvještaja i kontrola na licu mjesta, kao i praćenje posljedica pandemije i privremenih mjera FBA;
- očuvanje kapitalne adekvatnosti lizing sistema u FBiH i jačanju internih procesa definiranja parametara zaštite kapitala u subjektima lizing sistema u FBiH;
- praćenje i ocjenu efikasnosti uspostavljenih sistema upravljanja rizicima u lizing sektoru, odnosno sistemu u FBiH i kvaliteta sveukupnog upravljanja;
- unapređenje saradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u;
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora u FBiH i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od subjekata lizing sistema u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere sa primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga finansiranja putem lizinga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa propisanim regulatornim zahtjevima, a naročito u kontekstu odobravanja privremenih mjera korisnicima lizinga čija je kreditna sposobnost pogoršana uslijed pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog lizing poslovanja;

- kapitalno jačanje i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima koji proizlaze iz lizing poslovanja i okruženja, pravovremeno identifikovanje rizika i poduzimanja mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prevara i pogrešaka;
- dosljednu provedbu propisa kojima se definiira zaštita korisnika finansijskih usluga i dr.

3.3. FAKTORING POSLOVI

3.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH

U skladu sa odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati privredno društvo organizovano kao dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Poslove faktoringa sa 30.06.2020. godine obavljale su četiri komercijalne banke, od kojih su tri članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

3.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Subjekti koji pružaju usluge faktoringa u FBiH su u periodu od 01.01.-30.06.2020. godine zaključili 191 ugovor o faktoringu, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring. Upoređujući izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, vidljivo je da je broj zaključenih ugovora o faktoringu povećan za 64 ugovora ili 50,4%. U prvom polugodištu 2020. godine zaključen je jedan ugovor o faktoringu bez prava regresa, dok ugovori o obrnutom (dobavljačkom) faktoringu i ugovori o inozemnom faktoringu nisu zaključeni u posmatranom periodu.

Ukupna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u periodu 01.01.-30.06.2020. godine iznosila je 56,7 miliona KM. U odnosu na isti period prethodne godine to predstavlja smanjenje za iznos od 31,8 miliona KM ili 36%.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, sa uporednim podacima i trendom u naznačenim periodima, prikazane su u sljedećoj tabeli:

Tabela 51: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti

Vrsta faktoringa/ domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima												Indeks (12/10)
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	01.01. - 30.06.2019.		01.01. - 30.06.2020.		01.01. - 30.06.2019.		01.01. - 30.06.2020.		01.01. - 30.06.2019.		01.01. - 30.06.2020.		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0,0	0	0	40.520	46,1	24.200	42,7	40.520	45,8	24.200	42,7	60
Faktoring bez prava regresa	659	100,0	0	0	45.871	52,2	32.480	57,3	46.530	52,5	32.480	57,3	70
Obrnuti (dobavljački) faktoring	0	0,0	0	0	1.498	1,7	0	0,0	1.498	1,7	0	0,0	0
Ukupno	659	100	0	0	87.889	100	56.680	100	88.548	100	56.680	100	64
Domaći faktoring	659	100,0	0	0	87.889	100,0	56.680	100,0	88.548	100,0	56.680	100,0	64
Inozemni faktoring	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0	0,0	0

Ukupna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u cijelosti se odnosila na domaći faktoring, dok se prema vrsti faktoringa, 32,5 miliona KM ili 57,3% odnosilo na faktoring bez prava regresa, a 24,2 miliona KM ili 42,7% na faktoring s pravom regresa.

Prema ugovorenom roku dospijeca, najveće učešće u ukupnoj vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljaču u prvom polugodištu 2020. godine, u iznosu od 45,4 miliona KM, odnosno 80%, imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana, te u iznosu od 6,9 miliona KM ili 12,2% ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana. Posmatrajući sektorsku strukturu kupaca, u prvom polugodištu 2020. godine je od javnih preduzeća otkupljeno ukupno 34,5 miliona KM novčanih potraživanja, odnosno 60,9% ukupnog prometa faktoring posla, dok je od privatnih preduzeća i društava otkupljeno 21,3 miliona KM ili 37,6%, te od vladinih institucija 0,9 miliona KM novčanih potraživanja ili 1,5%. U prvom polugodištu 2020. godine nijedna banka nije pružala usluge obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, dok je u istom periodu prethodne godine, promet po ovom osnovu iznosio 1,5 miliona KM.

U prvom polugodištu 2020. godine dobavljačima je isplaćeno avansa u ukupnom iznosu od 55,5 miliona KM, od čega se iznos od 32,5 miliona KM ili 58,6% odnosio na faktoring bez prava regresa, a iznos od 23 miliona KM ili 41,4% na faktoring s pravom regresa. U segmentu privatna preduzeća i društva (prodavci potraživanja), dobavljačima je isplaćen iznos od 54,8 miliona KM, što čini 98,9% ukupno isplaćenih avansa.

Po osnovu otkupljenih novčanih potraživanja na dan 30.06.2020. godine, banke su potraživale ukupno 11,8 miliona KM, prema rezidentnosti subjekta u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 6,7 miliona KM ili 57% odnosi na faktoring bez prava regresa, dok se iznos od 5,1 milion KM ili 43% odnosi na faktoring s pravom regresa. Za obrnuti (dobavljački) faktoring nije bilo potraživanja. Struktura navedenog iznosa otkupljenih potraživanja prema ugovorenim dospeljima je sljedeća: sa ugovorenim dospeljem do 60 dana - 44,7%, od 61 do 90 dana - 21,5%, od 91 do 180 dana - 33,8%, dok na izvještajni datum nije bilo otkupljenih potraživanja s ugovorenim dospeljem preko 180 dana.

U periodu 01.01.-30.06.2020. godine, pružaoci usluga faktoringa u FBiH ostvarili su 0,5 miliona KM ukupnih prihoda iz faktoring poslovanja (prihodi od kamata, naknada i administrativnih naknada), a isti su za 0,5 miliona KM ili 49,3% manji od prihoda ostvarenih u istom periodu

prethodne godine. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda od kamata, naknada i administrativnih naknada, 51,7% se odnosi na faktoring s pravom regresa, dok se 48,3% odnosi na faktoring bez prava regresa.

Prema izvještajnim podacima sa 30.06.2020. godine, najveća kamatna stopa na isplaćeni predujam na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda za drugi kvartal 2020. godine iznosi 6,00%, dok diskontna kamatna stopa iznosi 4,00% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Banke koje su obavljale faktoring poslove su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

3.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

Factoring poslovanje u prvom polugodištu 2020. godine odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja. Nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje faktoring poslovanje. S obzirom da je potreba za kratkoročnim finansiranjem i upravljanjem novčanim potraživanjima, kao i osiguranjem naplate potraživanja sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom periodu može se očekivati da će, kao jedan od pouzdanih alata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem obimu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i obim kratkoročnog finansiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih preduzeća podigao na viši nivo, u narednom periodu će biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo finansiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružaoca usluga, tako i od ostalih učesnika na finansijskom tržištu FBiH. U sklopu navedenog, kao jedna od značajnijih aktivnosti će biti i reformisanje zakonskog i regulatornog okvira.

U okviru propisanih nadležnosti, FBA se u nadzoru obavljanja poslova faktoringa rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja subjekata koji pružaju usluge faktoringa, sa ciljem obavljanja faktoring poslovanja na nivou FBiH u skladu sa propisima.

4. USLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SBS SA STANDARDIMA SPNiFTA

4.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa

Ukupna vrijednost platnog prometa u bankama sa sjedištem u FBiH sa 30.06.2020. godine, po osnovu transakcija UPP i DPP, iznosila je 64,6 milijardi KM (transakcije izvršene u svim valutama, protuvrijednost u KM). Obim UPP i DPP daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 52: Obim UPP-a i DPP-a

R. br.	Izvršene platne transakcije	Broj transakcija		Ukupna vrijednost transakcija (000 KM)	
		Broj	Učešće %	Iznos	Učešće %
1	2	3	4	5	6
1.	DPP	1.312.114	3,5	11.899.941	18,4
2.	UPP	36.535.083	96,5	52.726.007	81,6
Ukupno		37.847.197	100	64.625.948	100

Na osnovu izvještaja banaka o izvršenim transakcijama DPP (naplata/prilivi i plaćanje/odlivi iz i prema inostranstvu) za period 01.01. - 30.06.2020. godine, utvrđeno je da je u bankama u FBiH registrovan sljedeći obim DPP, razvrstano po valutama (EUR, USD, ostale valute):

Tabela 53: Obim DPP-a

R. br.	Priliv		Odliv		Valuta
	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	
1	2	3	4	5	6
1.	803.111	4.600.625	329.210	5.053.658	EUR
2.	26.325	334.875	15.799	466.391	USD
3.	89.820	422.909	47.849	1.021.483	Ostale valute
Ukupno		919.256	392.858	6.541.532	

Iz strukture transakcija DPP-a vidljivo je da učešće transakcija priliva iz inostranstva u ukupnom broju transakcija DPP iznosi 70,1%, dok se na transakcije odliva prema inostranstvu odnosi 29,9%. Ako posmatramo vrijednost transakcija DPP-a, učešće transakcija priliva iz inostranstva iznosi 45%, dok se na odlive prema inostranstvu odnosi 55%. Od ukupne vrijednosti izvršenih platnih transakcija DPP-a, 81,1% transakcija izvršeno je u EUR valuti.

Na osnovu izvještaja, koje banke sa sjedištem u FBiH dostavljaju FBA, o izvršenim platnim transakcijama obavljenim u UPP za period 01.01. - 30.06.2020. godine, utvrđeno je da je u bankama u FBiH registrovan sljedeći obim UPP razvrstano po vrsti transakcije:

Tabela 54: Obim UPP-a

R. br.	Vrsta transakcije	Broj transakcija		Vrijednost transakcija (000 KM)	
		Broj	Učešće %	Iznos	Učešće %
1	2	3	4	5	6
1.	Gotovinske	4.491.954	12,3	4.904.151	9,3
2.	Bezgotovinske ³³	32.043.129	87,7	47.821.855	90,7
Ukupno		36.535.083	100	52.726.006	100

Na osnovu podataka na dan 30.06.2020. godine, u Registru mjenjačkih poslova banaka evidentirano je 75 ovlaštenih mjenjača koji djelatnost obavljaju na 473 mjenjačka mjesta, a koji imaju zaključen ugovor o obavljanju mjenjačkih poslova sa bankama čije je sjedište u FBiH.

³³ Obuhvataju bezgotovinske unutarbankarske platne transakcije/interne naloge, međubankarske transakcije žiro kliringa i RTGS

U sljedećoj tabeli daje se podatak o obimu izvršenih mjenjačkih poslova banaka sa sjedištem u FBiH za period 01.01. - 30.06.2020. godine, po valutama (EUR, USD, ostale valute):

Tabela 55: Izvršeni mjenjački poslovi banaka

R. br.	Otkup		Prodaja		Valuta
	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	
1	2	3	4	5	6
1.	469.968	278.359	48.611	61.685	EUR
2.	26.806	15.471	1.684	1.632	USD
3.	83.283	39.579	10.750	4.339	Ostale valute
Ukupno	580.057	333.409	61.045	67.656	

Od ukupnog broja izvršenih mjenjačkih poslova banaka, na otkup se odnosi 90,5% transakcija, dok se na prodaju odnosi 9,5%, a od ukupne vrijednosti mjenjačkih poslova na otkup se odnosi 83,1%, a na prodaju 16,9%. Od ukupne vrijednosti izvršenih transakcija mjenjačnice u bankama sa sjedištem u FBiH, 84,8% transakcija otkupa i prodaje izvršeno je u EUR valuti.

U sljedećoj tabeli daje se podatak o obimu izvršenih mjenjačkih poslova ovlaštenih mjenjača, u periodu 01.01. - 30.06.2020. godine po valutama (EUR, USD, ostale valute):

Tabela 56: Izvršeni mjenjački poslovi ovlaštenih mjenjača

R. br.	Otkup		Prodaja		Valuta
	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	
1	2	3	4	5	6
1.	538.363	243.763	19.702	8.723	EUR
2.	12.730	3.343	353	163	USD
3.	87.330	18.958	7.124	2.049	Ostale valute
Ukupno	638.423	266.064	27.179	10.935	

Od ukupnog broja transakcija mjenjačkih poslova kod ovlaštenih mjenjača, na otkup se odnosi 95,9% transakcija, dok se na prodaju odnosi 4,1%, a od ukupne vrijednosti navedenih transakcija na otkup se odnosi 96,1%, a na prodaju 3,9%. Od ukupne vrijednosti izvršenih transakcija mjenjačnice kod ovlaštenih mjenjača, 91,1% transakcija otkupa i prodaje izvršeno je u EUR valuti.

4.2. Usklađenost SBS sa standardima SPNiFTA

4.2.1. Usklađenost banaka sa standardima SPNiFTA

U prvom polugodištu 2020. godine banke su, po Izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30 hiljada KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tabele A do F), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o ukupno 122.811 transakcija (za 10,6% manje u odnosu na isti period prethodne godine) u ukupnoj vrijednosti od 6,1 milijardu KM (za 10,1% manje u odnosu na isti period prethodne godine).

U istom izvještajnom periodu banke su izvijestile FOO o ukupno 128 sumnjivih transakcija (za 141,5% više u odnosu na isti period prethodne godine) u ukupnoj vrijednosti od 33,4 miliona KM.

U narednim tabelama prikazan je broj i vrijednost ukupno izviještenih transakcija i izviještenih sumnjivih transakcija.

Tabela 57: Izvještene transakcije po broju i vrijednosti - banke

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2019.		01.01. - 30.06.2020.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)		
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	4	1.634	2	258	50	16
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	137.367	6.753.814	122.712	6.069.936	89	90
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	14	616	97	6.934	693	1.126
Ukupno		137.385	6.756.064	122.811	6.077.128	89	90

Tabela 58: Izvještene sumnjive transakcije po broju i vrijednosti - banke

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2019.		01.01. - 30.06.2020.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)		
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	4	1.634	2	258	50	16
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	36	1.974	46	26.990	128	1.367
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	13	442	80	6.193	615	1.401
Ukupno		53	4.050	128	33.441	242	826

4.2.2. Usklađenost poslovanja mikrokreditnog sektora sa standardima SPNiFTA

U periodu od 01.01.-30.06.2020. godine MKO su, po Izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30 hiljada KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tabele A i B), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o 70 transakcija (za 91,5% manje u odnosu na isti period prethodne godine) u ukupnoj vrijednosti od 352,9 hiljada KM (za 41,9% manje u odnosu na isti period prethodne godine).

U sljedećoj tabeli prikazan je broj i vrijednost izviještenih sumnjivih transakcija po broju i vrijednosti:

- 000 KM -

Tabela 59: Izvještene sumnjive transakcije po broju i vrijednosti – MKO

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2019.		01.01. - 30.06.2020.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)		
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	1	29	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	820	578	70	353	9	61
Ukupno		821	607	70	353	9	58

4.2.3. Usklađenost poslovanja lizing sektora sa standardima SPNiFTA

U periodu od 01.01.-30.06.2020. godine lizing društva su, po Izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30 hiljada KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tabele A i B), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o tri sumnjive transakcije u vrijednosti od 132,2 hiljade KM i 4 sumnjiva klijenta. FOO nije tražio dodatne podatke u vezi sa prijavljenim transakcijama. U istom periodu prethodne godine nije bilo izviještenih sumnjivih transakcija, niti klijenata.

ZAKLJUČAK

Sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH za čiji nadzor je nadležna, FBA kontinuirano nadzire poslovanje SBS, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima. Navedeno podrazumijeva donošenje općih i pojedinačnih akata kojima se uređuje rad SBS, u skladu sa zakonskim propisima, bazelskim principima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primjenjivim direktivama EU zasnovanim na tim principima i standardima.

U prvih šest mjeseci 2020. godine zabilježeni su efekti prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, koji su usmjereni na jačanje kvaliteta upravljanja rizicima i standardizaciju upravljanja kreditnim rizikom u skladu sa MSFI 9. S tim u vezi evidentno je smanjenje bilansne izloženosti bankarskog sektora FBiH i povećanje stope pokrivenosti ECL-a. Također, evidentirani su i prvi efekti uticaja pandemije kroz smanjenje kreditne aktivnosti banaka i kreditnog portfolija koji je obuhvaćen moratorijem ili nekom od posebnih mjera, koji na dan 30.06.2020. godine čini 18,6% ukupnog kreditnog portfolija.

Uprkos neizvjesnosti posljedica pandemije, na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2020. godine, može se zaključiti da je isti stabilan, što je osigurano visokim nivoom likvidnosti i kapitala, te visokom pokrivenošću NPL-a ispravkama vrijednosti. Od ključnog je značaja kvalitet sveukupnog sistema upravljanja u bankama, adekvatno i efikasno funkcioniranje sistema upravljanja rizicima i adekvatno kapitalno pokriće rizika u poslovanju kroz ispunjenje propisanih zahtjeva za izračun regulatornog kapitala. Dalje mjere koje će poduzimati regulator, bit će usmjerene na efikasno upravljanje kapitalom, likvidnošću i podršku upravljanja rizicima.

Analizirajući izvještajne podatke MKO u FBiH sa 30.06.2020. godine i uporedne trendove pokazatelja poslovanja, može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH, u odnosu na kraj prethodne godine, karakteriše rast ukupne aktive, bruto mikrokreditnog portfolija, obaveza po uzetim kreditima, te ukupnog kapitala. U poređenju s istim periodom prethodne godine, plasmani mikrokredita u prvom polugodištu 2020. godine zabilježili su pad. Nastavljeno je poslovanje sa pozitivnim finansijskim rezultatom, koji je značajno niži od iskazanog u istom periodu prethodne godine.

Na nivou lizing sistema u FBiH sa 30.06.2020. godine iskazano je povećanje aktive, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, obaveza po uzetim kreditima i kapitala lizing društava u odnosu na 31.12.2019. godine, dok su broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora zabilježili pad u odnosu na isti period prethodne godine. U posmatranom periodu na nivou lizing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju koja je povećana u odnosu na isti period prethodne godine.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, u prvom polugodištu 2020. godine se odvijalo isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. Ova oblast je i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH, te bi se za njen brži razvoj trebala izvršiti reforma zakonskog okvira, koji je u određenim elementima ograničavajući faktor.

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR - podaci sa 30.06.2020. godine

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH

R. br.	Banka	Web adresa	Broj zaposlenih	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK DD SARAJEVO	www.addiko.ba	369	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA DD SARAJEVO	www.asabanka.ba	206	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO	www.bbi.ba	457	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	www.intesasanpaolobanka.ba	548	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V. KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	80	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA DD SARAJEVO	www.nlb.ba	444	Lidija Žigić
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO DD SARAJEVO	www.pbs.ba	166	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK DD SARAJEVO	www.procreditbank.ba	147	Almir Salkanović
9.	RAIFFEISEN BANK DD BiH SARAJEVO	www.raiffeisenbank.ba	1.299	Karlheinz Dohnigg
10.	SBERBANK BH DD SARAJEVO	www.sberbank.ba	439	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	www.sparkasse.ba	520	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK DD MOSTAR	www.unicreditbank.ba	1.247	Amina Mahmutović
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	200	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA DD SARAJEVO	www.vakuba.ba	125	Edina Vuk
15.	ZIRAATBANK BH DD SARAJEVO	www.ziraatbosnia.com	302	Yusuf Dilaver
UKUPNO			6.549	

Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)

- 000 KM -

R. br.	Opis	Iznos na dan 31.12.2019.	%	Iznos na dan 30.06.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih	7.641.570	31,6	6.957.158	29,6	91
	1.a. Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	3.321.750	13,7	3.416.496	14,5	103
	1.b. Kamatonosni računi depozita	4.319.820	17,9	3.540.662	15,1	82
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.297.075	5,4	1.444.949	6,1	111
3.	Plasmani drugim bankama	149.197	0,6	86.951	0,4	58
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	15.220.759	62,8	15.190.555	64,6	100
	4.a. Krediti	14.198.216	58,6	14.321.814	60,9	101
	4.b. Potraživanja po poslovima lizinga	68.407	0,3	59.606	0,3	87
	4.c. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	954.136	3,9	809.135	3,4	85
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	159.246	0,7	169.410	0,7	106
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	550.887	2,3	507.530	2,2	92
7.	Ostale nekretnine	49.797	0,2	48.017	0,2	96
8.	Investicije u zavisna i pridružena društva	15.944	0,1	15.944	0,1	100
9.	Ostala aktiva	321.220	1,3	335.695	1,4	105
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.195.128	4,9	1.238.345	5,3	104
	10.a. Ispravke vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	1.120.940	4,6	1.183.415	5,0	106
	10.b. Ispravke vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	74.188	0,3	54.930	0,3	74
11.	UKUPNA AKTIVA	24.210.567	100	23.517.864	100	97
OBAVEZE						
12.	Depoziti	19.414.294	80,2	18.892.746	80,3	97
	12.a. Kamatonosni depoziti	14.181.299	58,6	13.457.244	57,2	95
	12.b. Nekamatonosni depoziti	5.232.995	21,6	5.435.502	23,1	104
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	0,0	150	0,0	100
	13.a. Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0,0	0	0,0	-
	13.b. Stanje neizmirenenih-pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	0,0	150	0,0	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
15.	Obaveze prema vladi	0	0,0	0	0,0	-
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	856.626	3,5	833.255	3,5	97
	16.a. sa preostalim rokom dospijeca do jedne godine	199.989	0,8	210.796	0,9	105
	16.b. sa preostalim rokom dospijeca preko jedne godine	656.637	2,7	622.459	2,6	95
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	189.055	0,8	194.276	0,8	103
18.	Ostale obaveze	619.088	2,6	617.368	2,7	100
19.	UKUPNE OBAVEZE	21.079.213	87,1	20.537.795	87,3	97
KAPITAL						
20.	Trajne prioritetne dionice	365	0,0	365	0,0	100
21.	Obične dionice	1.299.335	5,4	1.299.335	5,5	100
22.	Emisiona ažia	137.290	0,6	137.290	0,6	100
	22.a. na trajne prioritetne dionice	88	0,0	88	0	100
	22.b. na obične dionice	137.202	0,6	137.202	0,6	100
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	1.393.271	5,8	1.437.591	6,1	103
24.	Kursne razlike	0	0,0	0	0,0	-
25.	Ostali kapital	262.125	1,1	105.488	0,5	40
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	38.968	0,2	0	0	-
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	3.131.354	12,9	2.980.069	12,7	95
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	24.210.567	100	23.517.864	100	97
PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS		712.764		712.774		100
UKUPNO		24.923.331		24.230.638		97

Prilog 3 - Pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH

- 000 KM -

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti	
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%
1.	ADDIKO BANK DD SARAJEVO	974.971	4,1	607.675	4,0	734.285	3,9
2.	ASA BANKA DD SARAJEVO	560.221	2,4	372.179	2,5	486.288	2,6
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO	1.230.796	5,2	812.661	5,3	958.180	5,1
4.	INTESA SANPAOLO BANKA DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	2.225.854	9,5	1.619.759	10,7	1.661.842	8,8
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V. KLADUŠA	99.165	0,4	52.294	0,3	67.901	0,4
6.	NLB BANKA DD SARAJEVO	1.217.113	5,2	820.559	5,4	994.078	5,2
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO DD SARAJEVO	546.240	2,3	300.167	2,0	453.757	2,4
8.	PROCREDIT BANK DD SARAJEVO	558.263	2,4	430.235	2,8	256.695	1,3
9.	RAIFFEISEN BANK DD BiH SARAJEVO	4.739.729	20,2	2.721.167	18,0	3.901.680	20,6
10.	SBERBANK BH DD SARAJEVO	1.550.266	6,6	1.016.065	6,7	1.334.021	7,1
11.	SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	1.609.816	6,8	1.129.448	7,4	1.328.464	7,0
12.	UNICREDIT BANK DD MOSTAR	5.988.480	25,5	3.979.036	26,2	4.887.203	25,9
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	935.233	4,0	272.425	1,8	823.690	4,4
14.	VAKUFСКА BANKA DD SARAJEVO	290.165	1,2	185.608	1,2	257.333	1,4
15.	ZIRAATBANK BH DD SARAJEVO	991.552	4,2	871.277	5,7	747.329	3,9
UKUPNO		23.517.864	100	15.190.555	100	18.892.746	100

Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL

- 000 KM -

Opis	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupna bruto izloženost po svim nivoima kreditnog rizika	ECL za Nivo 1 kreditnog rizika	ECL za Nivo 2 kreditnog rizika	ECL za Nivo 3 kreditnog rizika
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	6.300.484	942.678	647.588	7.890.750	83.891	85.423	507.721
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	82.804	28.624	28.307	139.738	1.134	3.672	20.568
1.2. B Vađenje ruda i kamena	74.656	31.543	244	106.443	967	2.179	229
1.3. C Prerađivačka industrija	1.238.463	264.658	123.067	1.626.187	15.134	21.228	106.222
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	364.278	10.259	99.955	474.492	10.666	1.326	78.160
1.5. E Opskrba vodom, uklanj. otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	26.780	5.048	992	32.820	372	258	906
1.6. F Građevinarstvo	369.363	48.479	48.661	466.503	5.625	4.358	41.291
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.327.539	296.996	225.717	2.850.252	29.670	21.078	171.464
1.8. H Prijevoz i skladištenje	219.856	46.896	12.681	279.432	2.548	3.002	10.749
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	162.411	59.079	33.623	255.114	2.381	8.004	21.307
1.10. J Informacije i komunikacije	130.530	13.055	18.602	162.187	1.970	1.446	12.326
1.11. K Finans. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	666.343	908	1.120	668.370	4.157	42	1.120
1.12. L Poslovanje nekretninama	123.778	48.858	30.134	202.769	1.795	5.130	25.215
1.13. M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	107.936	60.406	11.467	179.809	1.732	10.570	10.244
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	18.471	5.256	1.611	25.337	269	339	1.578
1.15. O Javna uprava i odbrana; obav. soc. osiguranje	240.049	12.321	1.172	253.542	3.999	1.622	955
1.16. P Obrazovanje	8.954	136	4.459	13.549	169	8	839
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne zaštite	73.256	5.819	570	79.646	650	637	454
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	5.654	866	1.093	7.613	81	107	1.082
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	52.947	2.294	2.896	58.137	540	185	1.797
1.20. T Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	1.217	1.217	0	0	1.215
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	6.416	1.177	0	7.593	32	232	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	6.441.511	420.679	437.615	7.299.805	81.417	57.502	367.461
2.1. Opća potrošnja	5.134.560	361.760	377.064	5.873.384	71.224	51.049	318.014
2.2. Stambena izgradnja	1.233.476	46.296	52.332	1.332.104	9.157	5.411	42.105
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	73.475	12.623	8.218	94.317	1.036	1.042	7.342
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	12.741.995	1.363.357	1.085.203	15.190.555	165.308	142.925	875.182

Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA

- 000 KM -

R. br.	Opis	30.06.2019.	%	30.06.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	2.582	0,5	1.638	0,3	63
2)	Plasmani drugim bankama	2.090	0,5	1.356	0,3	65
3)	Kredit i poslovi lizinga	324.284	61,5	313.259	61,3	97
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	2.349	0,4	2.178	0,4	93
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	0	0,0	0	0,0	-
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	1	0,0	1	0,0	100
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	34.315	6,5	31.209	6,1	91
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	365.621	69,4	349.641	68,4	96
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	47.091	8,9	46.650	9,1	99
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0,0	0	0,0	-
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	4.544	0,9	4.505	0,9	99
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	3.658	0,7	3.249	0,7	89
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	7.276	1,4	12.366	2,4	170
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	62.569	11,9	66.770	13,1	107
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	303.052	57,5	282.871	55,3	93
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	28.732	5,5	25.496	5,0	89
b)	Naknade po kreditima	5.185	1,0	4.840	0,9	93
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	11.222	2,1	11.611	2,3	103
d)	Naknade za izvršene usluge	152.085	28,9	147.046	28,8	97
e)	Prihod iz poslova trgovanja	1.205	0,2	1.412	0,3	117
f)	Ostali operativni prihodi	25.554	4,8	37.815	7,4	148
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	223.983	42,5	228.220	44,7	102
	UKUPAN PRIHOD (1c + 2g)	527.035	100	511.091	100	97
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i direktni rashodi					
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obaveze i ost. vrijed. usklađenja	22.432	4,3	82.714	16,2	369
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	63.937	12,1	65.320	12,8	102
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	86.369	16,4	148.034	29,0	171
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plaća i doprinosa	129.746	24,6	128.211	25,1	99
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režijske	75.722	14,4	78.778	15,4	104
3)	Ostali operativni troškovi	52.460	10,0	50.605	9,9	96
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	257.928	48,9	257.594	50,4	100
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	344.297	65,3	405.628	79,4	118
	UKUPAN RASHOD (1b7+3c)	406.866		472.398		116
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	183.288	34,8	105.937	20,7	58
5.	GUBITAK	550	0,1	474	0,1	86
6.	POREZI	1.040	0,2	652	0,1	63
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	43	0,0	690	0,1	1.605
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	60	0,0	13	0,0	22
9.	NETO-DOBIT	182.231	34,6	105.962	20,7	58
10.	NETO-GUBITAK	550	0,1	474	0,1	86
11.	FINANSIJSKI REZULTAT (9.-10.)	181.681	-	105.488	-	58

Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite

- % -

R. br.	OPIS	31.12.2019.		30.06.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite	2,32	2,67	2,23	2,50
1.1.	Privredi	2,27	2,55	2,19	2,40
1.2.	Stanovništvu	7,48	14,02	8,43	15,31
2.	Ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite	4,58	5,49	4,52	5,39
2.1.	Privredi	3,41	3,67	3,55	3,83
2.2.	Stanovništvu	5,38	6,74	5,43	6,84
3.	Ukupno ponderisane kamatne stope	3,27	3,86	3,09	3,59
3.1.	Privredi	2,53	2,81	2,49	2,71
3.2.	Stanovništvu	5,42	6,89	5,49	7,00

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite

- % -

R. br.	OPIS	31.12.2019.		30.06.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Ponderisane kamatne stope na kratkoročne depozite	0,34	0,33	0,35	0,35
1.1.	Do tri mjeseca	0,36	0,35	0,20	0,20
1.2.	Do jedne godine	0,32	0,32	0,45	0,45
2.	Ponderisane kamatne stope na dugoročne depozite	1,24	1,19	0,96	0,97
2.1.	Do tri godine	1,12	1,05	0,75	0,76
2.2.	Preko tri godine	1,54	1,55	1,30	1,32
3.	Ukupno ponderisane kamatne stope na depozite	0,78	0,75	0,67	0,67

Prilog 6a - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite po periodima

- % -

R. br.	OPIS	30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.		30.06.2019.		30.06.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kr. kredite	4,30	4,78	3,30	3,57	2,76	3,05	2,36	2,77	2,23	2,50
1.1.	Privredi	4,23	4,64	3,24	3,45	2,70	2,93	2,32	2,66	2,19	2,40
1.2.	Stanovništvu	7,73	12,95	8,23	15,14	7,55	14,45	7,21	13,60	8,43	15,31
2.	Pon. kamatne stope na dug. kredite	6,29	7,38	5,61	6,68	4,84	5,87	4,63	5,57	4,52	5,39
2.1.	Privredi	5,02	5,35	4,30	4,59	3,79	4,11	3,46	3,73	3,55	3,83
2.2.	Stanovništvu	7,29	8,98	6,50	8,08	5,66	7,26	5,37	6,74	5,43	6,84
3.	Ukupno pon. kamatne stope	5,22	5,98	4,31	4,92	3,69	4,32	3,34	3,98	3,09	3,59
3.1.	Privredi	4,45	4,84	3,49	3,71	2,99	3,24	2,58	2,90	2,49	2,71
3.2.	Stanovništvu	7,30	9,11	6,53	8,22	5,70	7,41	5,40	6,87	5,49	7,00

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite po periodima

- % -

R. br.	OPIS	30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.		30.06.2019.		30.06.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kr. depozite	0,38	0,38	0,36	0,36	0,30	0,29	0,33	0,32	0,35	0,35
1.1.	Do tri mjeseca	0,27	0,27	0,34	0,34	0,31	0,29	0,33	0,32	0,20	0,20
1.2.	Do jedne godine	0,76	0,78	0,51	0,52	0,27	0,27	0,33	0,33	0,45	0,45
2.	Pon. kamatne stope na dug. depozite	1,84	1,86	1,42	1,45	1,05	1,06	1,31	1,22	0,96	0,97
2.1.	Do tri godine	1,67	1,70	1,32	1,34	0,91	0,92	1,21	1,08	0,75	0,76
2.2.	Preko tri godine	2,35	2,35	1,81	1,86	1,26	1,27	1,59	1,60	1,30	1,32
3.	Ukupno pon. kamatne stope na depozite	0,98	0,99	0,67	0,68	0,56	0,55	0,82	0,77	0,67	0,67

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR - podaci sa 30.06.2020. godine

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH

R. br.	Naziv MKO	Web adresa	Direktor	Datum izdavanja dozvole za rad	Broj zaposlenih
1.	MKD „CREDO CENTAR“ d.o.o. Mostar	-	Mirko Ljubić	12.09.2019.	6
2.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	www.eki.ba	Almir Sultanović	04.02.2008.	221
3.	MKF "EKI" Sarajevo	www.eki.ba	Esad Uzunić	20.08.2007.	108
4.	MKD „IUTECREDIT BH“ d.o.o. Sarajevo	www.iutecredit.ba	Vilma Tunjić Juzbašić	28.02.2019.	28
5.	MKF "LIDER" Sarajevo	www.lider.ba	Džavid Sejfović	04.02.2008.	74
6.	"LOK MKF" Sarajevo	www.lok.ba	Elma Čardaklija - Bašić	04.02.2008.	72
7.	MKF "MELAHA" Sarajevo	www.melaha.ba	Jakob Finci	09.10.2007.	6
8.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	www.mi-bospo.org	Safet Husić	09.07.2007.	189
9.	MKF "MIKRA" Sarajevo	www.mikra.ba	Sanin Čampara	19.03.2008.	146
10.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	www.mikroaldi.org	Omar Softić	20.08.2007.	35
11.	"PARTNER MKF" Tuzla	www.partner.ba	Senad Sinanović	20.08.2007.	292
12.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	www.mfi.ba	Edina Hadžimurtezić	10.12.2007.	8
13.	MKF "SANI" Zenica	-	Sulejman Haračić	09.10.2007.	4
14.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	www.microsunrise.ba	Samir Bajrović	20.08.2007.	165
UKUPNO					1.354

Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF

- 000 KM -

R. br.	OPIS	Iznos na dan 31.12.2019.	%	Iznos na dan 30.06.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	35.594	7,6	44.033	9,2	124
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	22.842	4,9	29.618	6,2	130
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.752	2,7	14.415	3,0	113
2.	Plasmani bankama	2.150	0,5	2.140	0,4	100
3.	Kreditni	370.298		371.709		100
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.759		4.822		175
3b)	Neto krediti (3-3a)	367.539	78,2	366.887	76,8	100
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	28.231	6,0	28.282	6,0	100
5.	Dugoročne investicije	33.061	7,0	33.081	6,9	100
6.	Ostala aktiva	3.415	0,7	3.359	0,7	98
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	3		3		100
8.	UKUPNO AKTIVA	469.987	100	477.779	100	102
PASIVA						
9.a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	45.676	9,7	59.784	12,5	131
9.b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	150.186	32,0	141.381	29,6	94
9.c)	Obaveze po dospjelim kamatama	907	0,2	806	0,2	89
10.	Ostale obaveze	24.218	5,1	21.690	4,5	90
11.	UKUPNO OBAVEZE	220.987	47,0	223.661	46,8	101
12.	Donirani kapital	48.076		48.076		100
13.	Osnovni kapital	3.868		3.868		100
14.	Višak prihoda nad rashodima	252.273		257.725		102
14a)	za prethodne godine	237.483		252.282		106
14b)	za tekuću godinu	14.790		5.443		37
15.	Manjak prihoda nad rashodima	55.335		55.661		101
15a)	za prethodne godine	55.236		55.334		100
15b)	za tekuću godinu	99		327		330
16.	Ostale rezerve	118		110		93
17.	UKUPNO KAPITAL	249.000	53,0	254.118	53,2	102
18.	UKUPNO PASIVA	469.987	100	477.779	100	102
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	149.854		145.582		97
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	11.649		5.934		51
21.	Komisioni poslovi	222		222		100
22..	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	396		394		99
23.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	195.691		191.362		98

Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD

- 000 KM -

R. br.	OPIS	Iznos na dan 31.12.2019.	%	Iznos na dan 30.06.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	13.281	8,3	16.569	10,1	125
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	12.781	8,0	16.319	10,0	128
1b)	Kamatonosni računi depozita	500	0,3	250	0,1	50
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	140.707		145.513		103
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	1.411		5.159		366
3b)	Neto krediti (3-3a)	139.296	87,3	140.354	86,0	101
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	5.747	3,6	4.981	3,1	87
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	1.304	0,8	1.343	0,8	103
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0		0		-
8.	UKUPNO AKTIVA	159.628	100	163.247	100	102
PASIVA						
9.a.)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	56.995	35,7	47.484	29,1	83
9.b.)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	48.888	30,6	61.997	37,9	127
9.c.)	Obaveze po dospjelim kamata	914	0,6	1.092	0,7	119
10.	Ostale obaveze	7.517	4,7	5.635	3,5	75
11.	UKUPNO OBAVEZE	114.314	71,6	116.208	71,2	102
12.	Donirani kapital	0		0		-
13.	Osnovni kapital	31.600		33.100		105
14.	Emisiona ažia	0		0		-
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	9.186		7.529		82
15a)	prethodnih godina	5.976		10.124		169
15b)	tekuće godine	3.210		-2.595		-81
16.	Zakonske rezerve	2.528		3.568		141
17.	Ostale rezerve	2.000		2.842		142
18.	UKUPNO KAPITAL	45.314	28,4	47.039	28,8	104
19.	UKUPNO PASIVA	159.628	100	163.247	100	102
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	2.738		4.056		148
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	38.649		14.482		37
22.	Komisioni poslovi	0		0		-
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	0		0		-
24.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	21.268		17.915		84

Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH

R. br.	Naziv MKO	- 000 KM -			
		Iznos aktive	Iznos bruto portfolija	Iznos kapitala	Plasmani u periodu 1.1.-30.06.2020.
1.	MKD „CREDO CENTAR“ d.o.o. Mostar	2.020	1.604	1.988	1.314
2.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	155.270	139.714	43.446	47.774
3.	MKF "EKI" Sarajevo	91.594	42.303	69.449	20.630
4.	MKD „IUTECREDIT BH“ d.o.o. Sarajevo	5.957	3.991	1.605	3.744
5.	MKF "LIDER" Sarajevo	24.985	23.363	11.779	8.571
6.	"LOK MKF" Sarajevo	9.012	6.620	3.197	2.781
7.	MKF "MELAHA" Sarajevo	1.091	778	420	241
8.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	74.997	67.221	27.078	30.604
9.	MKF "MIKRA" Sarajevo	47.473	37.353	10.865	18.148
10.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	8.589	7.794	5.193	2.876
11.	"PARTNER MKF" Tuzla	157.259	137.612	94.824	48.024
12.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	2.220	1.535	2.032	969
13.	MKF "SANI" Zenica	270	262	118	84
14.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	60.289	45.860	29.163	25.189
UKUPNO		641.026	516.010	301.157	210.949

Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO

R. br.	30.06.2020. godine	MKO sa sjedištem u FBiH		
		Isplate mikro kredita (u 000 KM)	Ponderisana NKS (prosječna) %	Ponderisana EKS (prosječna) %
1	2	3	4	5
1.	Kratkoročni mikro krediti za:	26.365	20,62%	31,87%
1.1.	Uslužne djelatnosti	3.094	20,66%	27,32%
1.2.	Trgovinu	1.015	20,45%	27,44%
1.3.	Poljoprivredu	5.285	19,99%	26,07%
1.4.	Proizvodnju	434	20,16%	26,88%
1.5.	Stambene potrebe	1.999	20,79%	27,24%
1.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	11.060	21,44%	40,28%
1.7.	Ostalo	3.478	18,92%	22,59%
2.	Dugoročni mikro krediti za:	184.584	19,02%	23,13%
2.1.	Uslužne djelatnosti	36.295	18,68%	21,42%
2.2.	Trgovinu	5.993	19,31%	22,50%
2.3.	Poljoprivredu	60.632	17,91%	20,57%
2.4.	Proizvodnju	6.431	18,13%	20,61%
2.5.	Stambene potrebe	35.121	19,25%	22,42%
2.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	26.766	22,64%	27,50%
2.7.	Ostalo	13.346	17,42%	34,03%
3.	Ukupni mikro krediti	210.949	19,22%	24,23%

Prilog 11a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO

- % -

Prosječne ponderisane NKS na:	01.01.-30.06. 2016.	01.01.-30.06. 2017.	01.01.-30.06. 2018.	01.01.-30.06. 2019.	01.01.-30.06. 2020.
Kratkoročne mikro kredite	16,78	18,83	20,20	21,26	20,62
Dugoročne mikro kredite	20,64	20,46	19,66	19,29	19,02
Ukupne mikro kredite	19,88	20,20	19,74	19,58	19,22
Prosječne ponderisane EKS na:	01.01.-30.06. 2016.	01.01.-30.06. 2017.	01.01.-30.06. 2018.	01.01.-30.06. 2019.	01.01.-30.06. 2020.
Kratkoročne mikro kredite	25,33	28,08	27,00	29,83	31,87
Dugoročne mikro kredite	24,49	24,30	23,34	22,98	23,13
Ukupne mikro kredite	24,65	24,92	23,92	23,99	24,23

Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF

- 000 KM -

R. br.	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2019.	Učešće	Za period 01.01. - 30.06.2020.	Učešće	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	35.603	87,3	37.303	90,7	105
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	4.055	12,1	3.864	10,9	95
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	31.548		33.439		106
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	5.177	12,7	3.413	8,3	66
5.	Operativni rashodi	27.224	81,4	27.304	77,0	100
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	0	0,0	392	1,0	-
7.	Ostali poslovni rashodi	216	0,7	296	0,8	137
8.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	1.950	5,8	4.001	11,3	205
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	7.335		5.643		77
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	0		638		
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9.-10.)	7.335		5.005		68

Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD

- 000 KM -

R. br.	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2019.	%	Za period 01.01. - 30.06.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	12.936	99,2	12.949	98,8	100
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	2.265	23,6	2.780	17,7	123
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	10.671		10.169		95
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	101	0,8	55	0,4	54
5.	Operativni rashodi	6.578	68,6	7.983	50,8	121
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	0	0,0	103	0,8	-
7.	Ostali poslovni rashodi	28	0,3	257	1,7	918
8.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	722	7,5	4.682	29,8	648
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	3.444		-2.595		-75
10.	Porez na dobit	379		0		
11.	Neto dobit/gubitak (9.-10.)	3.065		-2.595		-85

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR - podaci sa 30.06.2020. godine

Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH

R. br.	Naziv lizing društva	Web adresa	Direktor	Datum izdavanja dozvole za rad	Broj zaposlenih
1.	MOGO d.o.o. Sarajevo	www.mogo.ba	Sanja Štefatić Jovorić	01.06.2018.	13
2.	PORSCHE LEASING d.o.o.	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	28.05.2015.	21
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	www.rlhb.ba	Maja Jurčević	19.01.2010.	41
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	11.02.2010.	23
5.	VANTAGE BUSINESS LEASING d.o.o Sarajevo	www.vbleasing.ba	Aleksandar Milašinović	12.01.2010.	14
UKUPNO					112

Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava³⁴

- 000 KM -

R. br.	OPIS	31.12.2019.	Učešće %	30.06.2020.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	5.530	1,7	2.595	0,8	47
2.	Plasmani bankama	13.572	4,2	16.873	5,1	124
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	241.078	74,5	246.828	74,4	102
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	269.053	83,2	271.540	81,9	101
3b)	Rezerve za gubitke	2.665	0,8	1.995	0,6	75
3c)	Odgođeni prihodi po osnovu kamata	25.095	7,8	22.490	6,8	90
3d)	Odgođeni prihodi po osnovu naknada	215	0,1	227	0,1	106
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	2	0,0	2	0,0	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	50.371	15,6	52.899	16,0	105
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.810	1,5	4.620	1,4	96
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	65.083	20,1	68.596	20,7	105
5c)	Ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	3.605	1,1	3.322	1,0	92
5d)	Ispravka vrijednosti-operativni lizing	15.917	4,9	16.995	5,1	107
6.	Dugoročne investicije	248	0,1	246	0,1	99
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	12.486	3,9	12.130	3,6	97
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	5.331	1,6	5.157	1,5	97
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	5.334	1,6	5.160	1,5	97
7a2)	Rezerve za zajmove	3	0,0	3	0,0	100
7b)	Zalihe	1.474	0,5	1.114	0,3	76
7c)	Ostala aktiva	5.681	1,8	5.859	1,8	103
	UKUPNA AKTIVA	323.287	100	331.573	100	103
	PASIVA					
8.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	286.281	88,5	293.015	88,4	102
8a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0	0	0,0	-
8b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	286.526	88,6	293.243	88,5	102
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	245	0,1	228	0,1	93
9.	Ostale obaveze	7.936	2,5	7.320	2,2	92
	UKUPNO OBAVEZE	294.217	91,0	300.335	90,6	102
10.	Osnovni kapital	23.472	7,3	24.450	7,4	104
11.	Rezerve	7.950	2,4	6.760	2,0	85
12.	Akumulirana dobit/gubitak	-2.352	-0,7	28	0,0	-1
	UKUPNO KAPITAL	29.070	9,0	31.238	9,4	107
	UKUPNO PASIVA	323.287	100	331.573	100	103
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	21.749		23.468		108
	Novi otpis (+)	6.471		1.181		18
	Naplata (-)	1.039		127		12
	Trajni otpis (-)	3.713		0		0
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	23.468		24.522		104

³⁴ Podaci o lizing sektoru za 2019. godinu korigovani su za iznos od 407 hiljada KM kod jednog lizing društva koje je, u skladu s nalogom eksternog revizora, izvršilo izmjenu finansijskih izvještaja za 2019. godinu.

Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH

- u 000 KM -

R. br.	Naziv lizing društva	Bilansna suma	Potraživanja po finansijskom lizingu	Neto stanje sredstava datih u operativni lizing	Ukupan kapital	Plasmani u periodu 1.1.-30.06.2020.
1.	MOGO d.o.o. Sarajevo	4.391	2.847	0	1.461	0
2.	PORSCHE LEASING d.o.o.	123.110	83.032	37.740	4.212	33.252
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	123.562	89.123	10.812	15.127	17.968
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	77.152	71.683	3.049	7.266	19.566
5.	VANTAGE BUSINESS LEASING d.o.o Sarajevo	3.358	143	0	3.172	0
UKUPNO		331.573	246.828	51.601	31.238	70.786

Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava

- 000 KM -

R. br.	OPIS	01.01.- 30.06.2019.	Učešće %	01.01.- 30.06.2020.	Učešće %	Indeks (7/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Finansijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	6.561	41,9	6.203	35,7	95
1a)	Kamate po finansijskom lizingu	5.622	35,9	5.158	29,7	92
1b)	Kamate na plasmane bankama	154	1,0	202	1,2	131
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	387	2,5	417	2,4	108
1d)	Ostali prihodi po kamatama	398	2,5	426	2,4	107
2.	Rashodi po kamatama	2.019	13,7	2.117	13,6	105
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	1.963	13,4	2.064	13,3	105
2b)	Naknade za obradu kredita	50	0,3	52	0,3	104
2c)	Ostali rashodi po kamatama	6	0,0	1	0,0	17
3.	Neto prihodi od kamata	4.542	29,0	4.086	23,5	90
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	9.106	58,1	11.159	64,3	123
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0	1	0,0	100
4b)	Naknada za operativni najam	6.867	43,8	8.442	48,6	123
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	143	0,9	0	0,0	0
4d)	Ostali operativni prihodi	2.095	13,4	2.716	15,7	130
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	667	4,3	105	0,7	16
4d)2	Prihodi od opomena	18	0,1	6	0,0	33
4d)3	Ostalo	1.410	9,0	2.605	15,0	185
5.	Operativni rashodi	11.971	81,5	12.913	82,8	108
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	2.677	18,2	2.506	16,1	94
5b)	Troškovi poslovnog prostora	4.653	31,7	5.656	36,3	122
5c)	Ostali troškovi	4.641	31,6	4.751	30,4	102
6.	Troškovi rezervi za gubitke	711	4,8	559	3,6	79
7.	Dobit prije poreza	966		1.773		184
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	966		1.773		184

Prilog 18 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu 01.01.-30.06.2020.					
R. br.	OPIS	Broj ugovora	Iznos finansiranja (000 KM)	Pond. NKS %	Pond. EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	12	381	4,12	8,34
a.	Putnička vozila	8	127	4,25	8,10
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	4	254	4,05	8,47
c.	Mašine i oprema	0	0	0	0
d.	Nekretnine	0	0	0	0
e.	Ostalo	0	0	0	0
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	12	381	4,12	8,34
a.	Pravna lica	12	381	4,12	8,34
b.	Poduzetnici	0	0	0	0
c.	Fizička lica	0	0	0	0
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	1.179	60.028	4,05	7,01
a.	Putnička vozila	723	32.055	4,17	7,68
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	392	18.458	4,13	7,00
c.	Mašine i oprema	64	9.515	3,48	4,77
d.	Nekretnine	0	0	0	0
e.	Ostalo	0	0	0	0
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	1.179	60.028	4,05	7,01
a.	Pravna lica	1.015	54.433	3,97	6,21
b.	Poduzetnici	45	1.731	4,80	7,76
c.	Fizička lica	119	3.864	4,84	18,00
	Ukupno (1+2)	1.191	60.409	4,05	7,02

Prilog 18a – Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

- % -

R. br.	OPIS	30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.		30.06.2019.		30.06.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni lizing ugovori:	3,38	6,60	3,39	5,57	4,60	12,16	8,93	17,98	4,12	8,34
1.1.	Pravna lica	3,21	5,09	3,38	5,52	4,49	8,51	3,13	5,53	4,12	8,34
1.2.	Poduzetnici	5,95	11,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizička lica	6,00	86,34	4,99	11,36	5,82	51,36	33,04	69,75	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovori:	5,17	8,28	4,71	7,27	4,31	6,84	6,47	9,96	4,05	7,01
2.1.	Pravna lica	5,16	7,44	4,68	6,74	4,26	6,14	4,05	5,88	3,97	6,21
2.2.	Poduzetnici	6,49	8,99	5,82	8,06	5,25	7,59	4,90	6,91	4,80	7,76
2.3.	Fizička lica	4,96	20,83	4,95	17,44	5,02	19,11	25,74	42,68	4,84	18,00
	Ukupno	5,13	8,26	4,69	7,25	4,31	6,86	6,48	10,01	4,05	7,02

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba